

N° 4 APRILL 2014 hind 2.50 €

muusika

EESTI MUUSIKA PÄEVAD

Liis Viira
Toivo Tulev
Margo Kõlar
Helena Tulve
Märt-Matis Lill
Erkki-Sven Tüür
Monika Mattiesen
Tatjana Kozlova-
Johannes

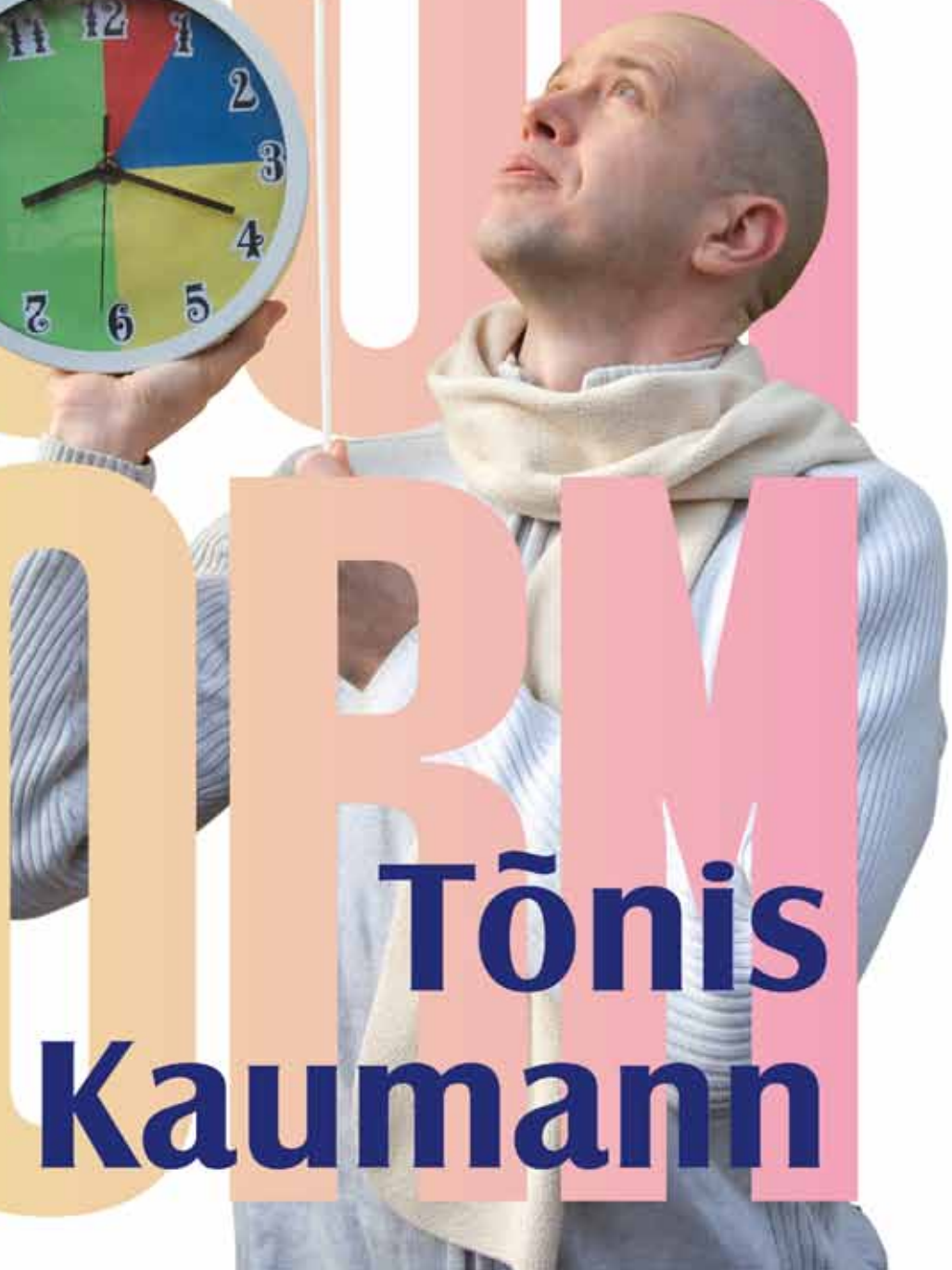
Evi Arujärv:
suurvorm
eesti
muusikas

Cassandra
Wilson

Nüüdismuusika:
huvitav või
hirmutav?

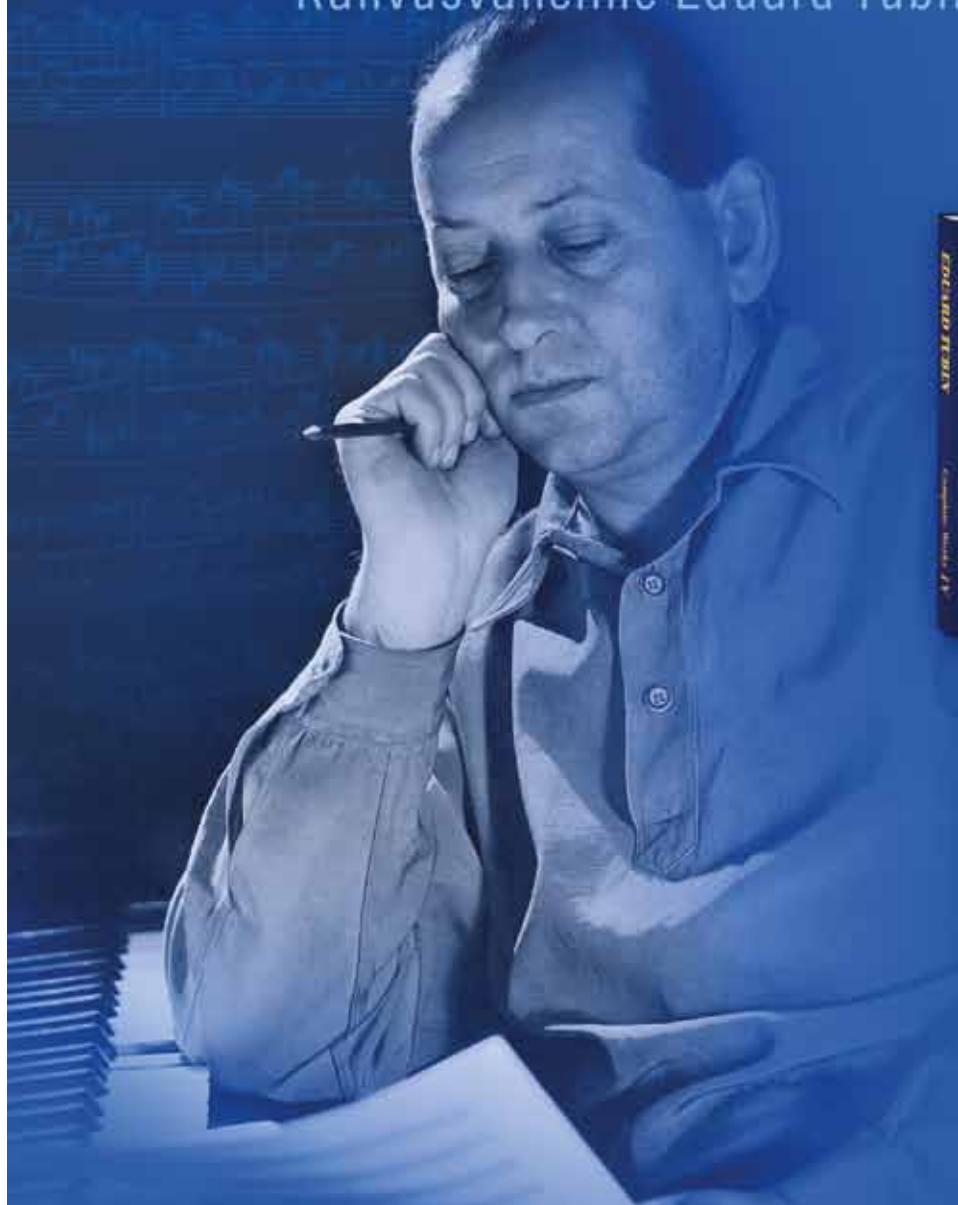
Tõnis
Kaumann

EDUARD TUBINA PÄEV

Tartus, 4. aprillil 2014

Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing

- 12.00 Konverents H. Elleri nim. Muusikakoolis
- 14.00 Kontsert Tubina kammermuusikast
- 15.00 Eduard Tubina sümfooniade 1–10 köidete esitus
- 15.15 Peeter Lilje mälestuseks ilmunud DVD esitus ja Tubina 2. ja 5. sümfoonia ettekande vaatamine
- 19.00 "Reigi õpetaja" esietendus Vanemuise väikeses majas. Juhatab Paul Mägi

www.tubinsociety.com

4/2014

Muusika aprillinumber on seekord tavapärasest mahukam ja sisult omajagu ajalooline. Tänavused Eesti muusika päevad on seekord kolinud Muusikasse, haarates enda alla festivali kava- raamatu leheküljed, kaaneloo ja siseintervjuud. EMP seekordset põhiteemat SUURVORM avab Evi Arujärv oma põhjalikus artiklis. Meie aja muusikale mõeldes korraldame ka küsitluse “Nüüdismuusika – uus, ulmeline, inimlik?”. Fotokroonika vaatab tagasi EMP 35-aastasele ajaloole. Nii peaks festivali toimumise ajaks 5.–11. aprillini kokku kogunema Eesti uue muusika hetkeseis sõnas, helis ja pildis.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Virge Joamets** virgejoamets@gmail.com
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Reklaam **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Voorimehe 9, Tallinn 10146
Toimetuse telefon **6 833 107**
Kodulehekülj: **www.ajakirimuusika.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Peterburi tee 34-5,
Tallinn 11415
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
E-arve püsimumbriga **1,60** eurot number
Aastatellimus **23** eurot
**Muusikaõpetajatele ja
-õpilastele aastatellimuse
soodushind 19** eurot.
Soodushind kehtib ka pensionil
olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee,
Online-tellimus: www.fingler.com.

FOTO DAAN BOS

KAVA

- 3** Timo Steiner, Ülo Krigul. Eesti muusika päevad 2014
- 4** Virge Joamets. Teemaraksus tuleb käia vargsi. Intervjuu Tõnis Kaumanniga
- 11** Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Muusikauudiseid maailmast
- 13** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Helena Tulve
- 14** EMP 35. Eesti muusika päevade fotokroonika
- 16** Hedvig Hanson. Tabamatu Cassandra Wilson
- 17** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Margo Kõlar
- 18** Vardo Rumessen. Eesti muusika sajandi suurprojekt. Eduard Tubina “Kogutud teosed”
- 21** Ia Rimmel, Joosep Sang. Nüüdismuusika – uus, ulmeline, inimlik?
- 23** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Märt-Matis Lill
- 24** **EESTI MUUSIKA PÄEVAD 2014.**
Kava ja annotatsioonid
- 33** Evi Arujärv. Suurvorm eesti muusikas
- 38** Kai Taal. Kõik on suhteline ja värviline, enamasti inimlik, vahel isegi jumalik. ERSO kontsertidest
- 41** Kristel Pappel. Midagi erilist, õrna, hörku. Helena Tulve kammeroooperi “It Is Getting So Dark” ettekandest
- 42** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Tatjana Kozlova-Johannes
- 43** Virve Normet. Hetki kaheksandalt Tallinna “Talvefestivalilt”
- 44** Kadri Rood. Konservatiivsus kaunis kleidis. Rahvuskooper Estonia “Savoy balli” lavastusest
- 45** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Tõnis Kaumann
- 46** Liina Vainumetsa. “Vana Kannel” XI. Kodavere regilaulud
- 47** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Liis Viira
- 48** Virve Normet. Miina Härma 150
- 49** Muusikauudiseid Eestist
- 52** Eesti muusika päevade suurvormimeistrid. Monika Mattiesen
- 53** Heliplaatide tutvustus
- 56** Jazzisessioon nr 3

muusika

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid **APRILLIS**

1. aprill kell 18.00

Lauluväljaku klaassaal

RAM, HUIK!

Dirigendid Valter Soosalu, Benjamin Kirk, Silja Uhs
Kavas: Tormis, Valter Soosalu (esiettekanne), Eugene Birman (esiettekanne) jt

2. aprill kell 19.00

Hopneri maja

EMTA praktikakoor, Euroopa Kultuuripealinna segakoor, Tallinna Tehnikaülikooli kammerkoor, Kaarli koguduse koor, naiskoor "Unistuste Koor"

Dirigendid Kathi Koch, Grett Semidor, Liisa Rebane, Keili Simastel, Kadri-Liis Kõlar
Kavas: Nishimura, Saar, Uibo jt

2. aprill kell 19.00

Paide kultuurikeskus

3. aprill kell 15.00

Estonia kontserdisaal

EMTA sümfooniaorkester

Dirigent Toomas Vavilov, solist Johan Randvere (klaver)
Koostöös Eesti Kontserdiga

9. aprill kell 20.00

Veinilokaal "Paar veini"

"Le Chic Classique 6"

Anastassia Isubina Alexeeva (sopran), Anastassia Tšizova (klaver)

12. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum

"EMTA trubaduurid

Linnamuuseumis"

Kristi Mühlingu kandleõpilased

13. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal

TANEL JOAMETS (klaver)

14. aprill kell 18.00

Pühavaimu kirik

Primavera orkester, dirigent

Josep Gil

19. aprill kell 12.00

Niguliste kirik

Tallinna ülikooli kammerkoor

Ene Salumäe (orel), dirigendid

Merlin Madisson ja Sander

Tamm

22. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal

"Kummardus Ester Mägile"

Ester Mägi kammermuusika konkurss

24. aprill kell 18.00

Lauluväljaku klaassaal

Collegium Musicale, EMTA

segakoor, segakoor Noorus

Dirigendid Valter Soosalu, Benjamin Kirk, Markus Leppoja, Kuno Kerge, Sander Tamm

24. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal

ALFRED ZIMMERLINGI kursuse

lõppkontsert

Kavas vabad improvisatsioonid

25. aprill kell 18.00

Adamson-Ericu muuseum

FREDERIK MUNK LARSEN

(kitarr, Taani)

26. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum

"EMTA trubaduurid

Linnamuuseumis"

Heiki Mätliku ja Paul Danieli kitarriõpilased

26. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal

DOKTORIKONTSEERT

Marta Hrafnisdóttir (laul, Island), Jaak Sikk (klaver)

29. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal

Aleksei Lõgun (klaver) Airike

Kolk (sopran), Lucia Gualandi

(metsasarv) jt

30. aprill kell 17.00

Tallinna metodisti kirik

EMTA sümfooniaorkester,

dirigent Toomas Vavilov

Kavas: R. Roosalu, P. Uusberg, R. Sööt

30. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal

VOKAALMUUSIKA ÕHTU

Eeva Kurenniemi (sopran,

Soome), Anna Dõtõna

(metsosopran), Terhi Laitinen

(klaver)

www.plmf.ee

KAMMERMUUSIKA RAEKOJAS

Piletid 8€, 5€

28.04. kell 19.00 Tallinna Raekoda
Andreas Lend (tšello)
Hande Dalkilic (klaver, Türgi)
Kavas: Beethoven, Isiközlü, Saygun, Erkin, Eller, Brahms

07.05. kell 19.00 Tallinna Raekoda
Irina Zahharenkova (klaver)
Kavas: Beethoven, Grieg

RALF TAAL 40

05.04. kell 19.00 Estonia kontserdisaal

Ralf Taal (klaver)

Kavas: Mozart, Beethoven, Debussy

Piletid 10€, 5€

MEISTRITE AKADEEMIA

03.04. kell 18.00 Tõrva Kirik-Kammersaal

Pille Lill (sopran)

Irina Zahharenkova (klaver)

Kavas: E. Tubin, W. A. Mozart, G. Puccini

Piletid 7€, 5€

05.05. kell 17.00 Sillamäe Muusikakool

Irina Zahharenkova (klaver)

Kavas: Beethoven, Grieg

08.05. kell 19.00 Viljandi Sakala keskus

Virgo Veldi (saksofon)

Jaak Lutsoja (akordion)

Piletid 7€, 5€, 3.50€

HINGEMUUSIKA

08.04. kell 15.00 Rootsi-Mihkli kirik

Prof. Ivari Ilja klaveriklass

Kavas: Mozart, Debussy, Liszt, Strauss, Ravel, Prokofjev
Täna sissepääs

17.04. kell 19.00 Viljandi Sakala keskus

Maria Listra (sopran)

Piia Paemurru (klaver)

Kavas: Faure, Gounod, Ehala

Piletid 7€, 5€, 3.50€

18.04. kell 16.00 Põltsamaa Kultuurikeskus

Sigrid Kuulmann-Martin (viul)

Marko Martin (klaver)

PILETILEVI
Kõne ja kuulmine

EESTI MUUSIKA PÄEVAD 2014

Muusika on ajast aega liikuv kunst. On teatud hetk, mil muusika algab – ja aeg enne seda hetke. Kui muusika lõpeb, on aeg juba teine. Nende kahe aja vahepeal on hetked, mida kell ei löö. Sest mõned helid teevad aja justkui pikemaks, mõned aga muudavad kulgemise kiiremaks. Aeg on see vorm, mida muusika sinna sisse voolates avardab või ahendab.

Muusika ajaloost väärtustatakse enim tihti peale just suurvorme, muusikat, mille sisu eeldab avaramat aega ja mahukamaid esituskosseise. Vahel tundub, et muusikaajalugu ongi eelkõige suurte lugude lugu. Seda ilmselt seetõttu, et heliloojaid on läbi aegade saatnud teatav tung hõivata oma helidega üha suuremaid valdusi. Sellele eesmärgile on loomingu aega ja vaeva pühendatud ning seetõttu on just neis teostes tihti teostunud mingid murrangulised arengud. Tänapäev ühelt poolt oma kiirustava kõikeharravusega ja teisalt üha vähenevate kul-

tuurieelarvetega sellist ajamahukat süvenemist küll ei soosi. Pigem näeme kontserdikavades uue muusika osas nii ajalisi kui ka koosseisulisi kärpeid. Seda enam tundub, et võimsamate helilainete kuhtuma kipuvad kõla tuleb võimendada.

Eesti muusika päevad keskenduvad seekord just suurvormidele. Veel kunagi varem pole EMP festivalinädala kavas olnud korraga nii palju orkestreid. Haruldane võimalus on kuulata kõiki kolme suuremat siinset sümfooniaorkestrit järjestikustel päevadel Estonia kontserdisaalis. Kavas on nii klassikud Eugen Kapp, Gustav Ernesaks ja Eino Tamberg kui ka uued sümfoonilised teosed Märt-Matis Lillelt, Liis Viiralt, Erkki-Sven Tüürilt, Helena Tulvelt ja Margo Kõlarilt. Mastaapsema audiovisuaalse teosega “Betweenland” on välja tulnud Tatjana Kozlova-Johannes ja Tarvo Hanno Varres.

Festival ise on nagu üks nädal aega vältav muusikaline suurvorm. Vormiühtsust aitab luua Tõnis Kaumanni spetsiaalselt sümfooniakontserdi lisapaladeks loodud tsükkel “Three Tails”, mis on jaotatud kolmele öhtule ning kõlab kolme eri sümfooniaorkestri ja dirigendi esituses. Kõlab päris uhkelt, mis? Jah, kõlab tõesti!

Töötab tulla pikk ja kiire nädal täis uut ja vana head suurt muusikat.

Eesti muusika päevade kunstilised juhid **Ülo Krigul ja Timo Steiner**

RAHVUSVAHELINE
**PÄRNU
MUUSIKAFESTIVAL
JÄRVI AKADEEMIA**
14-20/07/2014

PAAVO
JÄRVI

NEEME
JÄRVI

STEVEN
ISSERLIS

KSENIJA
SIDOROVA

ALEXANDER
TORADZE

Piletid müügil piletilevis
www.parnumusicfestival.ee

KULTUURIMINISTERIUM

Teemaraksus tuleb käia vargsi

Intervjuu Tõnis Kaumanniga

VIRGE JOAMETS

Ajakirja kaanel või kõrval olevat fotot vaadates võib vist jääda mulje, et sellel mehel on küll elu üks lust ja lillepidu. Mine sa võta kinni, kuidas sellega nüüd täpselt lood on, aga ühte üsna haruldast kunsti – muusikas nalja teha – oskab Tõnis Kaumann küll ja pälviks praeguse seisuga kindlasti läbi aegade humoorikaima eesti helilooja tiitli, juhul kui sellist välja antaks. Kuid nagu kullakarvalise sibula seest koorub välja hoopis teist tegu ja nägu asi, jooksis ka meie jutt muud teed kui piki naljapajatuste rada. Ilmselt oli viga küsijas. Aga eks neid tõsisemaid toone ole tegelikult näha ka tema loomingust, mis viimasel ajal enam tingimata pidevalt ei karussellita.

Siinne intervjuu ilmub Muusika Eesti muusika päevadele pühendatud erinumbris. Küsiksingi alustuseks, et missugune on sinu vaade sellele festivalile?

See festival on olnud oluline minu kujunemisel heliloojana, kuna on pakkunud mitmeid suurepäraseid võimalusi lugude kirjutamiseks. Mitmed mulle olulised teosed on just EMP raames esiettekandele tulnud.

Ehk on sul mõni tore lugu rääkida kas mõne oma teose või esinemise kohta sellel festivalil?

Ikka on meeldiv, kui publik loo hästi vastu võtab. Kuigi põhimõtteliselt teen "oma asja" nagunii, on inimeses siiski küllaltki edevust. Selles mõttes on tore, et on olnud hetki, kus rahvas püsti kargab ja veidi häält teeb. Oma osa võib siin olla ka sellel, et minu lood on nii mõnegi kontserdi kontekstis olnud veidi teistsugused, lihtsamini haaratavad. Eks publik tahab nõudlike teoste vahel ka veidi puhkust... On eriliselt tähtis, kui mõni mulle oluline eeskuju ütleb loo kohta midagi sooja ja positiivset. Neid hetki on olnud ning need jäävad meelde. On inimesi, kelle juures õppimiseks ei pea formaalselt punkte kogudes koole ja õppekavu läbima. Piisab, kui nendega kohutada, nende teoseid esitada.

Kes need võtmeisikud ja -teosed on siis olnud?

Kindlasti on üheks Arvo Pärt, kellega olen kokku puutunud nii tema teoste kaudu kui ka isiklikult. Paljud heliloojad, kellega sooviksin inimlikul tasandil suhelda, on kahjuks juba surnud, seega saab nendega tutvuda vaid teoste kaudu. Väga vahvad olid sagedased kohtumised minu pikaageseima erialaõpetaja Raimo Kangroga. Elu lõpuni jääb meelde vestlus Aleksandr Knäifeliga. Kahjuks ei jõudnud selle aasta veebruar alguses Tallinna Sir John Tavener, kes suri möödunud aasta novembris. Tema autorikontsert veebruaris, kus ka ise solistina esinesin, jättis võimsa mulje. Kindlasti ei saa mainimata jätta Taivo Niitvägit, Mall Sarve ega Hiie Lättet. Kunagi veetsin üsna palju aega Lepo Sumeraga, koos temaga arvutit nokkides, ka sel ajal toimus toredaid vestlusi. Tegelikult pole paljud õpetajad-mõjutajad üldse heliloojad.

Kuidas sa muusika juurde sattusid?

Muusika juurde sattusin üsna juhuslikult. Kui olin kuus eluaastat raudse eesriide ees elanud (ülejäanud maailm oli eesriide taga), sattus minu koolimineku juhuslikult ajale, mil Tallinna 37. keskkoolis avati lauluklass. Isa viis mu millegipärast sinna, ehkki peres muusikuid pole olnud. Seal edasi asusin

oma keskpärast andekust arendama Nõmme lastemuusikakooli, Tallinna muusikakeskkooli jne. Laisa inimesena tegin TMKKsse minnes teadliku valiku ja ei püüdnudki edasi õppida klaveri erialal, sain aru, et tundidepikkune harjutamine pole minu jaoks.

Aga juba keskkooliaastail heliloomingurajale astuda on minu meelest ju veelgi riskantsem. Kas see pole midagi veelgi ebapraktilisemat kui klaver ja seega samuti väga palju tööd nõudev valik, et läbi lüüa? Või nii noorelt sa selle peale mõelda ei osanud?

Tegelikult oli mul 8. klassi lõpul juba valida, kas püüda edasi minna tavakeskkooli ja siirduda mind tollal (ja praegugi) köitnud IT-eriala poole või siis jätkata muusikaga. Tõenäoliselt oleksin esimese valiku puhul olnud praegu majanduslikult palju paremal järjel...

Eks see laulja-helilooja amet ole oma valik. Ma olen harjunud toimetama suvalistel aegadel, kuna proovid-kontserdid võivad toimuda väga erinevatel aegadel ja ka geograafiliselt kaugetes kohtades. Kindlasti on 9–17-tööpäevadel oma stabiilne võlu, mina olen neid maitsnud väga vähe. Palgeline töökoht Hortus Musicuses on mulle üsna uus asi, olen harjunud vabakutselisena hakkama saama. Vabakutselise elu põhiline positiivne õppetund on mulle olnud, et mida iganes ma ette ei võtaks, ma pean asja alustama, läbi viima ja lõpetama. Lahtisi otsi ei tohi jääda. Olen aastakümneid korduvalt pörkunud vastu kontoritöötajaid, kelle palk jookseb isegi siis, kui mõne projekti mõni etapp korralikult teostamata jääb. Vabakutselisel pole seda "mõisa köit, mis las lohiseb". Vabakutselise köis on algusest lõpuni tema enda oma ja seda tuleb ise vedada. Praegu Eesti Kontserdi töötajana toimetades pole ma ka mõisa köie mentaliteedi järgi tegutsenud, Hortuses pole õnneks nõnda tavaks ja ma ka ei suudaks niiviisi.

Kumb sinu praegustest "leibadest" oli sinuga ikkagi varem, kas laulmine või helilooming?

Tööna tulid nad üsna ühel ajal, umbes TMKK lõpul. Siis hakkasin ringi reisima Taivo Niitvägi ansambliga Linnamuusikud, olles üle veerandi aastast turneel. Samal ajal tulid ka esimesed honorarid heliloomingu eest.

Ma arvan, et alates kaheksateistkümnendast eluaastast olen ma praeguseks kokku umbes kümme aastat n-õ pensionäripõlve pidanud – reisinud ringi, andnud kontserte, saanud piisavalt raha, lõbutsenud kontserte andes heas seltskonnas. Kuid erinevalt vanaduspensionist on noore kehaga pensionipõlv palju meeldivam kogemus, puuduvad haigussümptomid. Tuleb tööle näkku vaadata – elanikkond vananeb, nii et olen harjunud mõttega, et nüüd tuleb elu lõpuni töötada. Hea, et taipasin pensionipõlve varakult ära pidada.

Kus te siis Linnamuusikutega ära käisite? 1980ndate lõpp oli ju piiride avanemise aeg...

Linnamuusikute sõiduraadius ulatus maadesse, kuhu sai sõita laeva ja bussiga ehk siis Soome-Rootsi-Norra suund ning Poola-Saksamaa suund, sekka paar Itaalia-käiku ka. Tol ajal

TÕNIS KAUMANN

(s 5. aprillil 1971) – helilooja ja laulja

- Lõpetanud 1989 TMKK (René Eespere), 1994 EMA (Raimo Kangro) ja 2000 samas magistrantuuri (Jaan Rääts).
- Laulnud ansambelis Linnamuusikud, praegu kuulub ansamblitesse Heinavanker, Hortus Musicus ja Vox Clamantis.

TEOSEID

- Koorile või vokaalansamblile: "Alleluia", "Ave Maria", "Õpetussõnad" (2013), "Stabat Mater" (2011), "Mi langerò tacendo" (2005 ja 2007, eri koosseisudele), "Puer natus" (2004/2007), "Dixit Paterfamilias" (2006), Psalm 109 (2005), "Tenebrae Responsories" (2001).
- Sümfooniaorkestrile: "Three tails" (2014), "Tarkade meeste tants" (2013), Sümfoonia nr 1 (2010) ja "Qui es" (2008).
- Kammerorkestrile: "SI" (2008) ja "Nihilissimus acutus" (1995); keelpilliorkestrile: "Lamento" (2012) ja Op 1/97 (1997); puhkpilliorkestrile: "MU-NYYD-OH" (2010).
- "Break" (2000) klaverile ja sümfooniaorkestrile, Kontsert klaverile ja kammerorkestrile (1994), "Sequentia" (2008) viiulile, tšellole, keelpilliorkestrile, "Cor" (2009) inglissarvele ja sümfooniaorkestrile.
- Ansambliteoseid mitmesugustele koosseisudele: "Welcome to Estonia" (2013), "Sherlock" (2004), "Ikoonid" (2003), "Valitud salongipalu" (2002), "Easy Listening" (2002), "Drive" (2002), "Christmas Classics vol 1" (2001), "Ecce homo" (1999), "Skeletisümfoonia" (1996), "Pettus" (1993/1997). Instrumentaalteoseid lastele, nt kolm etüüdi klaverile (2003).
- Kammerooper "Kaubamaja" (2006), lasteoperid "Mina – Napoleon!" (2004) ja "Pomm" (2001), laulumäng "Lopi ja Lapi" (2007). Elektroonilisi, elektroakustilisi ja multimeediumiteoseid. Kujundusmuusikat etendustele.

"Vabakutselise köis on algusest lõpuni tema enda oma ja seda tuleb ise vedada."

olid lennureisid suurema grupiga kättesaamatus kauguses. Olen veetnud päevi Leedu-Poola piiril bussis, oleme Itaalias sõitnud pikese lugemisvea tõttu 300 km eemal asunud linna. On toimunud igasuguseid asju. Sündmuste keerises olles panid need tagantjärele vahvad juhtumised nii

vaimse kui ka füüsilise tervise proovile. Elu karastab. Minu õnneks viibis meie rännuaastatel minuga koos palju toredaid inimesi, kes vintsutused meeldivaks tegid.

Kuidas sinu aeg laulmise ja heliloomingu vahel praegu jaguneb?

Tsiteerides suusahüppekuulsust: "Fifty-sixty." Teist klassikut tsiteerides: "Vahel on Vestmann all ja Piibeheht peal, vahel

Piibeht all ja Vestmann peal.” Tegutsemine aktiivselt kontserdilavadel annab heliloomingu poolele väga olulist täiendust. Tuleb n-ö oma keedetud suppi ka ise helpida, teiste keedetud suppi samuti ja mitte vähe. See õpetab respektierima teisi esitajaid ka heliloojana ning vormistama materjali korrektseks, andma esitajale rohkem valikuid ja neid mitte kammitsama liigsete instruksioonidega.

Kas sellises suhtumises on midagi Jaan Räätsale omast, kes jätab interpreedile üsna vabad käed, ei koorma nooti esitusjuhustega ning suudab aktsepteerida, kui interpreet valib näiteks ettenähtust poole kiirema või poole aeglase tempo? Kui tolerantne sa oled, kui keegi esitab sinu teost hoopis teisiti, kui sina oled ette kujutanud?

Olen aastatega õppinud, et lugu tuleb ühel hetkel nii-öelda “vabaks lasta”, las elab oma elu, kõike ei saa kontrollida. Ütluses, et heliloojad on tegelikult muusikateadlased ning interpreedid on heliloojad on üsna kõva tõepõhi all. Väga paljuski sünnib lugu just laval, konkreetse ajahetkel. Liigne kontroll ei inspireeri interpreeti. Paljud inimesed tajuvad muusikat (sh minu teoseid) minust erinevalt. Ei maksa väita, et see teistsugune taju on parem või halvem.

Tänapäeval mängitakse palju Bachi ja Mozartit, neil ei ole praktilistel põhjustel võimalik oma teoste esitust kontrollida ja suunata. Bachi ja Mozarti esituste stiile on seinast sein, igale maitsele ja see pole minu meelest üldse halb. Oleks üli-

malt ülbe arvata, et minu muusikat peaks mängima ainult mulle endale sobival viisil. Ei pea. Otse öeldes – mõnikord on helilooja mõttekas surnut teeselda.

Kus sa laulmist oled õppinud?

Ametlikult ei kusagil. Eraviisiliselt Vilja Sliževski juures. Minu laulmisega on selline lugu, et esimesed kümme aastat laulsin tehnilises mõttes nii valesti, et pärast seda pidin paar aastat pausi pidama. Tuli endale tunnistada, et kuigi majanduslikust seisukohast on tasuvam laulda tenorit, ei saa looduse vastu kuidagi. Kolisin üle mulle sobivasse baritoni hääleliiki. Õpetaja Vilja pidi mu n-ö vokaalsest rentslist välja tirima, see võttis mitu head aastat. Praegu toimetan kolmes kollektiivis pluss ka mõningad sooloprojektid. Õnneks on tegevust praegu piisavalt, see hoiab ka vormis ja kannustab edasi arenema.

Äkki kergitad saladusloori – mis need sooloprojektid on?

Kolmandat aastat tegin näiteks kaasa aasta alguses toimival Bachi festivalil, olen laulnud Haapsalu festivalil Mederi Passioonis Evangelisti. Igal aastal on mingid põnevad üritused, kus on võimalus kaasa teha.

Kuuldavasti tõusid mullu augustis kaksikümmend korda õhku. Kus käisid?

Kui tänavu on helilooja **TÖNIS KAUMANNILT** (1971) kavas kolmes osas ettekantav uus teos “Three Tails”, siis 2013. aasta EMPil tuli tema klaveripala “I greet thee” ettekandele viiel kontserdil erinevas ettekandes.

“Alates kaheksateistkümnendast eluaastast olen praeguseks kokku umbes kümme aastat n-ö pensionäripõlve pidanud – reisinud ringi, andnud kontserte, saanud piisavalt raha, lõbutsenud kontserte andes heas seltskonnas.” Taamal New York.

Helilooja **RAIMO KANGRO** (1949–2001) oli üks Eesti muusika päevade algatajaid, 1979–2000 ka festivali kunstiline juht. 2010. aastal oli EMPil tema autorikontsert.

Algatuseks kolmikreis: Vox Clamantis Colombias, Hortus Musicus Lübeckis ja Vox Prantsusmaal Roque d'Antheroni klaverifestivalil. Kohe otsa tuli kontsert Tallinnas orelifestivalil. Seejärel oli Heinavanker Norras, ööbimine Tallinna

lennujaama kõrval hotellis ja edasi Hortusega

Iisraeli. Vahepeal Vox

Pühalepa festivalil ja siis lõpetuseks Heinavankriga Saksamaale. Pean tunnistama, et kui sarnane skeem töötab mitu kuud järjest, nagu juhtus 2013. aasta hiliskevadel, on see väga väsitav ja pärsib reaalsustaju. Olen õppinud hindama kodus olemist, näiteks nüüd novembri keskpaigast kuni jaanuari lõpuni ei pidanud ma kordagi lennukisse istuma. See oli nauditav aeg, sain kodus olla, lastega tegelda, komponeerida. Kolleeg Olev Ainomäe on öelnud, et kui ma olen proovis või kontserdilaval, siis on vähemalt see hea asi, et ma ei saa samal ajal kirjutada. Tundub, et 2014. aasta esimesel poolel saan üsna palju kirjutada, pärast 2013. aasta reisirohkest on see meeldiv vaheldus, vähemalt mulle endale.

Missugune on kõige eksootilisem koht, kus oled esinenud?

Peale Rõuge kiriku tulevad meelde veel Villavicencio ja Neiva Colombias, samuti on põnevad kohad meist põhja pool, kus

kontserdi hilinemine mõne tunni võrra pole probleem – tore, kui üldse kohale jõuad – ning ka potentsiaalsel publikul pole võimalik kontserdikohast ohutult eriti kaugele pageda.

Mis selles Rõuge kirikus siis nii eksootilist on?

Kirikus iseenesest midagi nii eksootilist polegi. Rõuges on lihtsalt eksootilise temperamendiga lõunamaised inimesed. Seda heas mõttes.

“Olen harjunud mõttega, et nüüd tuleb elu lõpuni töötada. Hea, et taipasin pensionipõlve varakult ära pidada.”

Kuidas oled enda jaoks lahti mõelnud Eestisse jäämise või siit lahkumise teema? Laulmisega leiaksid raja taga ilmselt tööd küll, või ma eksin?

Selles mõttes pole pilt küll eriti roosiline. Lauljaid on palju ja seega on pakkumine suur, seda nii Euroopa kui ka Aasia suunalt. Ansambli laulus on mul suured kogemused, kuid kusagile väikesesse kooslusse sisse pääsemine eeldab häid isiklikke kontakte. Nõukogude ajast tuntud tutvuste süsteem kehtib igal pool ka praegu, kuigi võibolla

veidi teistsuguses vormis. Poest saab jahust viinerit ka ilma tutvuseta. Samas toimivad näiteks angažeerimised paljudele suurtele muusikafestivalidele just isikliku tutvuse kaudu.

Kas see üsna pikk aeg, kui sa laulda ei saanud, ei toonud pähe mõtet sootuks eriala vahetada?

Ei toonud, eks ma sel ajal harjutasin. Avastada oma hääli uuesti on ju põnev. Poleks ma seda protsessi läbi teinud, ei esineks ma praegu üldse, olen selles sada protsenti veendunud. Minu õpetajal oli õigus, umbes kuni kolmekümnenda

Pianist **MIHKEL POLL** (1986) astus EMP 2013 ERSO kontserdil üles kõrvuti oma viiuldajast õe Mari Polliga.

Ilmaränduri unistus – olla kodus ja tegelda millegi muu kui muusikaga.

eluaastani võib tegutseda noorusliku energiaga, edasi tuleb enamikul inimestest (v.a looduse poolt täiesti paigas häälega haruldustel) langusperiood ning umbes neljakümnendaks eluaastaks on laulmisega kehvasti. Et organismi lagunemisega sammu pidada, peab tehniliselt õigesti laulma.

Kuidas on vanamuusika, st eelkõige vaimuliku muusika laulmine mõjutanud sind inimesena, ja sinu heliloojakäe kirja, juhul kui on mõjutanud?

Mis puutub käekirja, siis see mul heliloojana puudub, olen ju ba alates 1990. aastast arvatult kasutanud ja käitsi paberile ei kirjuta. Olen püüdnud muusika jaotamist vana-, nüüdis- ja muudeks muusikaliikideks vältida. Mitmes kollektiivis, kus kaasa teen, on ka ammu "tõupuhtast" vanamuusikast üle saadud ja tehakse igasugust muusikat. Oluline mõjutus on muidugi see, et olles ainult helilooja, toimetad teatud mõttes laboritingimustes. Mul on alates kaheksateistkümnendast eluaastast olnud privileeg lasta endast otseselt läbi päris muljetavaldaval hulgal kvaliteetmuusikat, seda just kontserditidel esinedes.

Mis puutub helikeelde, siis esitajana saad aru, kas suhe teosega jääb ainult intellektuaalsele tasandile, või kõnetab see inimest kuidagi sügavamalt. Kui lugu on nii keeruline, et selle esitamine on interpreedile võrreldav kõielkõnniga, siis professionaal saab sellega küll korralikult hakkama, kuid side looga võibki jääda üksnes intellektuaalseks. Ma ei ütle, et ka selliseid lugusid pole vaja. Loodan, et mõne oma teosega olen suutnud ka puhtintellektuaalsest tasandist sügavamale minna. Igatahes olen püüdnud viimastel aastatel vältida põhjendamatult keerukat noodipilti, eriti rütmilises mõttes. Sarnase tulemuse võib saavutada ka lihtsamate vahenditega. Teine teema on instrumendi või hääle dünaamiline diapason. Kui nõuda esitajalt väga ebamugavaid dünaamilisi nüansse, ei teki esitajal ka erilist soovi lugu uuesti esitada, tean seda isiklikust kogemusest...

Mainisid suurt hulka kvaliteetmuusikat, mida oled läbi laulnud. Kas vahel mõne mitte kõige õnnestunuma nüüdismuusikapartituuriga maadeldes ei ole tekkinud eksistentsiaalset kriisi – väga head muusikat on nii palju, sellestki jõuab elu jooksul esitada või tundma õppida üksnes osa, milleks üldse veel muusikat juurde kirjutatakse? Või ühtlasi heliloojamaailma esindajana ei tohi sa sellist mõtet endale pähe lasta?

Nüüd jõuame tõsise teema juurde. Paljud heliloojad ei tea, et mõne aasta pärast kehtestatakse Euroopa Liidus heliloojatele saastekvoot. Kes palju kirjutab, peab kvooti juurde ostma vähem kirjutavatelt heliloojatelt. See on aus ja õiglane – eks iga meie mõte, sõna, tegu ja tegemata jätmine jätab kusagile jälje.

Tõsisemate eksistentsiaalsete kriiside jaoks olen vist liiga laisk ja mugav, needsamad omadused kaitsevad mind tõenäoliselt ka ületöötamise ja läbipõlemise eest. Margo Kõlar ütles mulle kord, et tema jaoks on ainus põhjendus midagi kirjutada see, et ta kuuleb oma peas mingit head lugu, mida pole veel kirjutatud. Minu meelest on see üsna tabav mõte.

Sinu muusikat kuulates on jäänud mulje, nagu oleks see sündinud kergelt, justkui iseenesest, ilma higi ja vaevata, ütleksin – mängleva kergusega. Kuidas on tegelikult?

Higi ja vaeva ei tohiks saalis kuulajal näha olla. See kehtib nii helilooja kui ka esitaja tegevuse kohta. On ju selge, et näiteks sümfoonilise partituuri kirjutamine on paratamatult väga töömahukas tegevus. Samas pole ka heliloomingu tehniline teostus mulle vaev. See on helilooja tegevuse käsitööosa ja üldsegi mitte ebaoluline. Heliloojana tegutsedes on peale kõigi mõõtmatute nähtuste ja kvaliteetide tarvis ka oskust oma ideed kirja panna viisil, et teised sellest aru saaksid.

Mis puutub inspiratsiooni, siis eks ma käitu teostega samamoodi, nagu toimin ka muidu. Ma võin küll plaani paika panna, kuid kui mõte mingil muul rajal uitama kipub, lähen tihtipeale sellega kaasa. Missugune üks või teine lugu lõpuks välja kukub, sõltub ka juhusest ja seda rohkem, kui me tunnistada tahame. Sama on ka elus. Inimene tahaks parema enesehinnangu nimel tunda end rohkem elu eri aspektide kontrollijana ning püüab kokku panna põhjusi ja tagajärgi, mis aga ei pruugi omavahel üldse seotud olla.

Kas muusikat kirjutades pead endas peituvat interpreediga ka dialoogi või on too loomehetkedel vaik/ vaikima sunnitud?

Selle küsimuse eeldus on vale. Esitaja-helilooja koosluses ei pea olema tegu kahestunud isiksusega á la Jekyll ja Hyde. Neid kahte poolt ei saa teineteisest lahutada ning ühte vaikima sundida. Mind on üldse üsna raske vaikima sundida, paljud inimesed on pidanud sellega tahtmatult kokku puutuma. Kannatlikkuse õppetund on selles elus mul veel omandamata. Pean kannatlikult ootama, kuni selle selgeks saan...

Korraks veel eelmise teemaga jätkates – sul on tänu intensiivsele interpreeditegevusele nüüdisheliloomingule ainuüksi laua taga istuvast komponistist hoopis avaram vaade. Kas sinus ei ole hakanud pead tõstma pedagoog ja tahe oma kogemusi seda ala alles õppivatele edasi anda?

Viimastel aastatel on mulle kangastunud, et midagi võibolla hakkab vaikselt tekkima, mida võiks edasi anda. Samas on hetkel aktiivse interpreedi ja heliloojana tegevust piisavalt. Seis on selline, et minu käest pole tulnud küsima ja mina pole läinud end pakkuma, seega vastab nõudlus hetkel pakkumisele. Ma ei välista üldse, et olukord võiks muutuda. Elame näeme.

Eino Tamberg oli seda meelt, et komponeerimist ei saagi õpetada. Sa ei olnud küll tema õpilane, aga

mida arvad – kas oled nõus või vaidled vastu?

Komponeerimise juures on nii mitmeid tahke. On defineerimatuid ja häguseid teemasid, nagu inspiratsioon, samas on ka õpitavaid külgi, kuna kompositsiooni juures on oluline roll käsitööoskustel. Kompositsiooni käsitööosa ei tohiks alahinnata. Algajad heliloojad teevad seda tihtipeale, tulemuseks on kuri interpret ja kehvem tulemus kontserdil. Lihtne aritmeetika näitab, et kui kontserdiks valmistumiseks on kolm proovi

“Tegutsemine interpreedina annab heliloomingu poolele väga olulist täiendust.”

Nüke karateklubi
peainstruktori
Herik Tölpitiga.
FOTOD ERAKOGUST

ja neist üks läheb ebaprofessionaalselt kirja pandud nooditekstist läbi närimiseks, jääb sisuliseks tegevuseks kaks proovi. Interpreedina võin öelda, et see on üsna frustreriv ja võrreldav ehitusprahist kasutatava materjali väljasorteerimisega. Konservatooriumi ajal rääkis Lepo Sumera meile loengus lihtsaid asju: mis on noodi kirjutamise eesmärk, mida nooditekst peaks väljendama, kuidas seda teostada jne. Mõnikord tundub mulle, et tänapäeval selliseid loenguid enam pole, kuigi võibolla on see selline “vanasti oli rohi rohelisem”-teema.

Annan alati parima, et interpreedi ette jõuaks minu lugude viisakalt vormistatud materjal. Miks peaks esitaja minust lugu pidama, kui mina temast lugu ei pea?

Kes on sind heliloojatest kõige enam mõjutanud? Kas see, et sinu käekirja on sageli võrreldud Prokofjeviga, eriti varasemate teoste puhul, on sind seganud? Või kuidas sellesse oled suhtunud? Kuidas sa Prokofjevi muusikaga praegu läbi saad? Eri aegadel on olnud teatud heliloojad või muusikastiilid ajastud, millesse ma olen süvenenud. Noorpõlves tehtud avaldused stiilis “see või teine asi on jama” on pigem siiski isenda teatud arenguetaapi ja piiratuse väljendused, minagi olen neid küllaga jaganud. Prokofjevi ajastu oli mul TMKK ajal, peamiselt klaveriõpetaja Hiie Lätte mõjutusel. Pärast seda on olnud veel igasuguseid mõjutusi mitmelt suunalt. Kunagine noorepõlve jäikuses väljahüütud tobedus, et romantiline

muusika mulle küll meeldima ei hakka, on aastate taha kadunud ja loodetavasti silmaringi veidi laienenud. Kindlasti on minu jaoks ammendamatu allikas Johann Sebastian Bach, samuti olen varajasest muusikast avastanud palju pärle Ludwig Senfli ja William Byrdi lugude hulgast. Praeguse muusikaga on mul suhe pigem esitajana, kuid mitte ainult. Tegelikult paneb elu asjad paika: kui oled umbes sada korda aastas laval esinemas, siis vabal õhtul oled pigem perega, teed trenni või midagi täiesti muusikavälist.

Dirigent **MIHHAIL GERTS** juhatas viimati 2011. aasta EMPil ERSO kontserti, mille kavas olid Toivo Tulevi, Erkki-Sven Tüüri, Märta Matis Lille ja Kristjan Kõrveri teosed, enamasti solistidega.

Kuidas tänapäeval muusika kirjutamine käib, kas ainult tellimusi täites või jagub aega ja energiat ka puhtalt oma peas, st ilma tellimusest sündinud ideele? On sul nn sahtliopusi?

Põhiliselt on siiski tellimused, kuid on ka erandeid. Sahtliopusi on ka, kuid põhjuseks on olnud muusikavälised, enamasti organisatoorsed ja ka inimlikud probleemid. Mul on umbes kolm-neli sellist lugu, mis on juba aastaid ootel ja mille esitusest olen huvitatud, samas ise asja surumisega aktiivselt ei tegele. Iga asi omal ajal... või siis natuke hiljem.

Kuna helilooming on enamikule, kes sellega ei tegele, ja neid on ju suurem osa inimkonnast, tõeline hämarala, siis äkki soostud avama, kuidas sul see protsess käib? Sa oled siin ühte ja teist juba maininud ka, aga siiski – mis on või kust tuleb esimene impulss?

Tõepoolest, Šveitsi Sõltumatu Instituut (jah, seesama, mida kosmeetikareklaamides näha on olnud) on uurinud, et oma elu jooksul paneb heliteose kirja alla kümne protsendi inimkonnast ning sümfooniaorkestri partituuri kirjutab lausa alla viie protsendi Maa elanikest. Kui nüüd enamust valgustada, siis võiks öelda, et alguses pole midagi. Kui on tegu vokaalteosega, siis hea vedamise korral on alguses sõna, nii on juba palju lihtsam alustada. Paljudel kuulsatel loovisiksustel on esimeseks impulsiks olnud nälg. Üks mõttetera väidab: toida muusikut ja ta läheb häälest ära.

Eks iga juhtum ole eriline. Mõnikord kummitab midagi peas, mõnikord tuleb lihtsalt materjaliga mängima hakata ja vaadata, mis välja tuleb. Palju aitab ka teistelt heliloojatelt materjali varastamine, see on heliloomingus tavaline ja aktsepteeritud praktika. Heliloojatega on nii, et tänu autoriõiguse seadusele kõduneb helilooja aeglaselt, selleks kulub seitsekümmend aastat. Peale seda võib materjaliga täiesti vabalt toimetada, aga enne seitsmekümne aasta möödumist tuleb vargsi teemaraksus käia.

“Missugune üks või teine lugu lõpuks välja kukub, sõltub ka juhusest ja seda rohkem, kui me tunnistada tahame.”

Minnesota orkestri probleemid lahenenud

2012. aastal alanud Minnesota orkestri probleemid lahenesid jaanuari keskel. Orkester asus tööle alates 1. veebruarist ning annab juba kontserte.

Viimased viisteist kuud oli orkestri tegevus peaaegu soikunud, orkestrandid andsid kontserte orkestri väliselt ning kuna probleemidele lahendust ei paistnud, pani peadirigent Osmo Vänskä möödunud aasta oktoobris ameti maha. Nüüd sõlmiti lõpuks pillimeestega uued, kolmeaastased lepingud. Orkestrantide hulk on alates probleemide algusest vähenenud 95 liikmelt 77-le, orkestrisse jäänud mängijad leppisid võrreldes 2012. aastaga 15 protsenti väiksema palgaga, mis aga kahel järgmisel aastal tasapisi tõuseb (esialgu plaaniti palka vähendada 40 protsenti). Kas Osmo Vänskä orkestri juurde naaseb, pole veel kindel.

Kindlasti tegi orkestrile heameelt, et vaidluste eel salvestatud plaat Sibeliusse Esimese ja Neljanda sümfooniaga (BIS) pälvis tänavu Grammy auhinna parima orkestrisalvestuse kategoorias.

Steve Reich.
FOTO WONGE BERGMANN

Auhind Steve Reichile

Steve Reich pälvis 2013. aasta BBVA Fondi auhinna suurusega 400 000 eurot. Žürii tõstis esile Reichi kui teerajat nüüdismuusikas, kes on oma loomingus edendanud dialoogi kõrg- ja peavoolukultuuri ning lääneliku moodsa maailma ja Euroopa-välise traditsioonide vahel. Samuti tõsteti esile

Reichi oskust kõnetada väga laia publikut. Briti muusikaajakirjanik Ivan Hewett aga tõstas küsimuse, miks ei saa heliloojad auhindu siis, kui nad seda rohkem vajavad? Hewett loetles mitmeid auhinnasaajaid, teiste seas ka Steve Reich, kes lisaks sellele tunnustusele on saanud ka nt Polar Music Prize'i ja Praemium Imperiale'i auhinna. Hewett leiab, et auhindade jagajad võiksid mõelda sellele, et ehk oleks mõttekam toetada mõnda andekat noort komponisti, sest paljud hiljem suurte preemiatega pärjatud staaridest on alustanud oma karjääri pidevas rahalises kitsikuses. Võrreldes rahahulgaga, millega nimekaid heliloojaid üle külvatakse, on noortele mõeldud summad liiga väikesed.

Madriidis asuv BBVA Fond annab auhindu kaheksas kategoorias, neist ainult üks on seotud muusikaga. Muusikutest on selle varem pälvinud Pierre Boulez, Salvatore Sciarrino, Helmut Lachenmann, Cristóbal Halffter.

Suurima palgaga dirigendid USAs

Los Angeles Times uuris USA dirigentide sissetulekuid 2011. aasta andmete põhjal ning avalikustas kaheksa enim teeniva dirigendi nimed. Kaks dirigenti teenis aastas üle kahe miljoni dollari ning kuus üle ühe miljoni. Esikolmikusse kuulusid Chicago sümfooniaorkestri peadirigent Riccardo Muti, San Francisco SO dirigent Michael Tilson Thomas ja Washingtoni SO peadirigent Christoph Eschenbach. Edasi olid nimekirjas Philadelphia orkestri peadirigent Charles Dutoit, METi muusikajuht James Levine, Los Angelese filharmoonikute peadirigent Gustavo Dudamel, New Yorgi filharmoonikute peadirigent Alan Gilbert ja Los Angelese ooperi peadirigent James Conlon.

Eestlased käivad sageli kontserdil

Hiljuti avaldatud Eurobaromeetri uuringus küsiti mitme Euroopa riigi inimestelt, mitu korda on nad viimase aasta jooksul kontserdil käinud. Vastused

olid mõneti üllatavad, sest tabeli tipust ei leia ei Saksamaad, Austriat ega Suurbritanniat. Selgub, et kõige enam käiakse kontserdil Rootsis, kus tervelt 61 protsenti vastanutest on möödunud aastal mõnd kontserti külastanud. Teisel kohal oli Taani 60 ja kolmandal Läti 55 protsendiga, Eesti oli 54 protsendiga neljas. Eesti seljataha jäid Austria, Luksemburg, Leedu, Holland, Soome, Saksamaa ning Suurbritannia.

Kõrge aunimetus Gennadi Roždestvenskile

13. veebruaril oli Moskvas Briti suursaadiku residentsis tseremoonia, kus printsess Anne andis kuninganna Elizabeth II nimel Gennadi Roždestvenskile üle Briti impeeriumi ordu komandöri aunimetuse (Commander of the Order of the British Empire ehk CBE). 2014. aasta on Venemaal inglise ja Inglismaal vene kultuuri aasta, kummalgi maalt on plaanitud teisele viia etendusi ja näitusi. Üritusel rõhutati, et Gennadi Roždestvenski on aastakümnete vältel andnud kahe maa kultuurisidemete arengusse tohutu panuse.

Roždestvenski alustas dirigendikarjääri 20-aastaselt (1951) Moskva Suures Teatris. Juba 1956. aastal oli ta selle orkestriga külalisreisil Londonis. 1971. aastal juhatas ta Leningradi filharmooniaorkestrit "Proms" festivali kolmel kontserdil Albert Hallis. Roždestvenski oli esimene nõukogude dirigent, kes töötas välismaiste orkestrite peadirigendina, sh Londoni BBC sümfooniaorkester (1978–1981). Möödunud sügisel, kui tähistati Benjamin Britteni 100. sünniaastapäeva, juhatas ta Britteni ooperi "Surm Veneetsias" Venemaa esiettekannet. See toimus Moskva konservatooriumis, esinejate hulgas oli teiste briti kuulsuste seas ka Ian Bostridge. Ent juba 1960ndatel oli Roždestvenski toonud Venemaal esiettekandele Britteni "Suveöö unenäo".

Roždestvenski on üks enim salvestusi teinud dirigente, heliplaate on tal üle 700. Möödunud suvel viibis maestro ka Eestis, külastades Pärnu muusikafestivali.

*

Nikolaus Harnoncourt on Berliini Filharmoonikute auliige

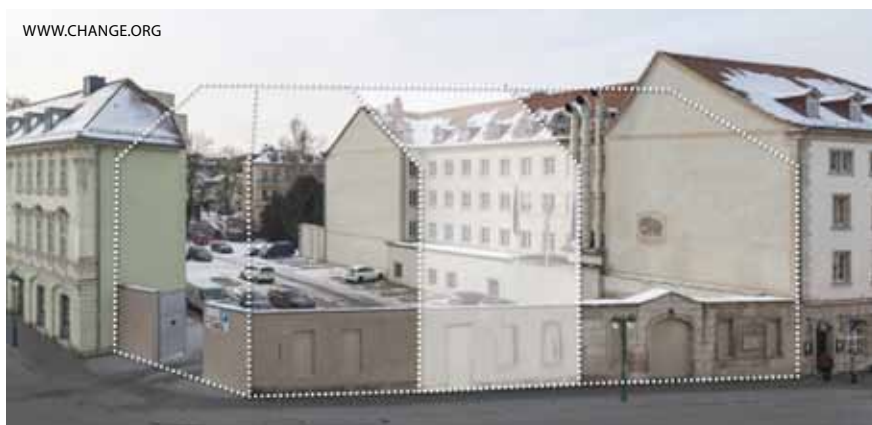
Viini Musikvereinis austati dirigent Nikolaus Harnoncourt, Berliini Filharmoonikud nimetasid ta orkestri auliikmeks. Austamine toimus pärast Berliini Filharmoonikute kontserti, mida juhatas peadirigent Sir Simon Rattle. Orkestri esindaja Peter Riegelbauer ütles, et Harnoncourt on andnud orkestri-le 18. ja 19. sajandi meistrite interpreteerimiseks uue vaatenurga ning et ta on alati äratanud orkestrantide uudishimu stiiliküsimuste vastu, mille eest orkester on väga tänulik. Harnoncourt juhatas Berliini Filharmoonikuid esimest korda 1991. aastal, aastate vältel toimunud ühiseid esinemisi on kokku 90. Koos on tehtud ka olulisi salvestusi, sealhulgas Brahmsi sümfooniad ning Weberi "Nöidkütt" firmale Teldec.

Harnoncourt on 2000. aastal sellelt orkestrilt saanud juba Hans von Bülowi medali. Ta on muusikamaailmas tuntud nn ajalooteadliku interpretatsiooni eestkõnelejana. Ent möödunud aasta detsembris Berliini orkestriga toimuma pidanud kontsert jäi ära ning Harnoncourt märkis, et ühiseid tulevikuplaane

kahjuks enam teha ei saa; meister on praegu juba 84-aastane.

Bachi Weimari maja taastada!

Saksamaal on grupp Johann Sebastian Bachi austajaid ja uurijaid teinud ettepaneku taastada Weimaris maja, kus helilooja kunagi elas. 1708–1717 oli Bach Weimaris õukonna organist. Seal kirjutas ta üle 30 kantaadi, osa "Brandenburgi kontserte", teoseid viiulile ja klavessiinile jne. Turuplatsi ääres asunud maja sai Teises maailmasõjas tugevasti kannatada ning lammutati lõpuks 1980ndatel aastatel. Maapõues on aga vundament ja renessansiaegne kelder alles, maja asukohal on praegu parkla.

Bachi poja, Carl Philipp Emanuel Bachi 300. sünniaastapäeva liginedes (8. märts) teemale suuremat tähelepanu lootes koostasid rühmituse "Bach Weimaris" liikmed kultuuriministrile pöördumise "UNESCO maailmapärandi autopargi asemele WEIMARI BACHI MAJA", taotledes sellele kohale maja ehitamist. Weimar on kuulsusriika kultuuriajaloo linn, seal on objekte, mis kuuluvad UNESCO maailmapärandi nimistusse. Kuid Bachi austajatele pole seal seni suurt midagi pakkuda. Plaanitav ehitus võtaks praegu vabast alast enda alla üksnes 15 protsenti.

Virge Joamets

VARIA

Londonis suri 110-aastaselt pianist ja muusikaõpetaja **Alice Herz-Sommer**, kes oli vanim teadaolev holokausti üle elanud inimene. Naise elust rääkiv film "The Lady in Number 6: Music Saved My Life" kandideeris tänavu Oscarile ning võitiski selle parima dokumentaallühifilmi kategoorias. Alice Herz-Sommer sündis 1903. aastal Prahast juudi perekonnas ning veetis kaks aastat koonduslaagris. Kuni 1986. aastani õpetas ta Jeruusalemma konservatooriumis ning kolis pärast seda Londonisse, kus elas surmani.

Sopran **Kiri Te Kanawa** sai 6. märtsil 70-aastaseks ning andis ühtlasi teada, et osa Covent Gardenis Donizetti ooperis "Rügemendi tütar" jääb tema viimaseks. Viimased etendused Londonis toimusid märtsi keskel. Uus-Meremaalt pärit

lauljanna oli tegev peaaegu pool sajandit. Tema edukaim plaad "West Side Story" koos Leonard Bernsteini ja José Carrerasega (Deutsche Grammophon).

Hiljuti Grammy pärvinud plaad "**Adam's Lament**" (ECM) on ka BBC Music Magazine'i auhinna nominent. 2013. aasta parima klassikalise muusika plaadi nimetusele kandideerib 21 CDd seitsmes kategoorias. Tõnu Kaljuste juhata tud plaadi konkurendid koorimuusika kategoorias on Britteni "Sõjareekviem" (Winged Lion/Signum) ja Petrassi "Magnificat, Salmo IX" (Chandos). Pidulik auhinnatseremoonia toimub 8. aprillil Londonis. Otsuse langetamisel on oma osa kõikidel muusikahuvilistel, oma eelistusest saab teada anda *online*-hääletusel.

36-aastane helilooja **Steven Price** kuulutati Briti filmi- ja televisiooniakadee-

mia auhindade jagamisel filmimuusika kategoorias laureaadiks. Auhinna tõi talle muusika filmile "Gravitatsioon", mis jooksis ka Eesti kinodes. Steven Price'i konkurendid filmimuusika kategoorias olid John Williams ja Hans Zimmer.

Vaskpillikvintett **SILVER BRASS** on esinenud ka 1996. aasta EMPi "Mammukontserdil". Puhkpillimuusikal, eriti puhkpillikvintettidel, on festivali varastel aastatel olnud väga suur osakaal.

Helilooja **PÄRT UUSBERG**ilt (1986) oli viimati, 2013. aastal kavas kaks esiettekanne: "Unepeegli taga" sopranile ja oboele, samuti klaveripala "1".

Rootsi jazziauhind Dan Berglundi ansamblile Tonbruket

Veebruari keskel jagati Rootsi muusikaauhin-
du. Jazzi kategoorias võitis juba kolmandat kor-
da järjest esikoha ansambel Tonbruket, seekord
albumi "Nubium Swimtrip" eest. Ansambelis
mängivad Esbjörn Svenssoni trios tuntust ja
tunnustust kogunud bassist Dan Berglund, ki-
tarrist Johan Lindström, multiinstrumentalist
Martin Hederos ja trummar Andreas Werliin.

Pärast Rootsi viimaste aastakümnete ühe
uueduslikuma pianisti Esbjörn Svenssoni
traagilist hukku asusid nii Berglund kui ka EST
trummar Magnus Öström otsima uusi muusi-
kalisi väljakutseid. Berglundi uusim bänd on
kriitikute meelest EST jazziestetikast küllaltki
kaugel. Kõik Tonbruketi liikmed paistavad sil-
ma mitmekülgsuse poolest, näiteks Andreas
Werliin tunneb end koduselt nii rocki, folgi kui
ka jazzi kontekstis, ent on viimasel ajal sageli
mänginud hoopis koos Rootsi vabaimprovisat-
siooni ühe säravaima tähe, saksofonist Mats
Gustafssoniga.

Rootsi "Grammy-tseremoonia" suurim
võitja oli Göteborgist pärit rockmuusik Håkan
Hellström, kes valiti parimaks nii aasta laulu,
rockipala kui ka laulutekstide kategoorias.
Aasta artisti tiitli pälvis ettearvatult hetkel
Rootsi muusika rahvusvaheline superstaar
Avicii (Tim Berglund), kelle peadpööriv kar-
jäär on toonud talle elektroonilise tantsumuu-
sika vallas kõrgeima rahvusvahelise tunnustuse.
Samuti troonib Avicii edetabelite tipus iga
kord, kui valitakse maailma parimaid DJ-d.
Elutöö auhind määrati armastatud lauljale,
seitsmekümne üheksa aastasele Sven-Bertil
Taubele. Baltisaksa päritolu Taube on paralleel-
selt muusikaga olnud ka hinnatud filminäitleja,
kes mängis viimati kassahitis "Lohetätoverin-
guga tüdruk".

Võidukas rootsi bassist
Dan Berglund.
FOTO BANDONTHEWALL.ORG

HELENA TULVE (esiettekandele tuleb "Südamaa" klaverile ja orkestri-
le, 11. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?

Orkestriteos "Mäena vaikin ma paljust" "Klaaspärlimängu" festivali tel-
limusel, kontsert sarjas "Heli ja keel" koos Tõnu Õnnepaluga, koostöö
Kalle Randaluga, kes tõi esiettekandele "Laula mulle õitsvast puust",
kammerooperi "It Is Getting So Dark" uus lavastus koostöös Veronika
Portsmuthi ja Reeda Tootsiga, uue albumi "Arboles lloran por lluvia"
ilumumine ECMi märgi alt.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?

Hasso Krulli "Jumalanna pesa" ja Valdur Mikita "Lingvistiline mets", Ivo
Pogoreličić klaveriõhtu, setu pärimus, maakodu rahu ja vaikus, Island,
inimeste loominguilisus ja pühendumus.

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võt- nud?

Selle teose kirjutamine venis minu kohta tavalult pikale, mis tähendas
seda, et rohkem kui kunagi varem mõtestasin kirjutades kogu tervi-
kut ümber ja ümber, et siis lõpuks omamoodi algse impulsi juurde ta-
gasi jõuda.

Uudised laiemalt vaadatuna on igal pool maailmas sarnased. Hea

meel on lugeda, et Minnesota orkester tegutseb edasi. Orkestrite, ka
tipporkestrite püsijäämine on olnud teema juba pikka aega, loo-
detavasti annab äsjane Grammy tunnustust head tööst ja tuge nii or-
kestrile kui otsustajatele. Preemiate omamoodi etableerumine võib
vahel ju ka küsimusi tekitada, kui auhind kaunistab end kuulsustega,
kelle tuntus on selletagi ilmne, mis ei tähenda, et auhinnast head
meelt ei tunta. Igasugune tunnustus, kasvõi hea sõna näol on ikka
hinnas. Oluline on, et inimesed
ise saaksid end
väärtustada,
ja teised
ka.

Toimetaja veerg

Virge Joamets

Tänavused Eesti muusika päevad on sõlmitud
ümber suurvormi teema. Seetõttu sai kimbutatud
esiettekandele tulevate suurteoste autoreid ja palutud
neil vastata järgmistele küsimustele:

1. Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?
2. Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?
3. Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võt-
nud?
4. Ning et ajakirja ja festivali lõim veelgi sidusam saaks, palusime
vastanuil neljandaks kommenteerida veel ka ühte meie artiklit.
Peaaegu kõik, kelle poole pöördusime, leidsid festivalieelse, niigi
palavikulise heliloometöö kõrvalt mahti meile kirjutada. Aitäh!

Noored heliloojad 1984. aastal.
Vasakult: Sven Grünberg, Afo Mattiisen,
Peeter Vähi, Olav Ehala.
FOTO ETMMI KOGUST

Helena Tulve ja Arvo Pärt.

EMP 2005. aastal Tallinna
tänavatel.

Jaan Rääts ja Alo Põldmäe.
FOTO ETMMI KOGUST

EMP 35!

Fotomeenutusi
Eesti muusika
päevade
aastakümnetest

EMPi hetk 1999. aastal. Raimo Kangro, Jaan
Rääts, Kersti Sumera, Lepo Sumera, Eino Tamberg
abikaasaga, Erkki Sven-Tüür, Urmas Sisask, Rein
Rannap ja Priit Paabo.
FOTO ANNE-MALLE HALLIK

Raimo Kangro intervjuueerib Lepo Sumerat.
FOTO ETMMI KOGUST

Heiki Mätlik, Raimo Kangro, Mare Põldmäe.
FOTO ANNE-MALLE HALLIK

Lis Viira 2006. aasta EMPil.

Erkki-Sven Tüür ja Toivo Tulev.

Tatjana Kozlova-Johannes
ja tema esitajad.

Galina Grigorjeva õnnitlused
esitajale.

Tormis ja Tamberg 2007. aasta EMPil.

Helena Tulve autorikontsert
2006. aasta EMPil.

EMPi embus.

EMP 2013 kuulajaskond.

Udo Kasemets
2006. aastal.

Järjepidevus. EMTA Elleri toas on Alo Põldmäe ja EMPi
kunstilised juhid Ülo Krigul ja Timo Steiner.

Erkki-Sven Tüür
taaselustamas 2007.
aastal proge aegu.

Elleri jalutuskeppiga
Tõnu Kõrvits.

Tauno Aints 2008.
aasta EMPil.

Tormise ring.

Kossusümfoonia.

2009. aasta EMPi avamine.

Jaan Kõha "Kaubamaja" Viru keskus.

EMPi öö.

EMPi DJd Ülo Krigul ja Tõnu Kõrvits.

Turundustiim.

Jüri Reinvere autorikontsert
2008. aasta EMPil.

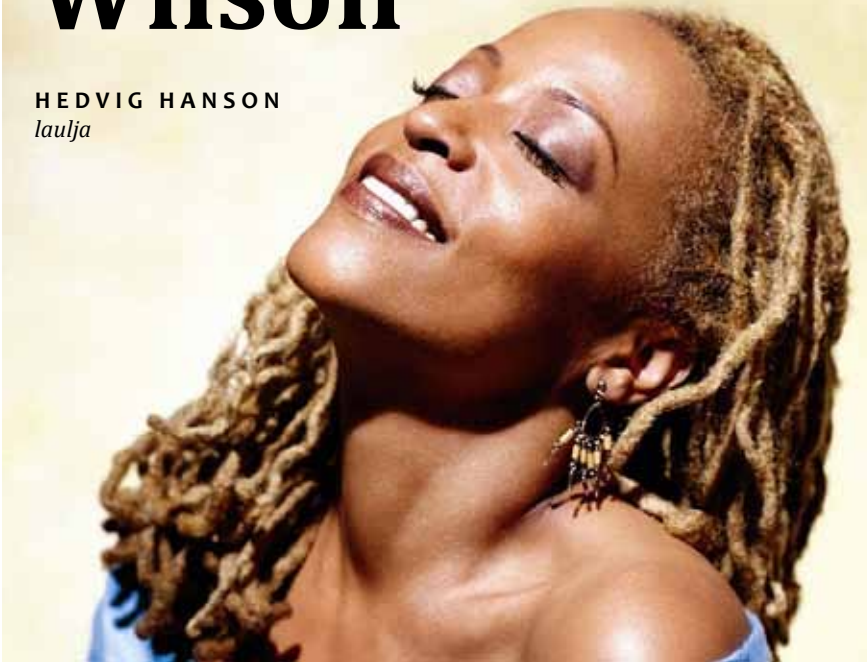

EMPi foorum.

FOTOD MAIT JÜRIADO

Tabamatu Cassandra Wilson

HEDVIG HANSON
laulja

Kes on kord kuulnud tänavuse “Jazzkaare” külalist Cassandra Wilsonit laulmas, tunneb ilmeksimatult ära tema erilise, rafineerimata hääle ja sügava väljendusviisi. Midagi müstilist on selle naise esituslaadis. Ja midagi lõpuni tabamatut.

Cassandra Wilson on sündinud 1955. aastal Missisippi osariigis Jacksonis. Jazzijuurtemuusika blues on see- ga mitte ainult tema veres, vaid ka lapsepõlvekeskkonnas. Tema mälestused esimestest muusikalistest hetkedest pärinevad isaga veedetud ajast. “Mu isa armastas jazz, kuigi sellel ajal ei teadnud ma, et see on jazz. Ta mängis minuga ja samal ajal kõlas meie kodus jazz. Mäletan, kuidas kiigutasin end muusika rütmis tema jalgadel. Need olid helged hetked,” rääkis Wilson 2013. aastal ajakirjanikule.

Bluus kitarrist saatel

Lapsena eraõpetaja juures klassikalist klaverit õppinud Wilson tundis teismelisena tõmmet kitarrist poole. Tema kitarristist ja muusikaõpetajast isa Herman Fowlkes Jr soovitas tal õppida kitarril omal käel, intuiitiivselt, et leida omapärane lähenemine ja esituslaad. Sellest ajast peale on kitarr Cassandrale lähedasem instrument kui klaver. Pealegi on kitarril alati kergem kaasas kanda, et muusikat luua ja jagada. Wilsoni koosseisudes on kitarrihelid läbi aegade domineerinud ja tihtipeale on kitarr säilitanud algse, “koolitamata” kõla, nagu Wilsoni häälegi. Muusika peab olema huvitav ja omapärane ning, mis peamine, säilitama folgi, kantri ja bluesi ilustamata aususe. Kitarr võib olla mõnes loos isegi “kenasti häälest ära”, nagu Wilson ise ütleb. Ikka selleks, et säiliks autentsus, et muusika ei saaks liiga harituduks, viimistletuks, et see kõlaks maalähedaselt ja ehtsalt.

Cassandrat on mõjutanud jazziaja-

loo erilisemad naishääled: Billie Holiday, Abbey Lincoln, Nina Simone, Betty Carter, Nancy Wilson. Tema sõnul on need hääled, mis jäävad hingemällu. Ja blues, see oli alati temaga. Juba keskkooli ajal osales Wilson rütmibluusi viljelevates ansamblites, esinedes kohvikutes ja klubides. Kuigi ta lõpetas Jacksoni ülikooli hoopis massikommunikatsiooni erialal, tõmbas teda rohkem ja sügavamalt muusika poole. Ta avaldas oma esimesed albumid kaheksakümnendate lõpul, kuid pöördeliseks sai 1993. aasta, mil ta kirjutas alla lepingule maailma ühe mainekama jazzifirmaga Blue Note. Samal aastal salvestatud “Blue Light Dawn” on kahtlemata üks Wilsoni tähtsamaid albumeid, mille lugudega esineb ta nüüd jälle, tähistamaks kahekümne aasta möödumist plaadi ilmumisest.

Teel iseendasse

Ehkki Cassandra Wilson on tänaseks päevaks välja andnud juba kaheksateist albumit, pärinud kaks Grammy auhinda (1996. aastal albumiga “New Moon Daughter” ja 2009. aastal plaadiga “Lovely”), nimetatud ajakirja Down Beat poolt mitmel korral parimaks jazzilauljatariks ja ajakirja Time poolt parimaks USA lauljaks, kriitikute poolehoidust ja publiku armastusest rääkimata, on ta ikka teel üha enam iseendasse. Tema viimane, 2013. aastal ilmunud album “Another Country”, mis sündis koostöös itaalia kitarristi Fabrizio Sottiga, on tema sõnul väga isiklik. “See peegeldab minu elu praeguses ajahetkes. Ma kaotasin hiljuti oma ema. Kui kaotad kellegi nii lähedase, hakkad tunnetama oma surelikkust. See tunne on toonud pinnale väga palju emotsioone, mälestusi. Kui tunned end vananemas, pead oma elu aeglustama. Sa mõtled oma elu peale, kahetsuste peale, sellele, mida oleksid võinud paremini teha, mida saad teha paremini tulevikus, teel ülemineku poole... See kõik on viimasel plaadil,” rääkis Wilson ajakirjale Ebony.

Wilson on alati olnud oma lauluvalikutes eklektiline. “Laul valib mind, mitte vastupidi. Miski, mis kõnetab mu hinge, mis jääb kummitama ning ei lase emotsionaalselt lahti...”, selgitab lauljatar oma eelistusi. Ka viimasel plaadil võib ürgse bluesi kõrval kuulda itaalia rahvalaulu “O sole mio”. Vahel valib ta mõne tuntud poploo, nagu U2 “Love Is

Blindness”, või esitab muusikalihitte ameerika jazzistandardite raamatust, ent pöördub ikka tagasi deltabluusi juurde. Lõunaosariigid on alati temaga, nagu ta isegi kinnitab. Lõunapoolse muusika vastu tunneb ta jäägitut sümpaatiat. Nii armastab ta brasiilia muusikat ja unistab Brasiilia-reisidest. Elis Regina ja Antonio Carlos Jobimi album “Elis and Tom” on tal alati kaasas, juhaks, kui tuju vajab tõstmist. Brasiilia muusika nõtkus, võrratud orkestratsioonid ning usk ja jäägitu armastus oma maa ja kultuuri vastu on see, mis Wilsonit võlub.

Kunstniku salapära

Tema enda esituslaad on sügav, ta ei flirdi publikuga, vaid pigem sulandub muusikasse, lastes muusikutele mängida pikki soolosisid, mille taustal ta paljajalu tantsib. Ta ei ole tavamõistes seksapiilne, kuigi ta liivakellakujuline keha seda lubaks, küll aga ülimalt sensuaalne, nii oma kontraalidhääle kui ka kehakeelega. Ärge pahandage, kui ta näitab laval või plaadikaanel (“New Moon Daughter”) oma tagumist poolt. See on loomulik, ilus osa tema naiseks, inimeseks olemisest. Ka Wilsoni iidol Miles Davis pööras tihti publikule selja, et suhelda oma muusikutega. “Ma juhatan oma bändi kõigi vahenditega. Oma jalgadega, kätega, kogu oma kehaga, andes neile teada, mida ma tunnen,” selgitas Wilson kehakeele kasutamist laval ajakirjale Bomb.

Nagu sügav jõgi, mis voolab vaikselt ja mille põhja me ei näe, nii jääb Wilsoni milleski tabamatuks. See on midagi, mida ta ei jaga, vaid hoiab iseendale. Ehk on see salapärase energia talle antud tema nimega, mis pärineb Trooja ajast, kui seal elas prohvet, printsess Cassandra? Igaüks rajab endale ise oma tee, isegi kui nimi annab suuna. Wilsonile on kõige olulisem mitte kedagi kopeerida, isegi mitte iseennast, vai leida alati midagi uut. Mitte korrata olnud tundeid, vaid liikuda vaikselt edasi, avastades ikka midagi enneolematut. “Kordamine, see pole jazz. Muusika peab olema kordumatu,” ütleb ameerika jazzidiiva kindlalt.

Cassandra Wilsoni muusikat ja energiat on võimalik avastada tänavusel “Jazzkaarel” 25. aprillil.

Helilooja **MARGO KÖLARI** (1961) loomingust oli 2013. aasta EMPil uue koorimuusika kontserdi “Koorumine” kavasa “Reebuse rahvas”, Tallinn Music Weeki esitluskontserdil esitas Kölari muusikat vokaalsambel Heinavanker.

Rootsi tenor **LOVE ENSTRÖM** osaleb EMPil esimest korda.

MARGO KÖLAR

(esiettekandele tuleb “Läbi varjude oru” solistidele, koorile, sümfooniaorkestrile, 9. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?

Rõõmu tegi ansambli Heinavanker albumi “Songs of Olden Times” ilmumine firmas Harmonia Mundi, millele sain anda panuse nii helilooja, ansamblijuhi kui ka helirežissöörina.

Plaadi ilmumisega kaasnes ka meeldejääv kontserdireis läbi Ameerika Ühendriikide seitsme osariigi.

Uus kogemus oli pusida audiovisuaalse autoportreega TMW ja EMP esitluseks.

Iganädalastest mõtlushetkedest kogunes missapsalmide liturgilise tsükli teine aastakäik, mis kõlas pühapäevadel ja suurematel kirikupühadel Piritra kloostriis.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul? Maailm on ikka imeline...

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võtnud?

Olen üle elanud taevast ja põrgut, lennukat fantaseerimisõhinat ja kõige armetumat suutmatust, põletavat puudust koosmõtlemise järele, loobumistvalu, leidmiserõõmu ja tänumeelt. Veel kunagi pole mul

olnud nii häid süvenemistingimusi, kuid selle hinnaks oli pitsitav eemalolek kodust ja lähedastest.

Cassandra Wilsonit kuulasin praegu teadlikult esimest korda.

Tõepoolest, midagi müstilist on selle naise esituslaadis. Häid sõnu tahaks öelda ka artikli autori, lauljanna Hedvig Hansoni kohta – tema lauludest õhkub sügavat armastuse kogemust.

Kui rääkida ausalt esimesest assotsiatsioonist, mida Wilsoni eeltutvustus minus äratas, siis, vabandage, meenus asjasse vähe puutuv seiklus jazzidiiva sünnilinna Jacksoni lähistel. Nimelt on seal juba kahel korral Heinavankrit võõrustanud üks teine diiva, tõeliselt suur neegrinaine, erakordselt värvikas gospellauljatar ja armutult külluslik meisterkokk koos oma keemiaprofessorist ning vanamuusikaühingu presidendist abikaasaga. Meenub surmasõit plantaatori ajaloolisse häärberisse, mis on armsale abielupaarile eluasemeks, mitte vähem ajaloolise, vaevu teel püsiva mikrobussiga. Kiirteel, kahe hiiglasliku madelauto vahel lõhkes kumm. See oli üpriski ootuspärane, kuna kummi ribad olid juba ammu õudust äratavalt peksnud vastu ratta-koobast. Juht rahustas meid, et ta teab seda olukorda küll...

Algul oli mulje, et ratas tuli alt ära ja sööstisime tasakaalu säilitamiseks nagu purjeka meeskond vingerdava bussi paremale küljele. Varsti selgus, et saame lõhkenud kummiga siiski vaikselt sihtpunkti sõita. Šokk ei kestnud liiga kaua. Kohale jõudes hellitasid meid avara vana maja tuttavad lõhnad, juba varasemast armsad toad, erakordne pererahvas ja unustamatu söömaaeg. Sellest paigast oleks veel mõndagi jutustada.

Eesti muusika sajandi suurprojekt Eduard Tubina “Kogutud teosed”

VARDO RUMESSEN

Eduard Tubina Ühingu esimees, Tubina “Kogutud teoste” peatoimetaja

2007. aastal alguse saanud suurprojekt, Eduard Tubina “Kogutud teoste” väljaandmine on jõudnud ühe suure teetähiseni. Planeeritud 33 osat on ilmunud 12 köidet ja nüüdseks on trükkis ilmunud helilooja kõik kümme sümfooniat.

Selline rahvusklassiku “Kogutud teoste” väljaandmine on ainulaadne ettevõtmine mitte ainult Eestis ja Balti riikides, vaid ka Skandinaavia maades, kus väljapaistvate heliloojate “Kogutud teoste” kirjastamine on riikliku kultuuripoliitika oluline osa. Soomes, Norras, Taanis ja Rootsis on olemas oma rahvusklassikute Sibeliuse, Griegi, Nielseni ja Berwaldi “Kogutud teosed”. Lääne-Euroopas on ilmunud enamiku tähtsamate heliloojate loominguist samasugused täielikud akadeemilised väljaanded, mis võimaldavad saada tervikliku ja usaldusväärse pildi helilooja kogu loominguist.

“Kogutud teoste” eelkäijaks on Eduard Tubina helitööde temaatiline ja bibliograafiline kataloog ETW. Tööd sellega alustasin pärast helilooja surma tema abikaasa palvel. 2003. aasta lõpul ilmuski peaaegu kakskümmend aastat kestnud uurimise tulemusena eesti- ja ingliskeelne Eduard Tubina helitööde temaatiline ja bibliograafiline kataloog (ETW. The Works of Eduard Tubin.

Thematic-Bibliographical Catalogue of Works), mis sisaldab

Tubina helitööde kirjeldusi ning üksikasjalikke andmeid käsikirjade asukohta, ettekannete ja bibliograafia kohta. Raamat ilmus Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia väljaan-

nete sarjas ning sealse Muusikaakadeemia toetusel. See lõi lähtealuse Tubina “Kogutud teoste” väljaandmiseks.

Väljaandmise protsessi alguseks tuleks pidada 1997. aastat. Idee sünni juures olid Neeme Järvi ning Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia kauaegsed peasekretärid Hans Åstrand ja Gunnar Larsson. Tegime koos Neeme Järviga toonasele peaministrile Mart Siimannile ettepaneku, et valitsus asuks toetama Tubina “Kogutud teoste” väljaandmist. Riigikogu liikmena pidasin läbirääkimisi nii Mart Siimanni ja Mart Laari kui ka kultuuriministrite Peeter Oleski, Signe Kivi ja Margus Allikmaaga. Kuna Eestis polnud varem seda laadi väljaandeid ilmunud, siis tekitas see palju probleeme ja ka vastasseisu. Tollane Heliloojate Liidu esimees Lepo Sumera kahtles vajaduses pöörata ainult ühele heliloojale nii suurt tähelepanu ja toetada Rootsi erakirjastust. Ka kultuuriminister Jaak Allik toonitas muusikanõunik Reet Remmeli ettepanekul Tubina kõrval ka teiste Eesti heliloojate loomingu trükkimise olulisust. Kultuuriministeerium pöördus selle küsimusega ka Eesti Muusikanõukogu poole. Muusikanõukogu esimees Peep Lassmann teatas, et nõukogu põhimõtteliselt toetab Tubina teoste koondkogu väljaandmist, kuid selline suur samm vajaks poliitilist otsust.

“Kogutud teoste” väljaandmiseks oli vaja moodustada organisatsioon, kes oleks valmis töö enda peale võtma. Nii asutatigi 21. oktoobril 2000. aastal Tartus rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing. Selle tulemusel teatas Kultuuriministeeriumi kantsler Margus Allikmaa, et ministeerium on nõus planeerima järgmise aasta eelarvesse miljon krooni Tubina “Kogutud teoste”, mille pidime aga hiljem tagastama. Kuna va-

EDUARD TUBIN “KOGUTUD TEOSSED”

- 2007 – XVIII köide “Klaveriteosed” (toimetaja Vardo Rumessen)
- 2008 – V köide “Sümfooniad nr. 9, 10 ja 11” (toimetaja Edward Jurkowski)
- 2009 – XIX köide “Klaverisonaadid” (toimetaja Vardo Rumessen)
- 2010 – IV köide “Sümfooniad nr. 7 ja 8” (toimetaja Kerri Kotta)
- 2010 – XII köide “Kontsertino klaverile ja orkestrile” (partituur, toimetaja Vardo Rumessen)
- 2010 – XIII köide “Kontsertino klaverile ja orkestrile” (klaviir, toimetaja Vardo Rumessen)
- 2011 – XX köide “Viuliteosed” (toimetajad Vardo Rumessen ja Sigrid Kuulmann)
- 2012 – VII köide “Orkestrisüüdid” (toimetaja Kerri Kotta)
- 2012 – I köide “Sümfooniad nr. 1 ja 2” (toimetajad Lauri Sirp ja Toomas Trass)
- 2013 – XII köide “Kvartetid” (toimetaja Vardo Rumessen)
- 2013 – I köide “Sümfooniad nr. 3 ja 4” (toimetajad Vardo Rumessen ja Toomas Trass)
- 2014 – III köide “Sümfooniad nr. 5 ja 6” (toimetajad Lauri Sirp ja Kerri Kotta)

Ettevalmistamisel on IX ja X köide “Viulikontserdid” klaviir ja partituur ning XIV ja XV köide “Kontrabassi- ja Balalaikakontsert” klaviir ja partituur. Täiemahulised kommentaarid koos noodinäidetega on kättesaadavad internetis Tubina Ühingu kodulehel www.tubinsociety.com.

**EESTI RIIKLIKU
SÜMFOONIAORKESTRI
(ERSO) SUUR ANSAMBL**
esineb sellisel kujul EMPil
esimest korda.

jalik oli ka Rootsi-poolne toetus, siis pöördusid nii Neeme Järvi kui ka Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia peasekretär Åke Holmqvist, endised peasekretärid Gunnar Larsson ja Hans Åstrand ning Harry Olt Rootsi peaministri Göran Perssoni ja kultuuriminister Marita Ulfskogi poole selleteemaliste palvetega. Kahjuks Rootsi pool projekti toetama ei nõustunud.

Olukord näis lootusetu. Olles riigikogu liige, püüdsin selgitada “Kogutud teoste” väljaandmise vajalikkust riigikogu kultuurikomisjonis. Ka seal ei leidnud see projekt täielikku mõistmist. Isamaaliidu liige Jaan J. Leppik esitas riigieelarve arutlusel küsimuse, miks peaks Eesti riik toetama Rootsi erakirjastust. Vastasin, et Soome riik on toetanud Sibeliuse “Kogutud teoste” väljaandmisel Saksa erakirjastust Breitkopf- & Härtel, miks ei võiks siis ka Eesti riik toetada oma suurhelilooja loomepärandi jäädvustamist samalaadses tegevuses. Tänu kultuuriminister Margus Allikmaale õnnestus 22. oktoobril 2002. aastal siiski sõlmida leping iga-aastaseks toetuseks kuni projekti lõpuni. Rootsi kolleegide algatusel korraldati 2003. aastal Eesti Muusikaakadeemias ka seminar, kus esinesid loengutega Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia ja Sibeliuse Akadeemia muusikateadlased, samuti tutvusin Helsingis Sibeliuse “Kogutud teoste” toimetajate töö ja väljaande töökorraldusega.

Tubina helitööde autoriõigused kuulusid Rootsi muusikakirjastustele. 2004. aastal, pärast saadud Kultuuriministeeriumi toetust oli kirjastuse Gehrmans Musikförlag direktor Kettill Skarby valmis Tubina “Kogutud teoste” väljaandmist alustama. Kahjuks tegi Eesti Muusikanõukogu Kultuuriministeeriumile 7. oktoobril 2004. aastal ettepaneku liita Tubina “Kogutud teoste” rahaline toetus Muusikanõukogu eelarvega, et toetada ka nüüdishelilooja loomingu trükkimist. See oleks aga tähendanud Tubina “Kogutud teoste” väljaandest loobumist.

Harfimängija
GUNNHILDUR EINARSDÓTTIR oli juba teismelisena Arvo Pärdi muusika austaja, kuid lähemalt on ta eesti muusikaga kokku puutunud alates 2001. aastast, mil ta tutvus Amsterdami flöödimängija Tarmo Johannesega.

2005. aasta 29. aprillil sõlmitigi vastav leping Tubina Ühingu ja erinevate Rootsi kirjastuste vahel. “Kogutud teoste” väljaandjaks sai Eduard Tubina Ühing ja rahvusvaheliseks distriibutoriks Gehrmans Musikförlag. Seejärel alustas Tubina Ühingu juhatus ettevalmistusi tööks, mis kestis kuni 2007.

aastani. Moodustati väljaande toimetuse kolleegium ja töötati välja köidete ülesehitus. Palju vaidlusti põhjustas väljaande suunitlus, kellele see on mõeldud, kas interpretidele või muusikauurijatele. Oli neid, kes leidsid, et seda peaksid tegema välismaised professorid, ja sooviti avaldada kõik kommentaarid ainult inglise keeles. See oleks aga nõudnud veel suuremaid kulutusi. Palju probleeme tekitas köidete tekstiosa maht. Oli arvamusi, et avaldada tuleks ka teoste visandid ja kommenteerida kõik erinevused võrreldes varasemate käsikirjadega. Ka sellest pidi finantsilistel kaalutlustel loobuma. Koostöös kirjastusega Gehrmans Musikförlag otsustasime lõpuks piirduda vaid lõplike käsikirjaliste versioonidega, piirata kommentaaride mahtu ning avaldada täielikud kommentaarid internetis.

Kahjuks nõustus Kultuuriministeerium toetama Tubina Ühingu igal aastal vaid 400 000 krooniga. 2004. aastal langetati toetussumma 300 000 kroonile. Pärast esimeste köidete ilmumist vähendas tollane kultuuriminister Laine Jänes 2008. aastal toetussummat veelgi poole võrra. Kultuuriminister Raivo Palmaru tahtis toetuse hoopis likvideerida, kuid kuna Tubina Ühing oli sõlminud lepingu nii Kultuuriministeeriumi kui ka kirjastusega Gehrmans Musikförlag, polnud seda võimalik teha. Toetuste vähenemine seadis Tubina Ühingu juhatuse väga raskesse olukorda. Seetõttu pöördusin 2004. aastal veel kord Rootsi peaministri Göran Perssoni poole, et leida lisatoetust Rootsi riikli-

kelt institutsioonidelt. Kahjuks ei andnud ka see tulemusi. Tuli piirduda Kultuuriministeeriumi toetuse ja köidete müügist saadava tuluga. Olukord paranes alles pärast esimeste osade ilmumist, mis suurendas rahvusvahelist läbimüüki. 2010. aastal leidsime toetust ka Estonian American Fundilt ning mõnelt Tubina Ühingu välisliikmelt.

Kuna kirjastusel Gehrmans Musikförlag puudusid selliseks tööks pädevad inimesed, siis on kogu sisuline töö tehtud Eestis. Kahjuks puudub Tubina Ühingu oma ruum ja aja jooksul tekkisid üha suuremad probleemid trükitud nootide hoidmisega. Kõike tuli praktiliselt ise teha, leida sobivaid inimesi, koostada rahataotlusi ja aruandeid, kuni kujundusküsimuste ja trükimaterjali deni välja. Väga suur on siin olnud toimetajate töömaht. Kõige keerukamaks ülesandeks kujunes nooditeksti kontrollimine, milleks pidi kaasama mitmeid korrektoreid. Korrektori töö on väga pingeline ja suurt professionaalsust nõudev ning vajab äärmist täpsust ja tähelepanu. Tuleb võrrelda kõiki käsikirju ja varasemaid trükiseid, orkestriteostele

puhul kontrollida olemasolevaid orkestrihääli, selgitada välja võimalikud vead ning helilooja hilisemad parandused, neid kommenteerida ja vajadusel lisada noodinäited. Ülimat täpsust, hoolikust ja spetsiifilisi teadmisi

vajab ka selliste nootide küljendamine ja noodigraafika. Kuna tegu on kõrgetasemelise akadeemilise väljaandega, siis on väga oluline ka kõrge kvalifikatsiooniga keeleteoimetajate ja tõlkijate kaasamine. Tahaksin siinkohal tänada kõiki “Kogutud teoste” toimetajaid, korrektoreid, kujundajaid, noodigraafikut, tekstide koostajaid, tõlkijaid ja toimetajaid.

Eduard Tubina “Kogutud teostes” on nüüdseks välja antud kõik heli- looja kümme sümfooniat.

**EESTI
FILHARMOONIA
KAMMERKOOR (EFK)**
astus viimati EMPil üles 2010. aastal toimunud Raimo Kangro autorikontserdil. EFK esines Tõnu Kaljuste dirigeerimisel juba esimesel festivalil.

EESTI RIIKLIKU

SÜMFOONIAORKESTRI

(ERSO) uuest sümfoonilisest eesti heliloomingust koosnevad kontserdid on juba esimesest EMPist alates pea alati orgaaniliselt festivali juurde kuulunud. Viimase erandina jäi orkestril vahele 2009. aasta kevad, mil ERSO viibis oma esimesel USA ringreisil.

Toimetajatena on "Kogutud teoste" väljaandmisel pühendunud töötanud Kerri Kotta, Edward Jurkowski, Lauri Sirp, Reet Marttila, Toomas Trass ja Sigrid Kuulmann.

Korrektori pingelist tööd on suurepäraselt teinud Kerri Kotta, Lauri Sirp, Urmas Vulp, Toomas

Trass, Enn Kivimurm, Rein Mälk-

soo, Reet Marttila, Arbo Valdma ja Peep Lassmann. Väljannete kujundaja on Tiina Sildre, noodigraafik Valdo Preema. Tekstiosa toimetajad on olnud Kerri Kotta, Inna Saaret, Margus Pärtlas, Reet Marttila ja Tiiu Tosso. Tõlked inglise keelde on teinud Eino Tubin, Juhan Peipman ja Kristopher Rikken, ingliskeelse teksti toimetajad on olnud Kerri Kotta, Margus Pärtlas ja Edward Jurkowski. Kokku on kõigi köidetega tegelnud ligi 20 inimest.

Meile kui rahvusele on selline väljaanne väga olulise kultuuriloolise tähtsusega. Tänapäeval on iga rahvuskultuuri üks peaülesanne teadvustada end jäävate väärtuste kaudu. Olles pikemat aega süvenenud paljude Eesti heliloojate loominguusse, võin kinnitada, et Tubina pärand väärib sellist koguteost, et teha tema looming tuntuks kogu maailmas. Tubina looming on ületanud kitsalt rahvuslikud piirid, ta on üks vähesi eesti heliloojaid, keda on sageli võrreldud 20. sajandi suurheliloojatega. Teist nii žanriliselt mitmekesisist ja kõrge professionaalsusega heliloojat, kui Eduard Tubin, on meie heliloomingus raske leida. Nii tema sümfooniad, instrumentaalkontserdid, operid, balletid, sooloteosed erinevatele instrumentidele on loominguuliste saavutustena kõige silmapaistvamad kogu Eesti muusikas. Kuna Tubina viljakaim loomeperiood möödus ajalooliste sündmuste tõttu Eestist eemal, ei jõudnud tema looming helilooja eluajal Eesti muusikapubliku teadvusse ja see on mõjutanud suhtumist tema loomingusse tänini. Kui soomlased tunnevad rahvuslikku uhkust oma tipphelilooja Jean Sibeliusi üle, siis meie põeme siiani "Tubina häbi".

Nagu sellisele universaalsele suurväljaandele kohane, leiduvad Tubina "Kogutud teosed" paljudes välismaa raamatukogudes ja ka Eesti Rahvusraamatukogus, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias ning Tartu Ülikooli raamatukogus. Kahjuks pean kurioosumina mainima, et neid väljaandeid ei ole Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri, Eesti Muusika Infokeskuse ega Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi kogudes.

Kogu ettevõtmise juures on olnud väga suure tähtsusega Tubina Ühingu presidendi Neeme Järvi pühendumus ja toetus. Eduard Tubina looming on väärtuslik osa meie rahvuskultuurist, kaalult ja sügavuselt võrreldav Marie Underi luule, Eduard Viiralti graafika või Anton Hansen Tammsaare romaanidega. Süvenegem sellesse!

TALLINNA METODISTI KIRIKUS

**KOLMAPÄEVAL
23. APRILLIL 2014
KELL 19**

KAVAS
AINTS*, HIRSCH*, MARIA KÖRVITS*,
TÖNU KÖRVITS*, LAITIKAS*, MAIMETS*,
RIPS-LAUL, SEPPAR*, SIIMER*, TALLY*,
TORMIS*, UUSBERG, VALKONEN,
VIHMAND*, VOLKONSKI* *esiettekanded

**UUE EESTI
KOORIMUUSIKA
KONTSEERT**

EESTI KOORIJUHTIDE NAISKOOR • TALLINNA MUUSIKAKESKKOOLI KAMMERKOOR
• KAMMERKOOR COLLEGIUM MUSICALE • RAADIO LAULUSTUUDIO LASTEKOOR •
MUSAMARI KOORIKOOLI LASTEKOOR • TEHNIKAÜLIKOOI AKADEEMILINE MEESKOOR
• VANALINNA MUUSIKAMAJA MUDILASKOOR • SEGAKOOR K.O.O.R.
PILETID Piletilevist 5/4 eurot, kohapeal 8/6 eurot

EBI KAMMERKOOR EAU KLASSIKA RAADIO EHL TRUMM

eesti kammerkooride liit

27. aprillil 2014 kell 19
**Mustpeade maja
Olavi saalis**

3. mail 2014 kell 19
**Tartu Ülikooli
ajaloo muuseumis**

Pärlisosin

KAMMERKOOR CREDE
dirigendid Ülle Tuisk ja Gerli Arras

**KAMMERNAISSKOOR
SIREEN**
dirigendid Tiiu Sinipalu ja Ülle Tuisk

KAVAS:
armastusteemalised laulud läbi aja
ja erinevate kultuuride

Piletid Piletilevist ja kohapeal 5€

TRUMM KLASSIKA RAADIO

www.ekkl.ee

Nüüdismuusika – uus, ulmeline, inimlik?

Ansambel **KÜBERSTUUDIO** osales EMPil esimest korda 2003. aastal. Viimati esitati Tallinn Music Weeki esitluskontserdil 2010. aastal Mart Siimeri, Jüri Reinvere ja Monika Mattieseni muusikat.

“**M**e ei tea ju, kuhu me teeleme ja mis keeles seal räägitakse ja kas seal üldse räägitakse, võib-olla lastakse ainult kõlada ja heliseda. Sellel teekonnal tundub just muusika olevat see, mis igatseb kõige tuluselt teavet sealt, kuhu sõnade ja teadmiste sirutus ei kannu.

Bulgaaria ennustaja Vanga on teekonna lõppu näinud päris lohutavalt Aasta 4599 – Inimesed saavutavad suurematuse.

Aasta 4674 – Tsiivilisatsiooni arengu haripunkt. Erinevatel planeetidel elab umbes 340 miljardit inimest. Segunemine maavälise tsiivilisatsiooniga.

Aasta 5076 – Universumi piiride avastamine.

Aasta 5078 – Tehakse otsus minna piiride taha, 40 protsenti on selle vastu.

Aasta 5079 – Maailma lõpp.

Kas muusika võetakse piiride taha kaasa? Ma usun küll. Ja siis kannab muusika, kui seda vahel mängitakse, leebet mälestust sellest maailmast.”

Nii nägi nüüdismuusikat helilooja ja Eesti muusika päevade kunstiline juht Timo Steiner *anno* 2014. Mida aga arvatkse nüüdismuusikast praegusel hetkel, koolides õpetajate ja õpilastena, koorides, orkestrites, kõikjal meie eluringis?

Tallinna Gustav Adolphi gümnaasiumi õpilane

Nüüdismuusikast kuulsin viimati Tüüri “Illusiooni”, Joonas Tarmi “Kollast ajakirjandust” ja Galina Grigorjeva “Tsaarina Jevdokia nunnaks pühitsemise laulu”. Nüüdismuusikas meeldib mulle see, et siin, mitte nagu vanemas muusikas, on kogu aeg mingeid uudseid muusikakirjutamise viise. Teisest küljest on nüüdismuusika mulle sageli arusaamatu. Väikesed sekundid ja suured septimid ei ole väga meelepärased intervallid. Mõnikord on mul raske otsida sellest muusikast nii-öelda lauset üles. Kui ma aga ise nüüdismu-

sikat mängin, on see mulle palju arusaadavam ja meeldivam.

Gümnaasiumi muusikaõpetaja Pärnumaalt

Kahjuks ütleva, et töötempo tõttu ma ei ole väga kursis uuema nüüdismuusikaga. Küll aga tutvustan õpilastele tänapäeva Eesti heliloojaid. Viimati olen ise kuulnud Arvo Pärdi, Pärt Uusbergi ja Eric Whitacre'i muusikat. Pärt Uusbergi koorimuusikas leiab sarnasust Arvo Pärdiga: midagi ei ole palju, ometi on kõik olemas.

Kuna olen ka koorijuht, siis koorimuusika puudutab mind eriti lähedalt. Ma ei otsi muusikast ootamatut, ma otsingi sageli lihtsust. Ja loomulikult on heakõlalisus mulle oluline. Eespool nimetatud heliloojate muusikas meeldib mulle kõik. Nende muusikat ma jõuan kuulutada ja kiire elutempo juures annab see mingisuguse sisemise rahu ja rahunemise. Seda ei saa aga sageli öelda kogu nüüdismuusika kohta. Paljude tänapäeva heliloojate loodu väsitab ning on pigem helilooja enda muusika kui kuulajale suunatud.

Rahvamuusika õpetaja

Viimati kuulsin nüüdismuusikast helilooja Liis Viira loomingut. Meelde jäi heli- ja kõlapiltide otsimine. Kontserdil mängiti ette salvestus, kus oli helilooja häält elektrooniliselt töödeldud. Ma ei mäletagi, mis helilooja või kaasmuusikud sel ajal tegid, aga üks kontserdikülalastaja lahkus demonstratiivselt saalist, kuna ilmselgelt oli kuuldu tema jaoks liig. Eks tausta tundmine ja helilooja selgitused aitavad ning muusikuna oled võimeline kõike kuulama, kui on kord juba kontserdile tulnud.

Gümnaasiumi muusikaõpetaja Tallinnast

Hiljuti kuulsin Helena Tulve viimast autoriplaati “Arboles lloran por lluvia”. Tulve plaadil oli huvitav jälgida eri kultuuridest pärit esitajate interpretatsioonide sulandu-

mist. Kohati oli huvitavaid kõlavärve. Kuid üldine helikeel ja muusikaline kõlapilt hakkas pikapeale väsitama. Tekkis depressiivne meeleolu ning katkestasin mõneks ajaks plaadi kuulamise. Kontserdil seda “puhkamise” võimalust ei ole.

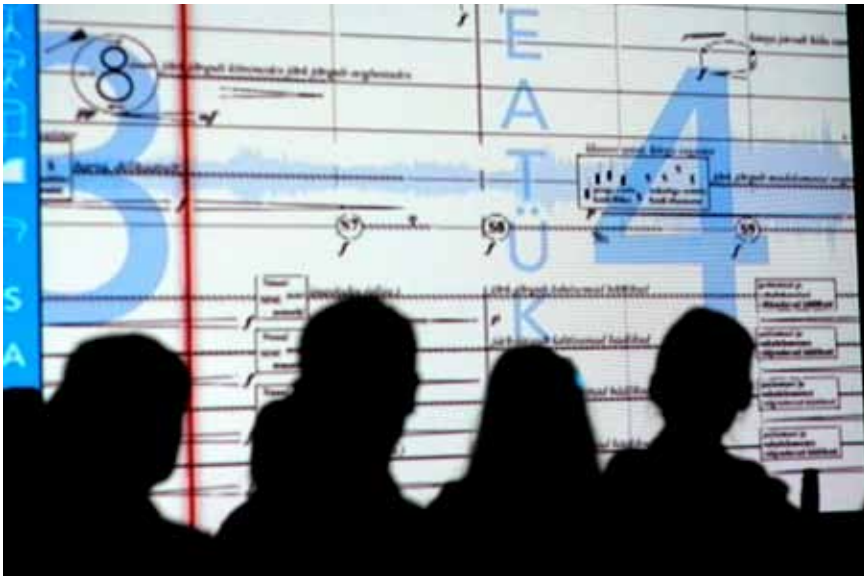
Muusikakooli õpetaja Harjumaalt

Pean tunnistama, et ei kuula eriti nüüdismuusikat. Nüüdismuusika loojad otsivad tihtipeale uudset ja efekte, mis sageli ei teeni mingit muud eesmärki kui kuulaja üllatamine. Teine äärmus on minimalism, mis on enamasti küll heakõlaline, aga oma ühekülsuses tüütu. Õpilastega mängime suhteliselt palju nüüdisaegset eesti klaverimuusikat, aga need lood on enamasti ikka helistikupõhised.

Ma ei ole kindlasti originaalne, kui ütlen, et kõik, mis tuleb Arvo Pärdi sulest, on mulle meelepärane. Tema loomingus on mingi harva esinev igavikulisus. Üldiselt mulle meeldibki nüüdisaegne koorimuusika instrumentaalmuusikast enam, lisaks Pärdile ka näiteks Tavener, Whitacre. Nüüdismuusika puhul ei võimalda lihtsalt kuulamine tihti arusaamist, seega see, mida ise esitad ja millesse õppeprotsessis süvened, meeldib tavaliselt rohkem kui ükskõik kui efektne kontserdil ühekordselt kuuldu teos.

Muusikakooli õpetaja Lõuna-Eestist

Viimati kuulsin nüüdismuusikast kontserdil Schnittket ja Pärti ning Klassikaraadiost Gavin Bryarsi “The Sinking of the Titanic”. Pärdi ja Schnittke puhul meeldivad ja mõjuvad maagilised palveid võimendavad helid, mingi vastupandamatu energიაväli, Bryarsi puhul müstiline tumenev veealune helipilt. Nüüdismuusikas meeldib ootamatus, huvitavad kujutlust avardavad helipildid, põnevus. Ei meeldi, kui teos tundub veniv, nagu otsitult kombineeritud (mitte komponeeritud), tüütult mõjuv ja raskesti jälgitav.

Me ei tea ju, kuhu me teel oleme ja mis keeles seal räägitakse. Sellel teekonnal tundub just muusika olevat see, mis ulatub sinna, kuhu sõnade ja teadmiste sirutus ei kannu.

FOTO MAIT JÜRIADO

Tallinna reaalkooli õpilane

Hiljuti olen nüüdismuusikast kuulnud Sisaskit, Pärti, Rein Rannapi, Mari Amori, Liis Viira, Margo Kõlari, Tauno Aintsi ja Timo Steineri lugusid, jaapani heliloojate Tempei Nakamura, Yiruma, Ryuichi Sakamoto muusikat ja Eric Whitacre'it.

Mulle meeldivad nüüdismuusikas ootamatused, näiteks klaverikeelte kasutamine näppepillina, veepudelite kasutamine ksilofonina jne. Põnevad on erinevate žanrite ühendamine, nagu rockkantaat, kantaatballett. Huvitav on eesti rahvaviiside, koraalide ja teiste erinevate ajastute muusika kasutamine uute teoste loomisel, kollaažide tegemine. Nüüdismuusika puhul jätab autor mõnikord teoste interpreteerimisel lahtised käed. Negatiivsema poole pealt tundub, et nüüdismuusika võib olla mõnikord sisutu. Vahel jääb mulje, et lugu on konstrueeritud arvutiga ja et selles pole sõnumit ega tunnet. Mõnikord ei ole nüüdismuusikas ka meloodiat, puudub rütm või on liiga kiirelt vahelduv meetrum. Sellised teosed on raskesti mõistetavad ja jälgitavad. Nüüdismuusika, mis mulle ei meeldi, on põhjendamatult kakofooniline, see tekitab minus ebameeldivaid emotsioone.

Muusikakooli õpetaja Tallinnast

Hiljuti olen nüüdismuusikast kuulnud Galina Grigorjeva "Capricciot" viiulile ja

orkestrile – särtsakas teos, keerukate rütmifiguuridega, Tüüri klaverikontserti – väga rikkalik helikeel, tõusvad ja langevad liinid, värvi annavad omapärased sillerduused ja vahelduvad pingeid täis kujundid, Jaan Räätsa viiulikontserti – virtuoosne ja kaunis, Tõnu Kõrvitsa orkestriteost "Ballaad" – huvitav, veidi romantiline, põhjamine, ning Helena Tulve "silences/larmes" – kaunilt mahe. Siis Pärt Uusbergi klaveripalu – helikeelelt sarnased, võib juba öelda "uusbergilikud", õpilastele väga meelepärased. Pärti "Spiegel im Spiegel" ja "Magnificat". Pärt on Pärt! Geniaalne! Peeter Vähi looming on rahustav ja idamine. Urmas Sisask on väga kujundlik, nagu ikka, toob universumi hääled kuulajale käega katsutavasse kaugusse.

Õpetajana olen kuulnud hulga noorematele kirjutatud ja noorte autorite lugusid. Noorte heliloojate Karoliina Itteri "Liblika unenägu" ja Martin Kirsiste "Emotsioon" tundsid esialgsel vaatlusel igavavõitu, lõpuks aga hakkasid noodid elama ja kujunesid täiesti nauditavad lastepalad. Riine Pajusaare kõik palad võlvavad kujundlikkusega, lastepärasusega, kogu tsükkel on õpilaste lemmik.

Nüüdismuusika kutsub kuulama uude helikeele ja uude instrumentide kasutusega, sisaldab huvitavaid, keerukaid ja erksaid rütmifiguure. Tihti peale on meeldivalt meditatiivne. Huvipakkuvad on

harva esinevad kooslused, näiteks segakoor ja saksofonikvartett jne. Eriti paelub Veljo Tormise ja Arvo Pärdi looming. Siin on muusikaliselt palju kuulata ja ei ole muusikat enda jaoks vaja lahti kodeerida ja huvitavaks mõelda.

Tihti on nüüdismuusika helikeel liiga dissoneeriv, rütmi erksus on küll huvitav, kuid pikemalt kuulates muutub pealetükivaks. Ei meeldi konstrueeritud muusika, mis ei kõneta ja millel puudub sõnum, on ainult efektid. Nüüdismuusikat kuulates tajun uudsust, põnevust, kuid seda teatud koguses. Tekib tunne, et tänaseks aitab! Homme ehk jälle.

Pärnu Sütevaka humanitaargümnaasiumi õpilane

Uuest muusikast olen viimasel ajal kuulanud palju Pärti, nii tema vanemaid kui ka uuemaid teoseid, näiteks Grammy võitnud "Aadama itku". Välismaistest nüüdsheliloojatest olen põgusalt tutvust teinud Stravinski loominguga, kuid seda vaid väga vähesel määral.

Mulle meeldib nüüdismuusikas just see uudsus ja hoopis erinev kõla kui näiteks romantismiajastu heliloojate puhul. Kuigi vanemad teosed on klassikaliselt kaunid ning ajatult head, on nüüdismuusika samuti ilus ja sarnaselt eelnevaga, muutub ajas ainult paremaks.

Samas tuleb nüüdismuusikas vahel tõesti ette, et mõni käik või muusikaline meeolu on raskesti mõistetav või päris arusaamatu ja keeruline jälgida. Selle põhjuseks võib olla vanemate teoste "ettekirjutatud" teatud loogilisus, mille piire nüüdismuusika minu arvates lõhkuda üritabki.

Koorilaulja

Üks viimase aja suurimaid nüüdismuusikaelamus oli Galina Grigorjeva "Salve Regina" ansambli Theatre of Voices esituses – tasakaal nii vaimu ja mõistuse, ahasuse ja hingerahu kui ka "uue" ja "vana" muusika vahel. Ka Timo Steineri ooper "Kaks pead" oli ootamatult kõnekas, üsna šokeerivale sisule sekundaaris parajalt humoorikas helikeel.

Vähem kõnetavad mind nüüdismuusikas eklektilised väikevormid, sest mitmete uhkete tehniliste võtete kuhjamine näib vaid mõtteselguse varjamisena. Teiseks tundub, et üha raskem on kirjutada rõõmsat muusikat, mis ei mõjuks labaselt.

Koorilaulja

Esimesena turgatab pähe Tüüri "Wallenberg", aga vähem mastaap-seid elamusi on raske nimepidi loetlema hakata, neid on kohe palju. Nüüdismuusikas meeldib piiride nihutamine, uute kõlavärvide, eelkõige naturaalse, mitte tehnilise kasutamine, andekad leiud sarjast "uus on hästi unustatud vana"... Põnev suund on mäng ruumilisusega. Nii mõnelgi juhul imponeerib autori julgus oma idee selgelt ja seetõttu publikule raskesti seeditavalt välja käia.

Tegelikult meeldib ka see heas mõttes kompleksivaba seltskond, kes asja sees ja ümber toimetab ning kellega on huvitav rääkida muustki kui muusikast.

Aga sellest, mis ei meeldi... Ükski suundumus ei saa olla lootusetu, mitte meeldida saab ikka vaid konkreetne teos või sellele pretendeeriv nähtus. Vahest kõige raskemini seeditav on primitiivsus koos kuulaja alahindamisega. Vastu hakkab ka teadlik nunnumeetritele vajutamine, poliitilise või kaubandusliku konjunktuuri ärakasutamine. Isiklikult tunnen end ebamugavalt n-ö interaktiivses olukorras, aga ei arva, et see kõigiga nii peaks olema.

Orkestrant

Viimati oli tore kogemus Kristjan Kõrveri teosega "Diversio" puhkpillikvintetile. Selline väikeste kavalustega lugu, ilma liigse krigina-kräginata. Ma olen selles suhtes vanamoeline, et mulle meeldib, kui muusikateoses on mingigi meloodiajupp, mitte ainult huvitavad heliefektid, ülemhelid ja veerandtoonid.

Orkestrant

Raske küsimus. Mulle pakub tavaliselt elamusi muusika, mida ise mängin. Esimesena tuleb pähe Gérard Grisey "Vortex temporum". Selle teose, aga Grisey puhul üldse on lummas eelkõige helilooja sügav veendumus ja oskus akustiliste vahenditega uusi kõlamaailmu luua, mis on minu jaoks märk maailma paljukihilisusest ja paralleeldimensioonide võimalikkusest, püüust näha asjade taha. ERSOga hiljuti esitatud Brett Deani "Testament" ja ka John Adamsi "Absolute Jest" olid omast küljest põnevad teosed – pilk aegade taha läbi tänapäeva prisma. Samas, paradoksaalselt ma vabatahtlikult nüüdismuusika kontserte ei külasta, kodus ka ei kuula.

Nüüdismuusikast üldisemalt rääkides on märksõnaks võõrandumine. Muusikat luuakse üha väiksemale hulga asjast huvitatu-tele: heliloojad, väike hulk interpreete... See on nagu nüüdisaegse teatri ja tantsugagi – ring on suhteliselt kitsas. Kuidas seda laiendada, on raske küsimus. Seda, et õhtumaa kultuur jookseb peaga vastu seina, tunnevad ju paljud.

Veel võiksin öelda, et mind ei kõneta muusika, mille taga on vähe "suurust". Tühisust ja paljast efektitaotlust, mis kleebitakse üle suursugususega, on siiski mu arust rohkem kui tõsiselt väärtuslikku. Selle üle võib vaielda, eks iga looja loodab, et on valmis saanud parimaga. Ometi on ka meie tehnokraatlikul ajastul loodetavasti võimalik luua muusikat tunnetest ja maailmatunnetuse otsingust lähtuvalt.

Interpreedina olen tihti kirunud tänapäevast pillide mitte-tundmist ja õpikute-teatmike liigset usaldamist, selle asemel et esitajaga nõu pidada. Tuleks liikuda juurte juurde tagasi, muusika loomise protsess peaks olema sarnane keskaegse Euroopa või ka Aasia siiani kestvate traditsioonidega. Rohkem improvisatsioonioskust!

Arvamusi kogusid **Ia Rimmel** ja **Joosep Sang**

MÄRT-MATIS LILL (esiettekandele tuleb "Põhjanaanala paine" häälele ja sümfooniaorkestrile, 10. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?

"Standing still" Rootsi ansambli Curious Chamber Players ja "Autumn Road" ansambli U:.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?

Winfried Georg Sebaldi raamatud. Viktor Frankl ja tema psühhoanalüüsi koolkond, mida kutsutakse logoterapiaks. Richard Mosse videokunst. Georg Friedrich Haasi, Toshio Hosokawa ja John Cage'i muusikateosed.

Olen avastanud enda jaoks Ülejõe piirkonna Emajõe ääres Tartus, oma armsate vanade puulobudikega. Aga olen ka hakanud Tallinna vanu ajaloolisi kihistusi rohkem märkama ja armastama muu hulgas tänu Indrek Hargla Melchiori-raamatutele.

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võtnud?

Iga teose kirjutamine annab heliloojale palju; suurvormi kirjutamine väga palju. Suurvormi kirjutamine sümfooniaorkestrile on suurimaid ja samas nauditavamaid väljakutseid, mis helilooja vastu võtta saab. Kirjutamine on võtnud palju aega, olulisi (loomingulisi) otsuseid ja mingil määral ka unetunde.

Neid nüüdismuusika arvamusi lugedes meenusid sulle Lutosławski mõtted muusika ja kuulaja seostest.

Lutosławskile oli muusika kirjutamisel üks oluline motivatsiooniallikas oma ideaalse kuulaja leidmine – sellise kuulaja, kes oleks võimeline mõtlema ja tundma temaga sarnaselt ja seetõttu suuteline ka tema sügavamaid taotlusi ning olulisemaid valikuid ja eelistusi mõistma: "Ma ei püüa võita endale võimalikult palju kuulajaid ja eestkõnelejaid. Ma tahan leida neid, kes kõige sügavamal südames tunnevad nii nagu mina. Kuidas seda saavutada? Äärmise siirusega kunstilises väljenduses, tehnilistest detailidest kuni kõige salajasmate ja intiimsemate sügavusteni. Ma saan aru, et selline suhtumine välistab koheselt suure hulga võimalikke kuulajaid. Aga need, kes alles jäävad, on mulle hindamatuks aardeks. Kuigi ma ei ole neid kunagi kohanud, on nad mulle väga kallid. Kunstiloomingut võib seetõttu näha otsekui jahti inimhingedele, mille tulemuseks on ravi inimkannatustest kõige teravamale – üksindustundele."

EESTI MUUSIKA PÄEVAD 2014

Festivali teema: **SUURVORM**
5.–11. aprill 2014

KAVA
Esiettekanded märgitud tärniga *

LAUPÄEV, 5. aprill
19.00 Niguliste kirik (Niguliste 3)

LAMENTATSIOONID

KAVAS: Toivo Tulev
"Lamentatsioonid"
Kädy Plaas (sopran), Iris Oja (metzosopran), Love Enström (tenor), Rainer Vilu (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, dirigent Daniel Reuss
Koostöös Eesti Filharmoonia Kammerkooriga

LAUPÄEV, 5. aprill
19.00 Pärnu kontserdimaja

PÜHAPÄEV, 6. aprill

20.00 Lennusadam (Vesilennuki 6)
CyberMOzART
KAVAS: Monika Mattiesen*, Wolfgang Amadeus Mozart, Mirjam Tally*, Erkki-Sven Tüür
Küberstudio, Pärnu Linnaorkester, dirigent Kaisa Roose
Koostöös Küberstudio ja Pärnu Linnaorkestriga

ESMASPÄEV, 7. aprill
17.00 Inglise kolledži saal (Estonia pst 10)
KOMPOSITSIOONIÕPILASTE KONTSERT

KAVAS: Martin Kirsiste, Taniel Kuntu, Emma Johanna Lepasoo, Eugen Linde, Richard Mägar, Algis Pauljukaitis, Karl Joosep Pihel, Maria Rostovtseva, Madli Marje Sink, Astra Irene Susi, Marili Tomingas, Susanna Veldi, Rebeca Vilpuu

19.00 Tallinna Metodisti kirik (Narva mnt 51)

EMTA KOMPOSITSIOONI-TUDENGITE KONTSERT

KAVAS: KAVAS: Ivan Cancialosi*, Ove-Kuth Kadak*, Kaur Kohv*, Piret Pajusaar*, Indrek Palu*, Karl Petti*, Rasmus Puur*, Joshua Michael Tasker*, Ekke Västrik*
Koostöös Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga

TEISIPÄEV, 8. aprill
19.00 / 21.00 Kanuti Gildi SAAL (Pikk 19)

BETWEENLAND

KAVAS: Tatjana Kozlova-Johannes / Tarvo Hanno Varres*

KOLMAPÄEV, 9. aprill
18.00 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

UDUPASUNAD PÄEVAVALGES

KAVAS: Páll Ragnar Pálsson*, Alo Põldmäe
Silver Brass

18.30 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

KOHTUMINE MARGO KÖLARIGA

19.00 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

LÄBI VARJUDE ORU

KAVAS: Gustav Ernesaks, Raimo Kangro, Eugen Kapp, Tõnis Kaumann*, Margo Kölar*, Arvo Pärt
Poiss-sopranid, Andrus Haav (viul), Rahvusooper Estonia koor ja orkester, dirigent Mihhail Gerts

NELJAPÄEV, 10. aprill

18.00 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

... LAINETAB TAEVAS

KAVAS: Maria Kõrvits*, Pärt Uusberg*
EMP 2014 keelpillikvartett

18.30 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

KOHTUMINE MÄRT-MATIS LILLE JA LIIS VIIRAGA

19.00 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

PÕHJANAELA PAINE

KAVAS: Tõnis Kaumann*, Märt-Matis Lill*, Eino Tamberg, Liis Viira*
Wimme (hää, Soome), Vanemuise sümfooniaorkester, dirigent Paul Mägi

REEDE, 11. aprill

18.00 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

VORTEX

KAVAS: Mirjam Tally*
ERSO suur ansambel, dirigent Taavi Kull

18.30 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

KOHTUMINE ERKKI-SVEN TÜÜRI JA HELENA TULVEGA

19.00 Estonia kontserdisaal (Estonia pst 4)

HEA EESTI ASI + EMP PREEMIAID

KAVAS: Heino Eller, Tõnis Kaumann*, Helena Tulve*, Erkki-Sven Tüür*
Mihkel Poll (klaver), Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent Olari Elts
Koostöös Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga

ESTONIAN MUSIC DAYS 2014

Festival focus: **LARGE SCALE FORM**
5–11 April 2014

PROGRAMME
Premieres marked by *

SAT, 5 April

19 pm, Niguliste Church (Niguliste 3)

LAMENTATIONS

PROGRAMME: Toivo Tulev.
Lamentations
Kädy Plaas (sopran), Iris Oja (mezzo sopran), Love Enström (tenor), Rainer Vilu (bass), Estonian Philharmonic Chamber Choir, Tallinn Chamber Orchestra, conductor Daniel Reuss
In collaboration with Estonian Philharmonic Chamber Choir

SAT, 5 April

19 pm, Pärnu Concert Hall

SUN, 6 April

8 pm, Seaplane Harbour (Vesilennuki 6)

CyberMOzART

PROGRAMME: Monika Mattiesen*, Wolfgang Amadeus Mozart, Mirjam Tally*, Erkki-Sven Tüür
Cyberstudio, Pärnu City Orchestra, conductor Kaisa Roose
In collaboration with Cyberstudio and Pärnu City Orchestra

MON, 7 April

5 pm, Hall of Tallinn English College (Estonia pst 10)

CONCERT OF COMPOSITION PUPILS

PROGRAMME: Martin Kirsiste, Taniel Kuntu, Emma Johanna Lepasoo, Eugen Linde, Richard Mägar, Algis Pauljukaitis, Karl Joosep Pihel, Maria Rostovtseva, Madli Marje Sink, Astra Irene Susi, Marili Tomingas, Susanna Veldi, Rebeca Vilpuu

7 pm, Tallinn Methodist Church (Narva mnt 51)

CONCERT OF EAMT COMPOSITION STUDENTS

PROGRAMME: Ivan Cancialosi*, Ove-Kuth Kadak*, Kaur Kohv*, Piret Pajusaar*, Indrek Palu*, Karl Petti*, Rasmus Puur*, Joshua Michael Tasker*, Ekke Västrik*

In collaboration with the Estonian Academy of Music and Theatre

TUE, 8 April

7 pm / 9 pm Kanuti Gildi SAAL (Pikk 20)

BETWEENLAND

PROGRAMME: Tatjana Kozlova-Johannes / Tarvo Hanno Varres*

WED, 9 April

6 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

FOGHORNS IN BRIGHT DAYLIGHT

PROGRAMME: Páll Ragnar Pálsson*, Alo Põldmäe
Silver Brass

6.30 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

MEET THE COMPOSER MARGO KÖLAR

7 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

THROUGH THE VALLEY OF SHADOWS

PROGRAMME: Gustav Ernesaks, Raimo Kangro, Eugen Kapp, Tõnis Kaumann*, Margo Kölar*, Arvo Pärt
Boy sopranos, Andrus Haav (violin), Estonian National Opera Choir and Orchestra, conductor Mihhail Gerts

THU, 10 April

6 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

RIPPLES IN THE SKY

PROGRAMME: Maria Kõrvits*, Pärt Uusberg*
String Quartet of EMD 2014

6.30 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

MEET THE COMPOSERS MÄRT-MATIS LILL AND LIIS VIIRA

7 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

THE PRESSURE OF POLARIS

PROGRAMME: Tõnis Kaumann*, Märt-Matis Lill*, Eino Tamberg, Liis Viira*
Wimme (voice, Finland), Vanemuine Symphony Orchestra, conductor Paul Mägi

FRI, 11 April

6 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

VORTEX

PROGRAMME: Mirjam Tally*
Large ensemble of ENSO, conductor Taavi Kull

6.30 pm, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

MEET THE COMPOSERS: ERKKI-SVEN TÜÜR AND HELENA TULVE

7 PM, Estonia Concert Hall (Estonia pst 4)

ESTONIAN HERITAGE + EMD AWARDS

PROGRAMME: Heino Eller, Tõnis Kaumann*, Helena Tulve*, Erkki-Sven Tüür*
Mihkel Poll (piano), Estonian National Symphony Orchestra, conductor Olari Elts
In collaboration with Estonian National Symphony Orchestra

EESTI MUUSIKA PÄEVAD

LAUPÄEV

5. aprill

kell 19.00

Niguliste kirik

LAMENTATSIIONID

Kädy Plaas (sopran)
Iris Oja (metsosopran)
Love Enström (tenor)
Rainer Vilu (bass)
Eesti Filharmoonia
Kammerkoor
Tallinna Kammerorkester
Dirigent Daniel Reuss

KAVAS

Toivo Tulev (1958)

"Lamentatsioonid" solistidele, segakoorile ja kammerorkestrile (2011, esiettekanne)

"Lamentatsioonid" on kaheosaline teos viiele solistile, kahele koorile ja kammerorkestrile. Teose esimeses osas on kakskümmend kaks, teises aga kakskümmend kolm löiku.

Esimese osa teksti moodustab Heebrea alfabeet/alefbet oma kahekümne kahe tähega, teise osa "Jeremia nutulalulude" I osa ladina-keelne tekst, millele järgneb kahekümne kolmanda lõiguna esialgu poiss-sopranile või kontratenorile mõeldud muusika, mille kolm ingliskeelset lauset pärinevad "Dhammapadast" Juan Mascaró tõlkes.

Heebrea kahekümne kahe tähelise alfabeeti ja selle elemente on läbi aegade eri tähendusväljadega seotud. Mitte kunagi pole see olnud vaid pelk vahend tekstide ülestähendamiseks. 13. sajandist pärineb raamat pealkirjaga "Sefer HaTemunah", mille autor usub, et praegusest

heebrea tähestikust on üks täht siiski puudu ning maailma hädad ja ebatäiuslikkus on just sellest sündinud. Teksti autor loodab, et puuduva tähe avastamine suudab universumi parandada ning maailm saab siis täidetud uute senikuulmatute sõnadega – sõnadega, mille kõla suudab isegi rõhumiise armastuseks muuta.

Kas nüüd neist mõtetest inspireerituna või mitte – või tulenes see hoopis suutmatusest "Jeremia nutulalulude" lõpuni mõista (ja kes suudaks ki?) – igal juhul polnud mul südant seda küllaltki mahuakat teost lõpetada XXII peatüki sajatustega "Tulgu kõik nende kurjus su palge ette, ja talita nendega, nagu sa talitasid...". Ja nii sai algul kahekümne kahe osalisena planeeritud teine osa veel ühe osa juurde. Ja kui ka sellest maailm paremaks ei muutu, on vähemalt loo lõpp veidigi õnnelikum, kui ta seda muidu oleks olnud. Daniel Reussi ettepanekul sündinud teos "Lamentatsioonid" pärineb aastast 2011. (Toivo Tulev)

I

I Aleph
II Beth
III Gimel
IV Daleth
V He
VI Waw
VII Zayin
VIII Heth
IX Teth
X Yod
XI Kaph
XII Lamed
XIII Mem
XIV Nun
XIV Samekh
XV Ayin
XVI Pe
XVII Sadhe
XIX Qoph
XX Resh
XXI Shin
XXII Tav

II

I quomodo sedit sola civitas

plena populo facta est –
Aleph – quasi vidua domina
gentium princeps provin-
ciarum facta est sub tributo
/Kuidas küll istub üksinda see
kord nii rahvarohke linn! Kes
rahvaste seas oli suur, – Aleph
– on saanud lesknaise sarna-
seks. Vürstitar maakondade
hulgas peab tegema orja-
tööd./

II plorans ploravit in nocte et
lacrimae eius in maxillis eius
non est qui – Beth – consoletur
eam ex omnibus caris eius
omnes amici eius spreverunt
eam et facti sunt ei inimici
/Ta nutab öösel kibedasti, pi-
sarad voolavad tal üle
näo. Pole tal trööstijat – Beth
– ühestki armastajast: kõik ta
sõbrad on teda petnud, on
saanud ta vaenlasteks./

III migravit luda propter
adflictionem et multitudinem
servitutis habitavit inter
gentes nec invenit requiem om-
nes persecutores – Gimel –
eius adprehenderunt eam in-
ter angustias
/Juuda on sattunud viletsusse
ja ränka orjusesse, ta elab pa-
ganate seas ega leia hingam-
ist. Kõik jälitajad – Gimel –
saavad ta kätte keset kitsiku-
si./

IV viae Sion – Daleth – lugent
eo quod non sint qui veniant
ad sollemnitem omnes
portae eius destructae sacer-
dotes eius gementes virgines
eius squalidae et ipsa oppres-
sa amaritudine
/Siioni teed – Daleth – leina-
vad, et pole pühiks tulijaid.
Kõik ta väravad on tühjad, ta
preestrid ohkavad. Tema neit-
sid on kurvad ja tal enesel on
kibe käes./

V facti sunt hostes eius in ca-
pite – He – inimici illius locup-
letati sunt quia Dominus
locutus est super eam propter
multitudinem iniquitatum
eius parvuli eius ducti sunt
captivi ante faciem tribulantis
/Tema rõhujad on saanud või-
mu, – He – tema vaenlastel
käib käsi hästi. Sest Issand on

toonud talle häda tema palju-
de üleastumiste pärast. Tema
lastel on tulnud minna vangidena
vaenlase ees./

VI et egressus est a filia Sion
omnis decor eius facti sunt
principes eius velut arietes
non invenientes pasquam et
abierunt absque fortitudine
ante faciem subsequentiis –
Waw –
/Siioni tütrelt on kõik ta tore-
dus läinud. Tema vürstid on
nagu hirved, kes ei leia karja-
maad; nad astuvad jõuetult
tagaajaja ees. – Waw –/

VII recordata est Hierusalem
dierum adflictionis suae et
praevaricationis omnium de-
siderabilium suorum quae
habuerat a diebus antiquis –
Zayin – cum caderet populus
eius in manu hostili et non
esset auxiliator viderunt eam
hostes et deriserunt sabbata
eius
/Jerusalem mõtleb oma vi-
letsuse ja kodutuse päevil kõi-
gile kallistele asjadele, mis tal
muistselt ajast – Zayin – on ol-
nud. Et ta rahvas langes vaen-
lase kätte ja tal ei olnud aita-
jat, siis näevad vaenlased se-
da ja naeravad tema lõppu./

VIII peccatum peccavit
Hierusalem – Heth – propterea
instabilis facta est omnes
qui glorificabant – Heth –
eam spreverunt illam quia vi-
derunt ignominiam eius ipsa
autem gemens et conversa
retrorsum
/Jerusalem on raskesti pa-
tustanud, – Heth – seepärast
on ta saanud jäleduseks. Kõik,
kes teda austasid, – Heth – põ-
lastavad teda, sest nad on näi-
nud ta alasti olekut. Ka tema
ise ohkab ja tõmbub pelgu./

IX sordes eius in pedibus eius
nec recordata est finis sui de-
posita est vehementer non
habens consolatorem vide
Domine adflictionem meam
quoniam erectus est inimicus
– Teth –
/Tema roojus on ta hõlmadel.
Ta ei mõelnud oma lõpule ja
on langenud hämmastaval vii-
sil: tal pole trööstijat. Vaata,

Issand, mu viletsust, sest vaenlane suurustab! – Teth –/

X manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum de quibus praeceperas ne intrarent in ecclesiam tuam
/Vaenlane sirutab käe kõigi ta kalliste asjade järele; sest ta sai näha, et ta pühamusse tulid paganad, need, keda sa olid keelanud, et nad ei tuleks su kogudusse./

XI omnis populus eius gemens et quaerens panem dererunt pretiosa quaeque pro cibo ad refocilandam animam vide Domine considera quoniam facta sum vilis
/Kogu ta rahvas ohkab ja otsib leiba: nad annavad oma aarded toidu eest, et pidada hinge sees. Vaata, Issand, ja näe, kui põlatud ma olen!//

XII o vos omnes qui transitis per viam adtendite et videte si est dolor sicut dolor meus quoniam vindemiavit me ut locutus est Dominus in die irae furoris sui
/Kas see teile ei lähegi korda, kõik, kes te mööda lähete? Vaadake ja nähke! Ons olemas valu, minu valu sarnast, mis mulle on tehtud, millega Issand mind on nuhelnud oma tulise viha päeval?//

XIII de excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit me expandit rete pedibus meis convertit me retrorsum posuit me desolatam tota die maerore confectam
/Ta läkitas kõrgusest tule mu luudesse ja vaevas neid; ta laotas mu jalgadele võrgu, ta tõrjus mind tagasi; ta jättis mind üksikuks igavesti haigena./

XIV vigilavit iugum iniquitatum mearum in manu eius convolutae sunt et inpositae collo meo infirmata est virtus mea dedit me Dominus in manu de qua non potero surgere
/Mu üleastumiste ike on kokku seotud, tema käed põimisid

need ühte: need tulid mu turjale, tema murdis mu jõu; Issand andis mu nende kätte, ma ei suuda üles tõusta./

XV abstulit omnes magnificos meos Dominus de medio mei vocavit adversum me tempus ut contereret electos meos torcular calcavit Dominus virginii filiae Iuda
/Issand heitis kõrvale mu keskelt kõik vägevad; ta kutsus kokku peo minu vastu, et purustada mu noori mehi. Issand sõtkus surut õrt neitsile, Juuda tütrele./

XVI idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquam quia longe factus est a me consolator convertens animam meam facti sunt filii mei perditii quoniam invaluit inimicus
/Nende asjade pärast ma nutan, mu silmad, mu silmad voolavad vett. Sest kaugel on minust trööstija, kes turgutaks mu hinge. Mu lapsed on hävitatud, sest vaenlane on vägev./

XVII expandit Sion manus suas non est qui consoletur eam mandavit Dominus adversum Iacob in circuitu eius hostes eius facta est Hierusalem quasi polluta menstruis inter eos
/Siion laiutab käsi, tal ei ole trööstijat. Issand on käsitanud vaenlastena Jaakobi vastu selle enese naabrid. Jeruusalemm on muutunud nende seas jäleduseks./

XVIII iustus est Dominus quia os eius ad iracundiam provocavi audite obsecro universi populi et videte dolorem meum virgines meae et iuvenes mei abierunt in captivitates
/Õiglane on tema, Issand, sest mina olen tõrkunud tema käsu vastu. Kuulge ometi, kõik rahvad, ja vaadake mu valu: mu neitsid ja noored mehed on läinud vangi./

XIX vocavi amicos meos et ipsi deceperunt – Aleph – Beth – me – Gimel – sacerdo-

tes – Daleth – mei – He – et senes mei in urbe consumpti sunt quia quiesierunt cibum sibi ut refocilarent animam suam
/Ma kutsusin oma armastajaid, nad petsid – Aleph – Beth – mind. – Gimel – Mu preestrid – Daleth – He – ja vanemad surid linnas, kui nad otsisid enesele toitu, et turgutada oma hinge./

XX vide Domine quoniam tribulor venter meus conturbatus est subversum est cor meum in memet ipsa quoniam amaritudinem – Waw – Zayin – plena sum foris interfecit gladius – Heth – et domi mors similis – Teth – est
/Vaata, Issand, kuidas mul on kitsas käes: mu sisemus käärib, mu süda põõritab sees, – Waw – Zayin – sest ma olen kõvasti tõrkunud. Väljas teeb mõök – Heth – mind lastetuks, sees on päris – Teth – surm./

XXI audierunt quia ingemescio ego et non est qui consoletur me – Yod – Kaph – Lamed – Mem – Nun – Samekh – omnes inimici mei audierunt malum meum laetati sunt – Ayin – Pe – quoniam tu fecisti adduxisti diem consolationis et fient similes mei – Sadhe – Qoph – Resh
/Nad on kuulnud, et ma ägan. Mul pole trööstijat. – Yod – Kaph – Lamed – Mem – Nun – Samekh – Kõik mu vaenlastesed on kuulnud mu õnnetusest, nad röömutsevad, – Ayin – Pe – et sina seda tegid. Too ometi päev, millest sa kuulutasid, et nende käsi käib samuti kui mul! – Sadhe – Qoph – Resh –/

XXII ingrediatur omne malum eorum coram te et devindemia eos sicut vindemiasti me propter omnes iniquitates meas – Shin – Tav – multi enim gemitus mei – Shin – Tav – et cor meum maerens
/Tulgu kõik nende kurjus su palge ette, ja talita nendega, nagu sa talitasid minuga kõigi mu üleastumiste pärast! – Shin – Tav – Jah, mu ohkeid on pal-

ju – Shin – Tav – ja mu süda on haige./

XXIII Make haste and do what is good, keep your mind away from evil. Make haste and do what is good, keep your mind away from evil.

Neither in the sky, nor deep in the ocean, nor in a mountain-cave, nor anywhere, can a man be free. The evil returns to him like the dust thrown against the wind.

Make haste and do what is good, keep your mind away from evil. Make haste and do what is good, keep your mind away from evil. Make haste and do what is good. Make haste. Make haste, do what is good. Make haste, make haste.

/Kiirusta ja tee head, oma meeled hoia eemal kurjast. Kiirusta ja tee head, oma meeled hoia eemal kurjast.

Ei taevas ega mere sügavuses, ei koopa pimeduses – mitte kusagil ei või inimene olla vaba. Tehtud kuri naaseb ta juurde kui vastutuult visatud tolm.

Kiirusta ja tee head, oma meeled hoia eemal kurjast. Kiirusta ja tee head, oma meeled hoia eemal kurjast. Kiirusta ja tee head. Kiirusta. Kiirusta ja tee head sa. Kiirusta, kiirusta./

Lamentatsioonid: Eesti Piibliseltsi tõlge (1999) Dhammapada lõikude (XXIII laul) tõlge inglise keelde Juan Mascaró, tõlge eesti keelde Toivo Tulev

Flötist ja helilooja
MONIKA MATTIESEN
(1966) esines viimati 2012. aasta EMPil, kus tõi Repoo Ensemble'i koosseisus esiettekanale oma teose "Mise-en-scène".

LAUPÄEV

5. aprill

kell 19.00

Pärnu kontserdimaja

PÜHAPÄEV

6. aprill

kell 20.00

Lennusadam

CyberMOZART

Küberstuudio:

Monika Mattiesen (flöödid, elektroonika)

Gunnhiildur Einarsdóttir (harf, Island)

Marius Peterson (lugeja)

Tammo Sumera (helidisain, live-elektroonika)

Pärnu Linnaorkester

Dirigent Kaisa Roose

KAVAS

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Kontsert flöödile ja harfile, K 299 / 297c (1778)

I Allegro

II Andantino

III Rondeau. Allegro

Monika Mattiesen (1966)

“meng-leng-geleng” lugejale, orkestrile ja live-elektroonikale (2014, esiettekanne)

Mirjam Tally (1976)

“Déjà vu” harfile ja keelpilliorkestrile (2010, versiooni esiettekanne)

Erkki-Sven Tüür (1959)

“Whistles and Whispers from Uluru” flöödile, keelpilliorkestrile ja live-elektroonikale (2007)

Koostöös Küberstuudio ja Pärnu Linnaorkestriga

Kontsert flöödile ja harfile, K 299 / 297c

1778. aasta lõpus jõudsid Wolfgang Amadeus Mozart ja tema ema Maria Anna pärast pikaleveninud Mannheimis viibimist (kus Mozart oli Aloysia Weberisse armunud) lõpuks Pariisi. 5. aprillil teatas

Maria Anna Leopoldile, kes pidi jääma Salzburgi, et Wolfgang oli saanud tellimuse flööti mängivalt Guines'i hertsogilt ja tema harfimängijast tütrelt, kes heliloojalt tunde võttis. Tellimus flöödi ja harfikontserdiile vaevalt noort heliloojat innustas – oli ta ju avalikult tunnistanud vastumeelsust nii sooloinstrumentide kui ka üldisemalt Prantsuse muusikamaitse vastu – kuid ta sai oma ülesandega kohusetundlikult hakkama. Veelgi enam, flöödi ja harfi kombinatsioon on duona keeruline. Nagu märgib kirjanik Ethan Mordden: “Need kõlavad koos, nagu nümfid läheksid plärtsuval kevadel segaseks.” Hoolimata sellest kõigest esitatakse teost sageli ja menukalt. Orkestritel ei olegi nii palju teisi võimalusi oma harfimängijaid solistidena näidata. Nagu peaaegu kõik muu sel Pariisi reisil juhtunu, tõi ka see kontsert Mozartile pahandusi: paraku ei olnud hertsog võimeline heliloojale teose eest maksuma.

Oma väikese kooseisuga (orkestris on vaid kaks oboed, kaks sarve ja harilik keelpillirühm) sobib see hästi salongi. Vaatamata oma tagamaadele on kontsert tervikuna üks meeldivamaid meenutusid Mozarti Pariisis viibimisest ning selle reisi stilistilisi peegeldusi jagub kogu tema ülejäänud loomingusse. (Joseph Stevenson, tõlkinud Maria Mölder)

“meng-leng-geleng” on mõtteline süntees minu loominguust, eelnevate uuenev-sünteesiv sümbioos. Onomatopoeetiline pealkiri ja teoses osaliselt improvisatsiooniliselt kasutatud kvaasisõnade jada pärineb Hasso Krulli eeposest “Meeter ja Demeeter”.

Siinkohal Valdur Mikita mõtte teosest “Lingvistiline mets”, kus ta mainib onomatopöad kui keele väga vana kihistust, mis on linnu, looma, putuka või tuulehoo “keha” järeletegemine ja matkimine.

“Need on matkimissõnad. Just seepärast liituvad helidele loomulikult viisil ka liigutused, kõlamaalingutes kõnelev inimene matkib kedagi. See on liigutuste ja helide sulam, kuid liigutused pole lihtsalt meieni jõudnud, need on maagilise mõtteviisi hääbumisel keele küljest aja jooksul ära pudenenud.” (Monika Mattiesen)

“**Déjà vu**” (2010) on algselt kirjutatud kandlele ja keelpilliorkestrile. Kandlepartii on aga kirjutatud nõnda, et sama partiid saab esitada ka harfil. Teose vältel kordub sama muusikaline materjal mitu korda, küll muutunud kujul, tekitades kuulajas ehk nn *déjà vu* efekti, sellest tuleb ka loo pealkiri. Kandle/harfi minimalistikule seeriale sekundeerivad kord erksad sünkoonid, kord tihedad kõladroonid. (Mirjam Tally)

“Whistles and Whispers from Uluru”

Kirjutasin selle helitöö Genevieve'i ja Austraalia Kammerorkestri tellimusel mais-juunis 2007. Mu Hiiumaa stuudio aknast avanes vaade järjest rohkem rohetama hakkavale ja lindude laulust sillerdavale maastikule. Kummalisel kombel segunes sellega nägemus tohutust Uluru kaljust keset Austraalia kõrbe- maastikku, mis salapärasel kombel muutus roheliseks ja kattus meie tuttavliku taimestikuga. Sellised omapärsed visuaalsed pidevalt varieeruvad mikstuurid kahest täiesti erinevast keskkonnast saatsid mind kogu selle teose kirjutamise vältel. Nii otsustasingi anda talle veidi kummalise pealkirja “Viled ja sosinad Uluru kaljul”. Samuti on see kummardus põlisrahvale, kes sealkandis elab ja kelle jaoks on Uluru kalju erilisel püha paik. Muusika algab kõrgeimas registris, solist esitamas kiireid linnulauluga sarnanevaid motiive sopraniinol. Orkestriosa koosneb õhulisest ja staatilistest kõlapilvedest, mis pikkamööda tihe-

nevad. Tekib tunne samal ajal kulgevast väga aeglasest ja väga kiirest muusikast. Edasine areng kannab laienemistendentsi ja hõlmab järk-järgult madalamat registrit. Solist vahetab sopraniino soprani, siis altplokkflöödi jne vastu. Orkestritektuuri rikastavad mikropolüfoonilised võtted. Teose viimases osas jõutakse rütmilises mõttes uuele tasandile: solist ja orkester moodustavad ühtse ja intensiivse ansambli, jagades ühist “muusikalist aega” pärast niiteldat eri “ajatsoonides” olemist.

Olen tänulik võrratule plokklöödimängijale Genevieve Lacey'le, imelisele Austraalia Kammerorkestrile ja nende juhile Richard Tognettile – oli suur rõõm seda muusikat teile kirjutada. (Erkki-Sven Tüür, David Oistrahhi festivali kavaleht, 2009)

ESMASPÄEV

7. aprill

kell 17.00

Inglise kolledži saal

KOMPOSITSIOONI- ÕPILASTE KONTSERIT

KAVAS

Georg Otsa nimeline Tallinna Muusikakool (õp Tatjana Kozlova-Johannes):

Rebeca Vilpuu (I kursus)

“Eksperiment helidega 2” väikestele helikandjatele
Violetta Haletskaia, Maria Rostovtseva, Hendrik Ojasaar ja Aleksander Leemets

Maria Rostovtseva (III kursus)

“Cellar Wall”
Ursula Roomere (hääl), Anette Laur (oboe), Kaspar Ernesaks (vibrafon)

Heino Elleri nimeline Tartu Muusikakool (õp Alo Põldmäe):

Marili Tomingas (IV kursus)
Minimalistlik fantaasia rahva-

laulu "Õhtu ilu" teemal
Marili Tomingas (klaver)

Marili Tomingas

"Liblikas"
Marili Tomingas (klaver)

Marili Tomingas

"Kuu" (tekst Kristjan Jaak Peterson)
Eleri Lillemäe (hääli), Marili Tomingas (klaver)

Susanna Veldi (III kursus, rüt-
mimuusika laulu eriala)
"Sügisvarjundid"
Evi Ross (klaver)

Algis Pauljukaitis (II kursus)

"Kosmose fantaasia"
Erle Kont (klarnet)

Algis Pauljukaitis

Sonatiin
Algis Pauljukaitis (klaver)

Algis Pauljukaitis

"Udu"
Algis Pauljukaitis ja Ross
Liivamägi (süntesaatorid)

(Vaheaeg)

**Georg Otsa nimeline
Tallinna Muusikakool** (öp
Tatjana Kozlova-Johannes):

Madli Marje Sink (IV kursus)

"Anašakullerid"
Mariliis Eensalu (trummid),
Kaspar Ernesaks (gong),
Hendrik Ojasaar ja Madli
Marje Sink (klahvpillid), Robert
Lehtma ja Enri Rempelgas
(tuubad), Martin-Eero
Kõresaar, Kristin Kuldkepp ja
Hanna-Maria Aavik (kontra-
bassid)

Tallinna Muusikakeskkool:

Astra Irene Susi (9. klass, kla-
veri eriala, loominguõpetaja
Tauno Aints)
"Tuul"
Luisa Lõhmus (klaver)

Richard Mägar (öp Tauno

Aints)
"Kapriis"
Jakob Peäske (fagott)

Martin Kirsiste (10. klass, öp
Tauno Aints)

"Momen Time"
Martin Kirsiste (ettevalmista-
tud klaver)

Eugen Linde (öp Kristo
Matson)
"Päikesetõus"
Silver Õun (viul), Siluan
Hirvoja (tšello)

Taniel Kuntu (11. klass, öp
Tauno Aints)
"Üksinda seltskonnas"

1. Saabumine
2. Üksinda seltskonnas
3. Kiire põlemine
Jaan Mesi (trompet), Henri
Zibo (akordion)

**Heino Elleri nimeline Tartu
Muusikakool** (öp Alo
Põldmäe):

Karl Joosep Pihel (II kursus)

Kaks osa Klaverisüidist
1. Koidumuna (mõeldes
Satie'le)
2. Kuuvaas (mõeldes
Takemitsule)

Karl Joosep Pihel

"Silmatera"
Helis Oidekivi (flööti), Karl
Joosep Pihel (klaver)

**Georg Otsa nimeline
Tallinna Muusikakool** (öp
Tatjana Kozlova-Johannes):

Emma Johanna Lepasoo

(I kursus)
"Tuuleulg"
Merylin Poks, Kadi-Linda Kiisa,
Sandra Kaldma, Mareta Palli,
Emma Johanna Lepasoo ja
Kristel Urke (hääled), Ann Kase
(kannel)

Madli Marje Sink

"Sõjaveteran Hugo
Gulbrandt"
Silver Niinemets (kõne),
Samuel Jalakas (trompet),
Hendrik Ojasaar (klaver),
Kaspar Ernesaks (gong),
Hanna-Maria Aavik, Martin-
Eero Kõresaar, Madli Marje
Sink ja Kristin Kuldkepp (kont-
rabassid)

Kontserdi kuraator **Alo
Põldmäe**

ESMASPÄEV

7. aprill

kell 19.00
Tallinna Metodisti kirik

EMTA KOMPOSITSIOONI- TUDENGITE KONTSERT

Kammeransamblid
EMTA sinfoniett

KAVAS

Piret Pajusaar (1993)
"Conflicts or Compromises?"
tenortromboonile (2013, esi-
ettekanne)

Ekke Västriik (1988)
Keelpillikvartett (2014, esiet-
tekanne)

Kaur Kohv (1991)
"Läbi nähtud" klaverile (2014,
esiettekanne, põhineb Juhan
Viidingu luuletusel)

Ove-Kuth Kadak
Saksofonitrio (2014, esiette-
kanne)

Karl Petti (1987)
"Viljad korvis" mandoliinile,
kandlele, klaverile, hammond-
orelile, löökpillidele ja basski-
tarrile (2013, esiettekanne)

(Vaheaeg)

Joshua Michael Tasker
(1992)
Kaks osa klaverile ja keelpilli-
kvartetile (2014, esiettekanne)

Indrek Palu (1977)
"Damaskuse tee" sinfonietile
(2014, esiettekanne)

Ivan Cancialosi (1973)
"Soft Crystal" / "Pehme kris-
tall" sinfonietile (2014, esiet-
tekanne)

Rasmus Puur (1991)
"Sinna!" sinfonietile (2014,
esiettekanne)

Koostöös Eesti Muusika- ja
Teatriakadeemiaga
Kontserdi kunstiline juht on
EMTA kompositsiooniosakon-
na juhataja **Toivo Tulev**

TEISIPÄEV

8. aprill

kell 19.30 ja 21.00
Kanuti Gildi SAAL

BETWEENLAND

Helilooja Tatjana Kozlova-
Johannes
Video Tarvo Hanno Varres
Näitleja Jaanika Arum
Muusikud Tarmo Johannes
(flööti, heliobjektid), Tatjana
Kozlova-Johannes (heliobjek-
tid), Helena Tulve (heliobjek-
tid), Jandra Puusepp (heliob-
jektid), Eva Eensaar-Tootsen
(hääli, heliobjektid)
Video assistent, montaaž Nele
Aunap
Stilist Marit Ilison

Kui pikk on oodates veede- tud aeg?

Muusika aluseks on 20-minu-
tiline mittedramaatiline, nar-
ratiivita film, mis keskendub
noore naise raudteejaamas
veedetud ooteajale. Ootaja
näiline tegevusetus ja eikusa-
gil asumine hakkavad terav-
dama detaile, mis sihtpunktis
jäävad tavaliselt märkamatuks
või ei ilmne üldse. Film püüab
tajuda aja iseloomu selles, mis
on Marc Augé mõistes mitte-
kohad ja liikuvad ruumid –
transiidipunktid, maanteed,
kaubanduskeskused ja trans-
pordivahendid.

"Betweenlandi" muusika on
justkui elusolend. See püüab
tunnetada peategelase sise-
maailma, peegeldada tema
ebakindlust ja sissepoole
pöördumist. Ta on tema sala-
duslik kaaslane, kes lisab eba-
isikulisesse ja anonüümsesse
ruumi veidikene inimlikkust
ja soojust, astudes peategela-
sega kummalisse dialoogi.
Muusikaline kommentaar,
mis eelneb ja järgneb videole
on ühtaegu võimalus venita-
da ühte hetke, püsida selles
pikalt ja kiirustamata, kuid sa-
maks ka tekitada kuulajas oo-
tust. Aeg on siin kristallisee-
runud, piiritletud ja siiski
elastne materjal. Sellel on jät-

kuvust, kuigi ta hetked on järjestatud korrapäratult. Muusika püüab nendes osades pakkuda peategelasele toetust ja lohutust tema "vahepeal" ja "eikusagil" olemisele, sisenedes ootamisest paisunud ja liikumatutesse hetkedesse.

KOLMAPÄEV

9. aprill

kell 18.00

Estonia kontserdisaal

UDUPASUNAD PÄEVAVALGES

Vaskpillikvintett *Silver Brass*:
Mihkel Metsala (trompet)
Chris Sommer (trompet)
Kalle Koppel (metsasarv)
Andrus Karjel (tromboon)
Priit Paabo (tuuba)

KAVAS

Páll Ragnar Pálsson (1977)
"Udupasunad päevaavalges"
kahele trompetile, tromboonile, metsasarvele ja tuubale (2014, esiettekannne)

Alo Pöldmäe (1945)

"Kolm tantsu", op 52 kahele trompetile, tromboonile, metsasarvele ja tuubale (1996)

I Gavotte
II Sarabande
III Gigue

"Udupasunad päevaavalges"

Udupasunatega antakse merel hoiatussignaale halva nähtavuse puhul. Ühel suvisel päeval sõitis aga suur osa Islandi kalalaevastikust Reykjavíki sadamasse meelt avaldama seadusemuudatuse vastu kvoodisüsteemis, mille Islandi parlament Althing oli otsustanud välja kuulutada. Nad tundsid end ohustatuna. Et ennast kuuldavaks teha, lasksid nad udupasunatel üürata, nii et see oli üle linna kosta, eriti Lääne-Reykjavíkis, otse sadama ääres. Õhkkond oli kummastav, nagu unenäos. (Páll Ragnar Pálsson)

"Kolm tantsu"

Tsükkel "Kolm tantsu" vaskpillide kvintetile valmis ansambli Silver Brass 1996. aastal ja oli samal aastal Eesti muusika päevade kavas. Läbi vaskpillide prisma kõlavad barokiajastu kolm tüüpilist tantsu: Gavotte, Sarabande ja Gigue. (Alo Pöldmäe)

KOLMAPÄEV

9. aprill

kell 18.30

Estonia kontserdisaal

KOHTUMINE MARGO KÖLARIGA

Hiljuti Valgetähe IV klassi ordeni saanud Margo Kölar on mitmekihiline mees: mitte ainult helilooja, vaid ka ansamblijuht ja helirežissöör, minevikus ka tippklassi kardisõitja. Ilmselt on tal rolle rohkemgi – laseme tal end ja oma huvisid vaid avada.

KOLMAPÄEV

9. aprill

kell 19.00

Estonia kontserdisaal

LÄBI VARJUDE ORU

Andrus Haav (viul)
poiss-sopranid
Rahvuskooper Estonia koor
Rahvuskooper Estonia sümfooniaorkester
Dirigent Mihhail Gerts

KAVAS

Gustav Ernesaks (1908–1993)
Avamäng ooperist "Tormide rand" (1949)

Arvo Pärt (1935)

"Fratres" viiulile, keelpillidele ja löökpillidele (1977/1992)
Solist Andrus Haav (viul)

Margo Kölar (1961)

"Läbi varjude oru" poiss-sopranitele, koorile ja sümfooniaor-

kestrile (2014, esiettekannne)
Solistid

(Vaheaeg)

Eugen Kapp (1908–1996)

Sümfoonia nr 3 F-duur
"Kevadsümfoonia" (1964)
I Lento. Andante
II Vivo leggiero. Scherzo
III Allegro moderato energico

Raimo Kangro (1949–2001)

"Arcus", op 59 sümfooniaorkestrile (1998)

Lisalugu:

Tõnis Kaumann (1971)
"Three Tails" / "Kolm saba"
sümfooniaorkestrile
1. Don't you worry (2014, esiettekannne)

Avamäng ooperist "Tormide rand"

Gustav Ernesaksa viievaatuseline ooper "Tormide rand" valmis 1949. aastal Juhan Smuuli libreto põhjal ja samal aastal toimus ka esiettekannne. Lavateose solistid on sopran, neli tenorit, kolm baritoni ja bass.

Ooper põhineb 18.–19. sajandi vahetusel Hiiumaal aset leidnud sündmustel. Ungru krahv meelitas laevu nende lasti röövimiseks valesignaali abil karidele. Pärisorja Leemeti õhutusel alustavad hiidlased krahvi vastu võitlust, hävitavad ta tuletorni ja uputavad krahvi merre.

"Tormide ranna" kõrval on Ernesaks kirjutanud teisigi oopereid ("Pühajärv", "Käsi-käes", "Tuleristsed" ja "Kosilased Mulgimaalt"). Tema ooperite nõrkuseks on üldiselt peetud Nõukogude aja sotsialistlikule realismile vastavalt loodud mustvalgeid, lihtsustatud karakterite ja inimsuhetega libretosid. Muusikaliselt on neis mõningaid eredaid numbraid, aariaid ja kooristseene, mida on ka salvestatud – tervikteoseid paraku jäädvustatud ei ole.

"Tormide ranna" muusika eest pälvis Gustav Ernesaks 1951. aastal NSV Liidu riikliku preemia.

"Fratres" on üks esimestest Arvo Pärti *tintinnabuli*-tehnikas kirjutatud teostest ning on siiani jäänud üheks tema esitatumaks helitööks. Teose keskne element on A- ja E-nootidel asuv orelipunkt, mis püsib terve teose vältel, samal ajal kui teema kordub kaheksa korda. Pärt kirjutas teose 1977. aastal algul kindla koosseisuta instrumentaalansambli ja selle töö omal ajal esiettekandele varajase muusika ansambel Hortus Musicus.

1980. aastal kirjutas Pärt Salzburgi festivali tellimusel "Fratresest" uue versiooni viiulile ja klaverile ning sellest alates on teosest loodud arvukaid seadeid, mille autorid on helilooja enese kõrval olnud ka paljud interpreedid. Teose varajasest muusikast pärit algimpulss on tekitanud ulukorras, kus isetekkelised seadused on saanud standardiks.

"Fratres" viiulile, keelpillidele ja löökpillidele on 1992. aastal valminud versioon, mis sai esiettekande 1993. aastal Perthis, Austraalias. Keelpillidega versioonid toovad esile teose eredad ja läbilõikavad omadused. Pinge kasvab väga vaiksest algusest tasapisi teose keskosas asuva kulminatsioonini ja vaibub siis pikamisi *pianissimosse*. (Maria Mölder)

"Läbi varjude oru"

Otsides vokaalsümfoonilise teose kirjutamiseks ainek, peatusin keskaegsel ulatuslikumal kloostripoemil "Pange lingua, cor letare", mis jutustab värvika legendi Neitsi Maarjale pühendatud palvelaulu "Salve Regina" saamisloost. Nägin head võimalust juurelda sügavamalt Jumalale austamise tundliku teema üle. "Läbi varjude oru" tagapõhjuna kasutasin on löiku poemist, mis räägib Püha Neitsi hiilguse ilmumisest masendavasse varjuosgu. Uues pääsemislootuses sünnib väeline elupalve: *Vaata meid, Halastuse Kuninganna, meie elu, meie rөөm ja me lootus. Sind me*

hüüame, eksinud eevapojad, õhkame su poole kesk pisara-oru oigeid ja hala. Vaata meie hirmsa piinapõlve peale halas-taval pilgul ja aita – las Jeesus, sinu ihu õnnis villi, vabastab meid sellest õuduseunest. Oo leebe, oo puhas, oo helde Maria!

“Salve Regina” tekst, arvatavasti Hermann Contractus (1013–1054). “Salve Regina” tõlge Doris Kareva ja Margo Kõlar

“Kevadsümfoonia”

Eugen Kapi parimates töedes ilmneb helilooja huvi 20. sajandi muusika vastu. Tema enda sõnul õppis ta väga palju eesti muusika klassikutelt Mart Saarelt ja Heino Ellerilt: esimeselt eesti rahvaviiside julget ja omapäraselt kasutamist, teiselt uudseid väljendusvahendeid. Kapi kolmest sümfooniast on kõige huvitavam kolmas, alapealkirjaga “Kevadsümfoonia” (1964), mis on valminud eesti muusika 1950. aastate II poolal alanud helikeele uuendamise hoovuses. (EMIK)

“Kuigi Eugen oli eeskätt linnamees, vedas Villem tedagi sagedasti loodusesse. Käisime onupoja Villem Kapiga Lehola Lembitu linnamäel, otsides sealt rahvakangelase Lembitu muistse linnuse jälgi. Käisime ka mäel, kuhu muistendi järgi olid maetud vanad eestlased, kes langesid võitluses saksa penirüütlitega. Kõik see jättis mu hinge sügavad jäljed, ja kes teab, võibolla onupoja ooper “Lembitu” ja minu “Kalevipoeg” ning ooper “Tasuleegid” kujunesid meis just nende Suure-Jaani mälestuste mõjul,” kirjutas Eugen Kapp hiljem. Loominguski on tal mitmed viited loodusele nagu soololaulud “Aastaajad”, “Nõmmelaul”, “Merelaulud”, “Kevade lähenemine”, tsükkel “Kodumaine loodus” või siis “Kevadsümfoonia” orkestrile.” (Johannes Jürisson, VI Suure-Jaani Muusikapäevad, 18.–23. juuni 2003 kavast)

“Arcus”

Piiblis nimetatakse vikerkaarit jumaliku lepituse märgiks. Traditsiooniliselt eristatakse valge valguse koostisosadena seitset spektri värvust. Nende värvuste nimede hõlpsamaks meeldejätmiseks on Mati Soomre koostanud väikese värvussalmi: peremees ootab kitselt raha, sulane tema liha. (Punane, oranž, kollane, roheline, sinine, tumesinine, lilla.)

EE kaheksas kõide lk 116 annab järgmise värvinimetuste rea: violett, tumesinine, sinine, roheline, kollane, oranž, punane. Siinkohal olgu lisatud, et kuigi puhtaid (monokromaatseid) toone saab eristada väga palju (sadu miljoneid), piirduetakse nende eristamisel siiski seitsmega. Sellest arvust lähtub ka “Arcuse” muusikaline ideestik. Nimelt tugineb ta diatoonilistele laadidele, mis on teatavasti ka seitsmeastmelised.

Teose saamisluugu ulatub aastasse 1997, mil Peeter Vähi tegi ettepaneku kirjutada Eesti Kontserdile signatuurid. Arvo Volmer mängis need ERSO-ga sisse ja leidis, et neid ideid tuleb edasi arendada ning nende põhjal suurem teos kirjutada, mis käesolevaks ajaks on ka tehtud. Siinkohal avaldab autor tänu nii Peeter Vähile kui ka Arvo Volmerile nende juhuslike asjaolude seostamise eest. (Raimo Kangro, EMIK)

“Three Tails”

Kirjutada teos sümfooniaorkestrile on iga inimese, kuid eriti just helilooja jaoks põnev väljakutse. Sel aastal lisas aga asjale veelgi vürtsi see, et teos pidi olema ühest küljest 3-osaline tervik, teisest küljest aga esitatav lisapalana kolmel erineval kontserdil, justkui kontserdi *codana*. See tingis ühtlasi ka loo pealkirja “Three tails” ehk maakeeli “Kolm saba”.

1. osa “Don’t you worry” See pealkiri tekkis peas vasar-davast ideest, et justkui mingi tuttav meloodiakatke kõlaks läbi osa. Hakkasin otsima

ja leidsingi üles. Kui keegi kuulajatest loo käigus ka selle meloodia ära tunneb, tõstku aga julgelt saalis käsi püsti. Ärge kartke end väljendada, te pole ainuke.

Sarnaselt tuntud meloodiale, on ka see osa muretult elujaatav ja mänguline. Kõik on hästi, veel ei tea me, mis hakkab juhtuma loo teises osas. Kuna teist osa mängitakse alles järgmisel kontserdil, on kuulajal ka ohutu võimalus jätta sellele kontserdile minemata ning jääda vintsu-tustest puutumata. Kas me seda soovimegi? Kas jääme oma mugavustsooni või tahame teada valusat tõde? Nendele küsimustele peaks iga kuulaja leidma vastuse loo ajal. Kes ei leia, toimigu loo pealkirjale vastavalt. (Tõnis Kaumann)

NELJAPÄEV

10. aprill

kell 18.00

Estonia kontserdisaal

...LAINETAB TAEVAS

EMP 2014 keelpillikvartett:
Kadri Sepalaan (I viiul)
Anna Samsonova (II viiul)
Eeva-Maria Sumera (vioola)
Lauri Sõõro (tšello)

KAVAS

Maria Kõrvits (1987)
“...lainetab taevas” keelpilli-kvartetile (2014, esiettekanne)

Pärt Uusberg

 (1986)

“Miniatuurid” keelpillikvartetile (2014, esiettekanne)

“...lainetab taevas”

Lähedal ja kaugel, otse siinsamas lainetab taevas. (Viivi Luik)

“Miniatuurid” keelpillikvartetile on minu jaoks justkui luuletused või meeoleulupidid. Tajun keelpillikvartetti koosseisuna kuidagi luuletuselikult haprana, kammerliku-

na ja püüdsin seda haprust muusikasse tõlkida. Ja eks peegeldusid minust just need helid või “luuleread”, mis kirjutamise ajal hinges tuiklesid... (Pärt Uusberg)

NELJAPÄEV

10. aprill

kell 18.30

Estonia kontserdisaal

KOHTUMINE MÄRT-MATIS LILLE JA LIIS VIIRAGA

Nii Märt-Matis Lille kui ka Liis Viira jaoks on tähtis lisaks muusikale suhestuda teiste kultuurivaldkondadega. Märt-Matis Lille teostel on olnud seoseid paljude kultuurivaldkondadega, sh kirjanduse, filmi ja teatriga, nende aines ulatub tihti arhailiste ja ida kultuurideni. Liis Viira on tuntud nii helilooja, harfi-mängija kui ka improvisaatorina, ent lisaks võib teda väga kunstimaailm, eriti animatsioon.

NELJAPÄEV

10. aprill

kell 19.00

Estonia kontserdisaal

PÕHJANAELA PAINE

Wimme (hää!, Soome)
Vanemuise sümfooniaorkester
Dirigent Paul Mägi

KAVAS

Liis Viira (1983)
“Tähevaikus”, heliluuletus sümfooniaorkestrile (2014, esiettekanne)

Märt-Matis Lill

 (1975)

“Põhjanaela paine” häälele ja orkestrile (2014, esiettekanne)
Solist Wimme (hää!)

Eino Tamberg

 (1930–2010)

Sümfoonia nr 4 op 102
“Sümfoonia epiloogiga” (1998, pühendatud ERSOLE ja Arvo Volmerile)

Lisalugu:

Tõnis Kaumann (1971)
"Three Tails" / "Kolm saba"
sümfooniaorkestrile
2. Mayday (2014, esiettekanne)

"Tähevaikus"

Tähendus:

Tähevaikus on miski, mida võib kohata eemal linnamühist ja tänavalaternate valgusest, kuid mis on ometi olemas ka kesk kõige suuremat müra või mistahes meeleolu nagu selge taeva sõõr keset tuulispaska.

Märksõnad:

taevakuppel, taevakaar, taevakumm, tähekauss, tähevalgus, tähekülv, kaanetanud järv, äärmused, perifeeria, Valdur Mikita raamat "Lingvistiline mets", kosmose avarus-vaikus-tühjus, talvine pimedus-kargus-selgus-sädelus-tardumus, hõbeniit, maamaastik vs taevamaastik, unemullid ehk poolteadvelolek, Lõuna-Eesti, suusalaa-ger, järvesaun ja jääauk, teadvus, kohalolu, müra, kaksteist tooni jne.

Legend:

Kõik sai alguse sellest, kui ma seisin kunagi keset Kurgjärve jääd ja vaatasin lummatult läbi karge talveõhu järve kohal kummutavat tähistaevast. Mõni saunaline hüppas samal ajal eemal kilgete saatel jääauku. Ääretut ja helisevat Tähevaikust see ei häirinud. Ääretu ja helisev Tähevaikus ei teinud maiseid hääli kuulmagi, vaid helendas pimedada Lõuna-Eesti kohal omasoodu ja oli kuidagi eemalolev. (Nüüd vist hakkab juba joo-nistuma, millest see lugu räägib.)

Igal juhul, kui kaanetanud järve jää, mille keskel parasjagu seistakse, on valge, siis helendavad ka tähed kuidagi teist moodi. See seik tuli mulle möödunud novembris meelde, kui Jandra ja Irisega Rõuges õõbisime ning magama minnes paistis katuseaknast seesama tähistaevas. Siis ma mõtlesin: nüüd ma tean, millest see lugu räägib!

Miks just Lõuna-Eesti ja

järv, ma ei tea – kokkusattumus. Aga võibolla mere ääres ei saa kunagi olla nii täiuslikult pime ja vaikne öö, vesi ikka peegeldab ja kohiseb... Ja järv ilmselt sellepärast, et ümbritsev mets loob taevakuplile sobiliku ümara või ovaalse raami.

Lõuna-Eestist hakkas lugu hargnema, aga tegelikult sai sellele heliluuletusele kokku päris kirev geograafia. Tallinn-Kotka-Leipzig-Haag-Tallinn, küllap tuli igast kohast veel sealse kohavaimu mõjutusi. Enamasti oli aga pilves ilm või linnatuled ei lasknud tähti näha – mis ei takistanud siiski Tähevaikuse ligiolu, kuna päris Tähevaikust ei saagi inimesilma-kõrvaga tajuda. On võimalik ainult kuulutada ja mingite sisemiste kombitsatega tunnetada. (Liis Viira)

"Põhjajaela paine" on muusikaline teekond läbi boreaalse maailmatunnetuse eri kihistuste ning ühtlasi kummardus selle tunnetuse läbi kujunenud kultuuripärandile ja selle pärandi kandjatele. Mõte sedalaadi lugu kirjutada tekkis mõned aastad tagasi, kui sattusin kuulma Wimme esituses lapi joige, mis puudutasid mind väga sügavalt. Arvan, et nendes joigudes tuleb väga ehedal kujul esile põhjajaela elulaadi olemuslik eripära, mille telg on inimese koht ning suhe teda ümbritseva elus ja eluta looduskeskkonnaga. Seetõttu on ka selle teose teemad ja tegelased muuhulgas tuul, voolav oja, rebane, ranna- ja metsalinnud ning põhjapõdrad.

Teost kirjutades oli mulle oluline joigudele omane eripärane ajatunnetus: joiud on midagi, mis justkui visatakse õhku; nad on ilma selge alguse ja lõputa; pigem meeleesiseundi peegeldus kui lõpetatud terviklikud lood; justkui jupike oja või tuult, mis voolab ja puhub edasi ka siis, kui me neid ei vaata ega kuula.

Pealkiri pärineb Arvo Valtoni samanimelisest raamatust. (Märt-Matis Lill)

Sümfoonia nr 4 op 102

"Sümfoonia epiloogiga"
Eelmiste sümfooniatega võrreldes on Neljas kammerlikum ja ainsana üheosaline, kuigi teose lõpul eraldub ter-
vikust epiloog – umbes neljeminutiline muusika trompetile, löökpillidele ja klaverile.

Kuulaja võiks veel teada, et kasutasin sümfoonia tsitaate oma Concerto grossost, sümfooniaga ühel ajal valminud "Desiderium Concordiaest" ja "Lahkumislaulust" ning lõbutseisin veidi, varieerides motiivi Verdi "Traviatast" pärinevast "Joogilaulust". Mingit konseptuaalset tähendust aga ei tahaks nendele tsitaatidele omistada. (Eino Tamberg)

"Three Tails"

Vt lk 30.

2. osa "Mayday"

Küllap on igaüks meist mõnel meeldivalts soojal maikuu päeval tajunud, et kõik pole nii, nagu paistab. Päike paistab, kätse kukub eemal võsas, kuid mingi seletamatu oht varitseks justkui pea kohal. Mure on. Mis saab? Kas läänelik demokraatia ja majandussüsteem on pikemas perspektiivis elujõulised? Neile ja ka paljudele teistele lahendamata küsimustele annavad vastuse osa viimased taktid. (Tõnis Kaumann)

REEDE

11. aprill

kell 18.00

Estonia kontserdisaal

VORTEX

ERSO suur ansambel:
flööt, oboe, klarnet, fagott, metsasarv, trompet, tromboon, tuuba, löökpillid, harf, viiul, viiul, vioola, tšello, kontrabass
Dirigent Taavi Kull

KAVAS

Mirjam Tally (1976)

"Vortex" flöödile, oboele, klarnetile, fagotile, metsasarvele,

trompetile, tromboonile, tuubale, löökpillidele, harfile ja keelpillidele (2013, esiettekanne)

"Vortex" (2013) on kaheosaline teos. Esimene neist keskendub rütmimängudele ja tekstuurikeeristele, mis on kombineeritud lineaarsete ja motoorsete liikumistega. Teine osa on rohkem staatiline seisund, milles muutused toimuvad mikrotasandil: justkui akvarellmaastik, kus erinevad värvid sulavad sujuvalt üksteisesse. Eriti esimeses osas on tavapärase mänguviisi kombineeritud eri tehnikatega (*bisbigliandod*, mängimine ekstra poognasurvega, õhkkelid jm). (Mirjam Tally)

REEDE

11. aprill

kell 18.30

Estonia kontserdisaal

KOHTUMINE ERKKI-SVEN TÜÜRI JA HELENA TULVEGA

Erkki-Sven Tüür ja Helena Tulve on praegu ühed nõutumad eesti heliloojad rahvusvahelises nüüdismuusikasfääris. Muide, Helena Tulve on Erkki-Sven Tüüri esimene ja seni ainus õpilane. Kui lähedased või kauged on nende mõttemaailmad?

REEDE

11. aprill

kell 19.00

Estonia kontserdisaal

HEA EESTI ASI + EMP PREEMIAID

Mihkel Poll (klaver)
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Olari Elts

KAVAS

Erkki-Sven Tüür (1959)
Sümfoonia "De profundis" (2013, Eesti esiettekanne)

Helena Tulve (1972)
"Südamaa" klaverile ja orkest-
rile (2012/2014, esiettekanne)
Solist Mihkel Poll (klaver)

Heino Eller (1987–1970)
"Sümfooniline legend"
(1923/1938)

Lisalugu:

Tõnis Kaumann (1971)
"Three Tails" / "Kolm saba"
sümfooniaorkestrile
3. Octopussy (2014, esiette-
kanne)
Koostöös Eesti Riikliku
Sümfooniaorkestriga

"**De Profundis**" on justkui
vaikne palve, mis kogub vä-
hehaaval kasvades jõudu,
saavutab üha suurema inten-
siivsuse ning olles kulminat-
sioonini jõudnud, lahustub
hiilgavatesse kõrgustesse.
Muusikalise materjali lähte-
kood on 1.3.2 (väike sekund
– väike tertis – väike sekund).
Teose jooksul inspireerib see
kood kõige mitmekülge-
maid tuletisi. (Erkki-Sven
Tüür)

Erkki-Sven Tüüri Süm-
foonia "De profundis" sündis
Helsingi Filharmooniaorkest-
ri, Eesti Riikliku Sümfoonia-
orkestri ja Lääne-Austraalia
Sümfooniaorkestri ning
Hollandi ringhäälingute
TROS, AVRO ja NTR ühistelli-
musena. Teose esiettekande
tegi Helsingi Filharmoonia-
orkester Olari Eltsi dirigee-
rimisel 1. novembril 2013.
4. novembril 2013 kirjutas
Hannu-Ilari Lampila ajalehes
Helsingin Sanomat: "Erkki-
Sven Tüüri uus orkestriteos
"De Profundis" on palve, mis
tõuseb sügavast ja süngest
vaikusest kirkamasse kõrgu-
sesse.

"De Profundis" on Piiblist
pärit Psalm 129 [sic]: "Süga-
vusest hüüan Sinu poole,
Issand." Seda ladina palvet
esitatakse surnute mälestus-
teenistustel. "De Profundis"
võib tähendada lõplikku hü-
vastijätu, kuid ei pruugi tingi-
mata olla lootusetu: tee on
avatud eneseületamisele. /.../
Tüüri kaunist uut teost võib
pidada omamoodi aeglustu-

nud minimalismiks. Sisu-
tihedast aluskoodist kasvab
ja teiseneb suur üksus.
(Hannu-Ilari Lampila –
Helsingin Sanomat, 4. no-
vember 2013)

"Südamaa"

Mind on pikemat aega köit-
nud ja hämmastanud tasa-
kaalutus tasakaalus ja tasa-
kaal tasakaalutuses – süm-
meetria ja asümmeetria, kord
ja kaos ning see, kuidas nad
omavahel suhtestuvad ja väl-
jendavad end nii arhailistes
kui ka tänapäevastes joonis-
tes, mudelites ja muustrites,
mida võib kohata kõikjal loo-
dus ja looduses. Omal kombel
peegeldavad, kirjeldavad,
mõjutavad ja loovad need ar-
hetüüpsed kirjad maailma
meie ümber ja meie sees.
"Südamaa" on üks võimalik
lõimede valik, mis läbi selle
haaramatu võrgustiku jook-
seb, ja on teatud mõttes paa-
riline triole, mis kannab peal-
kirja "Rimlands"/"Äärealad".
(Helena Tulve)

"Sümfooniline legend"

(1923) kuulub Heino Elleri va-
rased loomeperioodi teise rüh-
ma, mis on kantud uute väl-
jendusvahendite otsinguist.
Helilooja selle perioodi har-
mooniakeelset iseloomustab
mitte ainult püüe rakendada
maksimaalselt hilisromantilise
funktsionaalharmonia
võimalusi, vaid sageli ka väl-
jumine selle piirest. Meloodia
intensiivset tunglevust rõhu-
tab rikkalik kromaatika, süm-
foonilistes teostes omandab
olulise koha koloriidiharmonia.

"Sümfoonilise legendi"
kõrval valmis rida palu klave-
riprelüüdide kolmest vihikust,
samuti sümfooniline poeem
"Viirastused" (1924) ja Keel-
pillikvartett nr 1 (1925). Nen-
de teoste sisus on nähtud
Esimese maailmasõja traagi-
liste sündmuste kaudset ka-
jastust, mis otsesemalt aval-
dus Euroopas tollal laialt levi-
nud ekspressionismi mõjutu-
sena. Elleriile on neis teostes
mõju avaldanud ka Debus-
syle ja Skrjabinile järgnenud

uue põlvkonna heliloojate
(Schönbergi, Bartóki ja
Stravinski) looming, mis tä-
histab kvalitatiivselt uut etap-
pi helikeele, eriti harmoonia
arengus.

"Sümfoonilise legendi"
esiettekanne leidis aset 21.
juunil 1923 Vanemuise aias,
dirigeeris Heino Eller ise.

"Three Tails"

Vt lk 30.

3. osa "Octopussy"
Seoses selle pealkirjaga tu-
leks esimese mõtena ehk pä-
he viide tuntud filmile, seda
eriti neile, kes loo teist osa
kuulsid. Ometi pole siinkohal
tegu viitega ei filmile ega ka
mereelukale üldisemalt. Nimi
tuleb hoopis sellest, et selles
osas on kasutatud oktaooni-
list skaalat, mis oma iidsuses
oli laialt kasutatud juba vanas
Mesopotaamias ning tõenäo-
liselt varemgi. Mesopotaamia
muusikas kasutatud puhkpill
dougamh oli konstrueeritud
just oktaoonilise skaala män-
gimiseks. Tänu erilisele mo-
daalsusele ristic tuntud muu-
sikateadlane H. Finkenstein
oktaoonilise skaala lausa
"modaalsuse vaarisaks".
(Tõnis Kaumann)

TOETAJAD JA PARTNERID

Eesti Filharmoonia
Kammerkoor
Eesti Kontsert
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Eesti Sümfooniaorkestrite Liit
Kanuti Gildi SAAL
Koopia Kolm
Kristiine Kaubanduskeskus
Küberstudio
Lahe Roos
Pärnu Linnaorkester
Rahvuskooper Estonia
Solarise Kaubanduskeskus
Tallinn Music Week
Tallinna Filharmoonia
Tallinna Kultuurikatel
Vanemuise teater
Viru Kaubanduskeskus

MEESKOND

Timo Steiner (kunstiline juht),
Ülo Krigul (kunstiline juht),
Madli-Liis Parts (produtsent),
Maria Mölder (toimetaja),
Kristel Üksvärav (kommunikat-
sioonijuht), Tui Hirv (tõlkija),
Margus Tamm (kujundaja)

PRODUKTSIOONITIIIM

Birgit Kraas, Elis Vesik, Kristo
Matson, Kaido Kelder (logistik),
Sirje Roondi (raamatupidaja),
Joosep Siitan (küljendaja)

EESTI MUUSIKA PÄEVAD TÄNAVAD

Aili Roose, Aini Härm, Aivar Mäe,
Alo Põldmäe, Anne-Mai Edala,
Anneli Ivaste, Anu Kivilo, Argo
Peever, Arno Jürjens, Brigitta
Davidjants, Daily Trippel, Eha
Hünerson, Ene Kangron, Erkki-Sven
Tüür, Esper Linnamägi, Eve
Salumaa, Evelyn Sepp, Evi Arujärv,
Helen Erastus, Helen Leetsar,
Helena Tulve, la Rimmel, Ingrid
Nõmmik, Joosep Siitan, Juko-Mart
Kõlar, Jüri Leiten, Jüri-Ruut Kangur,
Kadi Kallavus, Kadri Tali, Kersti Inno,
Kertu Orro, Kirsi Ansper, Kristel
Pedak, Kristi Seppel, Kristina
Samra, Lennart Sundja, Madis Kolk,
Marge-Ly Rookäär, Maria Rostovt-
seva, Mariann Nirk, Marika Petti,
Mariliis Valkonen, Markus Robam,
Merlin Laur, Mikk Uusmäe, Mirje
Mändla, Monika Mattiesen, Olav
Ehala, Olga Savkina, Raivo Raidvee,
Riin Eensalu, Robert Lang, Sirlen
Rekkor, Taivi Koitla, Tammo
Sumera, Tanel Klesment, Tiia Teder,
Tiina Mattisen, Tiit Valper, Toivo
Tulev, Tõnu Kaljuste, Toomas Peter-
son, Ülla Veerg, Virge Joamets,
Virve Hallik

Suurvorm eesti muusikas: ideoloogia, maagia, energeetika

EVI ARUJÄRV

muusikateadlane, Eesti Muusika Infokeskuse juhataja

Mis on suurvorm muusikas? Oratooriumid, kantaadid, sümfooniad. Eesti Muusika Infokeskuse andmebaasis on kirjas 58 oratooriumi, 16 reekviemi, 151 sümfooniat ja 245 kantaati. Kindlasti leidub Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi hoidlates ja teistes mäluasutustes avastamata partituure.

Enamasti on suurvorm muusikas mingi kollektiivse, religioosse või rahvusmütoloogilise “suure loo” võrdkuju, helides edasi antud tähendusrikas jutustus, mis hõlmab inimeseks olemise imperatiive talle “antud” kultuuriruumis ja ühiskonnas. Ühtlasi on suurvorm muusikas ka maagilis-rituaalne nähtus, kollektiivse uskumuse või sisenduse, ka riikliku ideoloogia tööriist. Hea suurvormi tunnus on teatav sisendusvõime (nagu tegelikult muusikal tervikuna),

ehkki sellel sisendusel võivad olla erinevad, ka väga võimukad, autoritaarsed sihid. Noores Eesti Vabariigis olid tere- tulnud isamaalised suurteosed, vene ajal kirjutati oratooriume ja kantaate poliitiliste tähtpäevade ja isikute auks. 1990. aastal tekis suur vaimulike suurteoste tulv – üks seni keelatud suur luu- ga sai varjust välja tulla...

Tõsi, juba üsna ammu on kultuuri- teadlased tuvastanud, et kollektiivse tähendusega suured lood on hävinud ja seda asendab killustunud,

subkultuurne ühis- kondlik teadvus. Oma tõde selles on. Aga tänases edukultuse ja tarbimisühis- konnas on sa- muti õhus hõlju- mas mingid mas- siteadvusse süstitud “lood”, mida me alati

ärugi ei tunne, rääkimata selle mõistmi- sest, mida need meiega teevad. Tegelikult pole ka vanad rahvuslikud ja religioossed lood kadunud – need liigu- tavad tänaseni valija hingekeeli ning toidavad kultuuri- ja ususõdu.

Eesti muusikas, nagu kogu lääne

kunstmuusikas tervi- kuna, on pikka ole- mislugu jutustavad klassikalised suurvor- mižanrid siiski tasapi- si taandunud väike- vormide ees. Eriti märgatav on see ala- tes 1990. aastatest, mil määravaks said täna- seni püsivad majan- duslikud põhjused: sümfoonia või ora- tooriumi kirjutamine on aeganõudev tege- vus ning ettekandmi-

ne kulukas. Ajas tagasi vaadates võib öelda, et muutused suurvormide heli- keeles ja ülesehituses tekkisid juba 1960. aastatel. Tundub, et tol ajal oli keskseks mõjutajaks uuenev esteetika, kuigi ka siis – ja siis eriti –, kirjutati tra- ditsioonilisemas helikeeles “keisrikan- taate”, tõi modernistlik muusikakont- septsioon dramaatilise muusikalise ju- tustuse kõrvale puhta, kontsentreeritud helistruktuuri ilu ja energeetilise pinge.

Algus: saagem eurooplasteks

Kirjandusrühmituse Noor-Eesti esime- se almanahhi sissejuhatuses pärit Gustav Suitsu üleskutse “Olgem eestla- sed, aga saagem ka eurooplasteks!” keh- tib kogu noore eesti kultuuri, eriti aga professionaalse muusika kohta. Esimesed suurvormid on kirjutatud klassikalis-romantilisest stiilist, nende mõttelisteks kangelisteks on Euroopa kirjandusest ja muusikast pärit tegela- sed ja neis kõlab religioosne või valgus-

Helilooja **EUGEN KAPP** (1908–1996) oli alates esimesest festiva- list sageli EMPi kavas ka 1980. aastate esimesel poolel.

Enamasti on suurvorm muu- sikas mingi kollektiivse, religioosse või rahvusmüto- loogilise “suure loo” võrdkuju.

Tobiase “Joonase lähetamise” märgilise tähtsusega ettekanne 1989. aastal, “laulva revolutsiooni” lävel. Suuri esituskoosseise dirigeerib Peeter Lilje.

FOTO VARDO RUMESSENI KOGUST

Helilooja ja hinnatud kompositsiooniõpetaja **ALO PÕLDMÄE** (1945) on EMPil alates 2005. aastast kureerinud kõige nooremate heliloojate loominguksontserte. Viimati oli tema enda muusikast 2013. aastal kaavas "Sognfjörd" kahele klaverile.

tuslik eetiline paatos. Valdavalt on esimesed professionaalsed teosed pärit **Rudolf**

Tobiase (1873–1918) sulest, sealhulgas avamäng "Julius Caesar" (1896) ning kantaat "Johannes Damaskusest" solistidele, segakoorile, orelile ja orkestrile (1897). **Artur Lemba** Esimeses sümfoonia (eesti esimene sümfoonia) ja **Artur Kapi** avamängus "Don Carlos" (1899) ühilduvad vene ja saksa romantismi mõjud. Peterburi konservatoorium kui tolle aja muusikahariduse Meka ja Eesti kui väike piiririik kahe suure kultuuriareaali vahel – see kõik peegeldub ka esimestes professionaalsetes helitöödes.

Tähelepanuväärseim esimeste suurvormide hulgas on Tobiase loodud esimene eesti oratoorium, piibliaineline "Joonase lähetamine" (1907–1909), mis tänaseni on ületamatu oma sümboolse tähenduse ja muusikalise väljendusjõu poolest. Tobiase suurteoses kõlab hilisromantismi religioosne paatos, helikeeles on Berlioz, Liszti ja Schuberti suurvormide kajad. Oratooriumi aluseks on piiblitlugu vaala kõhust pääsenud nimitelgast, mida on võimalik ka "lugeda" kui tähendamissõna ühe väikese rahvakillu ellujäämisest. Et oratooriumi esiettekannet toimus loomisaastal Saksamaal ja uuesti kõlas tervikteos Eestis alles 1989. aastal, siis ei saanud see – nagu teisedki vaimulikud suurvormid Vene ajal – eestlaste kultuuri-teadvuses kaua mingit rolli mängida. Oratoorium omandas maagilise tähenduse 1990. aastatel, Eesti Vabariigi taastamise aegadel. Muuseas, juba enne "Joonase lähetamise" loomist oli Tobiasel idee luua ka ooper rahvuseepose "Kalevipoeg" ainetel. Kavatsus jäi teostamata helilooja surma tõttu.

19. ja 20. sajandi vahetusel sündinud eesti professionaalne muusika tervikuna tähistas ühildumist Euroopa kultuuriruumiga. Aga idast ja läänest "muusika-keeli" omandades on meie suurvormides alati, rohkem või vähem, ka soome-ugrilikku ürgüminat kuulda...

Helena Tulve orkestriteose "Sula" esiettekannet 2006. aasta Eesti muusika päevadel. Didgeridoo partiid teoses esitab Tommy Mansikka-Aho.
FOTO MAIT JÜRIADO

Eesti Vabariik: oma häält otsides 1920. ja 1930. aastatel, noores Eesti Vabariigis, kulges tormiline areng kahesuunas: eesti muusika leidis eeskujud Euroopast, samal ajal oli jätkuvalt õhus ka rahvusliku eripära otsimine. Riikliku kultuuripoliitika tasandil sai rahvuslikkusest lausa ideoloogiline imperatiiv, mis mõneski loojas protesti tekitas. Mõlemad püüdlused kehastuvad eesti sümfonismi "isakuju" **Eduard Tubina** (1905–1982) kümnes sümfoonia (1934–1973, üheteistkümnes jäi lõpetamata helilooja surma tõttu). Tubin sai heliloojaks ajal, mil Euroopas jätkus vastureaktsioon romantismile: helikeel individualiseerus, tekkisid erinevad esteetilised voolud. Tema sümfooniatel peegeldub teekond klassikalise-romantilisest impressionistlike, ekspressionistlike ja neoklassitsistlike joontega omastiili suunas. Tubina helikeel on modernselt ökonoomne, kuid vormikujundus üsnalalhoidlik. Tema *ostinato*-rütmid on suguluses nii neoklassitsismiga kui ka eesti runolaulu monotoonsete kordus-

tega. Võib öelda, et Tubina sümfooniatel kajastub tema isiklik – aga seda kaua ka üldisem eestlaseks olemise lugu; esimestes kangastub ajaloolegendide salapära, noorusromantika ja rahvuslik paatos, hilisemates pagulase üksindus ja nostalgia.

Erilisel kohal Tubina loomingus ja üldse eesti muusikas on neoklassitsistlike joontega, kuid olemuselt dramaatiline Viies sümfoonia (1946), mis kõlas Eestis esmakordselt 1956. aastal ja tekitab tundelisi vastukajad kui traagilise ajalookatkestuse sümbol. Nii see teos kui ka paguluses elava helilooja kogu looming avaldas tugevat mõju järgnevatel kümnenditel eesti muusikale.

Euroopaliku ja eestiliku põimumine kajastub ka **Cyrrillus Kreegi** (1889–1962) "Eesti reekviemis" (1925–1927) tenorile, segakoorile, orelile ja sümfooniaorkestrile. "Reekviemis" on kasutatud tõlget Mozarti "Reekviemi" tekstist, autoriks baltisaksa literaat ja folklorist G. J. Schultz-Bertram. Hoolimata pealkirjast ja eestikeelsest tekstist ei ole "Reekviemis" kasutatud eesti rahvaviisi. Karge polüfoonia ja rütmikude viitavad

Helilooja **EINO TAMBERG** (1930–2010) oli üks EMPi algatajatest. Viimati oli ulatuslikum Tambergile pühendatud kontsert EMPil 2011. aastal helilooja mälestuseks.

pigem neoklassitsismile. Samas on neoklassitsism oma selge struktuuri, motiivikorduste ja objektiivse väljenduslaadi üsna lähedane eesti runoviisi vaimulaadile.

Uus algus I: mäng ja maagia

1960. aastatel tuli eesti muusikasse uus heliloojate põlvkond, nende hulgas **Eino Tamberg**, **Jaan Rääts**, **Arvo Pärt** ja **Veljo Tormis**. Loomulikult kirjutati tol ajal rohkesti parteilisi “keisrikantaate”, kuid sündisid ka Eino Tambergi “Concerto grosso” (1956), Jaan Räätsa Orkestrikontsert nr 1 op. 16 (1961) ja Veljo Tormise Avamäng nr 2 (1959). Uues muusikas peegeldusid esialgu veel ka vene “suure sümfooni” (Prokofjev, Šostakovitš) ja neoklassitsismi (baroki eeskujud pluss modernistlik vabatonaalne laadikäsitlus) kaad. Tasapisi lisandus minimalismi ja sonoriistliku muusikakontseptsiooni mõjusid. Aga juba alates 1960. aastatest hakkas ka läbi aegade kestnud neoklassitsistliku pealiini “sees” toimuma kummalisi asju.

Jaan Rääts (1932) tühistas oma esimeses sümfooniates (kokku on neid kümme, valminud aastail 1957–1993) sümfooniažanri kui “suure loo” võrdkuju. Neis ei ole enamasti tegemist dramaatilise jutustusega, vaid pigem straviinskilikule või vivaldilikule mängumaailmaga, milles puudub “suur lugu” ja ka “kangelane”. See on muusika, mida veavad rütm ja pingeline linearpolüfoonia ning milles pöörlevad erinevate stiilmaailmade “tükid”: mozartlikud kolmkõlad ja modernistlikud klastrid, baroki ja rahvamuusika motiivid, lineaarne polüfoonia ja popmuusika rütmid. Kaleidoskoopilist stiili hoiavad koos lakooniline vorm ja lihtsad sümmeetriad. Võrreldes tõsimeelse rahvusromantilise stiiliga, mõjusid Räätsa esimesed sümfooniad (1957, 1958, 1959) šokeerivalt oma lapsemeelsuse, pulbitseva rütmi, nurgelise meloodika ja äärmise lakoonilisusega. Hilisemates sümfooniates omandas tema “kaadritehnika” ka palavikulisi

ekspressionistlikke vorme. Igal juhul tegi Rääts sümfoonia kui algselt kaaluka ja tähendusrikka žanri kallal postmodernistlikku dekonstrueerimistööd ajal, mil meil seda mõistet veel eriti ei teatudki.

1960. aastatel tuli eesti muusikasse ka **Arvo Pärt** (1935), kes mängis oma loomingus algatuseks läbi modernistlikud kompositsioonitehnikad, eirates traditsiooniliste suurvormide ülesehitust. Ometi lummas tema muusika juba siis võimsa tervikutajuga – mis on iga suurvormi mõjujõu võti. Kui Euroopas mängis uus muusika puhast vormimängu, siis suletud ühiskonnas kõneles see sageli ka protesti keeles. Sellisena mõjus

Hea suurvormi tunnus on teatav sisendusvõime, ehkki sellel võivad olla erinevad, ka väga autoritaarsed sihid.

näiteks Pärdi “Credo” (1968) klaverile, koorile ja orkestrile, milles kõlab mäejutluse tekst. Pärdi esimesed kolm sümfooniad (1963, 1966, 1971) peegeldavad tema tehnoloogilisi otsinguid. Tehnoloogia katsetuste aeg jäi eesti muusikas üürikeseks, sest sellest tähtsamaks said muusika tähendus ja vastukaja inimeses. Nii juhtuski, et kuigi muusika “keel” ja vorm muutusid, jätkas see ikkagi suurte lugude jutustamist. **Arvo Pärt** jõudis 1980. aastatel keskaegsest vokaalpolüfooniast inspireeritud minimalistliku *tintinnabuli*-stiili. Esimene suurvorm väljakujunenud stiilis oli “Passio” (1982) solistidele, segakoorile ja instrumentidele – väljendusrikas kannatuslugu. Kogu Pärdi arvukas looming jutustab tänaseni kristluse “suurt lugu”.

Tegelikult võib “avatud” suurvormideks pidada ka regilaulu poole pöördunud **Veljo Tormise** (1930) kooritsükleid. 1967. aastal sai valmis ulatuslik tsükel “Kalendrilaulud” segakoorile. Aastail 1970–1989 on pärit läänemeresoome rahvaste folklooril põhinevad kooritsüklid üldpealkirjaga “Unustatud rahvad”. Üks Tormise ja eesti muusika tipp on kantat-ballett “Eesti ballaa-

did” (1980), milles eesti jutustavad rahvalaulud on seotud üheks dramaatiliseks lavaeeposeks. Tormise muusikas toimuvad imetusväärased sulandumised: runolaulu maagilised kordused ühilduvad modernistliku mõttetäpsuse ja minimalistlike muustritega. Tormise kooritsüklid on ilmatunnetuslikud aheljutustused, milles peegeldub soomeugri ürgteadvus. Ka väiksema kestuse ja koosseisuga teos, mis kannab tugevat energiat, võib omada suurvormi mõjujõudu. Selline on Tormise populaarseim kooriteos – eepose “Kalevala” ainetel loodud loits “Raua needmine” (1972).

Uus algus II: traditsioon ja sulandumised

Traditsioonilise suurvormi loogika eesti muusikas säilis ka uute stiilmõjude keskel. Kasutades uusi väljendusvahendeid ja arendusloogikat, jätkas eesti muusikas puhast – dramaatilist, psühholoogiseeritud sümfooniatraditsiooni **Eino Tamberg** (1930–2010) oma neljas sümfoonia (1978, 1986, 1989, 1998). Kogu tema looming kannab impulsse kirjanusest, dramaturgiast ja luulest, seostub pildi ja žesti, inimkarakterit ja draamategevusega. Selles on kesksel kohal kontseptuaalsed, draama printsibiil üles ehitatud suurvormid – peale lavateoste sümfooniad ja instrumentaalkontserdid, milles samuti valitseb tugev teatralne alge: eredad kujundikontrastid, “isikustatud” tämbriid, liikumist ja žesti markeerivad emotsionaalsed rütmikujundid. Tambergi helikeel on sünteetiline, selles põimuvad minimalistlik ökonoomsus ja ekspressionistlikud kõlaäär-mused, romantiseeritud kujundid ja neoklassitsistlik *ostinato*-tehnik, helge tonaalharmonia, laiendatud tonaalsus ja modaalsed meloodiastruktuurid.

Kujundikontraste hoiab vaos konstruktiivne intervallika – korduv ja varieeruv motiivistik või intervallikompleks. Nii uus kui ka vana on Tambergi muusikas sisuka loojutustuse teenistuses. Tema sümfooniates kõlab inimeseks olemise valu ja rõõm – need on dramaatilised lood, milles väreleb ilu sümboliteid ja mis püüdleb hingelise selginemise, katarsise poole.

Üks säravamaid eesti

Laulutaat **GUSTAV ERNESAKS** (1908–1993) oli juba esimese EMPi kavasa ning tema muusikat esitati palju ka 1980. aastate EMPidel.

sümfoniste järgmise põlvkonna muusikas oli **Lepo Sumera** (1950–2000), kelle loomingusse kuulub ka kuus sümfooni (1981–2000). Sumera tuli eesti muusikasse ajal, mil keelekeskne, ratsionaalset helikorraldust eelistav avangard oli maha käinud. Maailmas ja ka eesti muusikas otsiti uuesti muusika inimliku tähendust ning heakõlalisi eeskujusid ajaloost, populaar- ja rahvamuusikast. Tolle aja sümfoonilise muusika suurim probleem oli, kuidas sobitada kokku erinevaid “uuslihtsaid” (vana muusika, rahvamuusika, minimalism) muusikakeeli ja suurvormi dramaturgilist vormikujundust – staatikat ja dünaamikat. Lepo

Sumeral õnnestus see sundimatult Esimeses (1981) ja Teises (1984) sümfoonias. Nende maagiliseks teljeks on kestvad staatilised kõlaväljad, mis põhinevad diatoonilistel laadidel ja variantsel arendusel. Samal ajal loovad tugevat dramaturgilist pinget romantilised kujundikontrastid ja semantilised provokatsioonid: tema sümfooniates on vastamisi mäng ja kannatus, *show* ja draama, maskeraad ja piiritu tundesiirus. Minimalistlik sillerdus põrkub banaalse tsirkusemuusikaga, muusikas on vastamisi õrnuse ja jõhkru kujundid. Esimese sümfoonia früügia laad ja variantsed motiivikordused on üsna lähedased ka eesti runoviisile. Hilisemate (1988, 1992, 1995, 2000) sümfooniatega püstitusteks saab kujundite simultaansus ja variantne arendus ning tämbrivärvide tähtsuse suurenemine. Kinnistub kontrastidest tulvil ekspressionistlik väljenduslaad, milles košmaarne kõlakaos vaheldub askeetlike kujunditega, pingesuisundid tardumusega.

Nüüdhetk: energeetika loeb

Numbrid näitavad, et viimastel kümnenditel sünnib Eestis suurvorme üsna vähe. Peale majanduslike põhjuste mängib selles kaasa üldine kultuurikontekst. Infotulvas elades ei jaksa ju inimene lugeda ega kuulata pikki tekste, internetis

räägitakse piltide, lühifraaside ja lühendite keeles. Massikultuur (fantaasiakirjandus ja filmid välja arvatud) toodab lugude asemel pigem hüpnootilis-narkootilisi meeleseisundeid, mille tähtsaim omadus on vahetu meeleline mõju. See kõik on mõjutanud nii “kerget” kui ka “tõsist” muusikat. On ju ka viimase pealiiniks viimasel ajal meditatiivne ja/või aistinguline “teadvuse vool”. Kokkuvõttes toimib pingpongipalli liikumist meenutav mõjuahel: ühelt poolt mõjutavad majanduslikud põhjused (muusika kui toote hind) muusikažanrite (lühidus) ja tehnikate (efektiivsed “psühhotehnikad”) eelistusi, teiselt poolt mõjutavad need valikud aja jooksul ka üldisi maitsehoiakuid, kultuurilisi eelistusi ja kogu elutunnetust...

Aga suurvorme ikkagi kirjutatakse. Selles osas on paremas seisus rahvusvaheliselt tuntud heliloojad, kes saavad välistellimusi,

millele järgneb välisesiettekanne.

Siia kuuluvad näiteks Arvo Pärdi Mihhail Hodorkovskile pühendatud 4. sümfoonia “Los Angeles” (2008) ning vokaalansamblile, segakoorile ja keelpilliorkestrile kirjutatud “Aadama itk” (2009, püha Silvanuse tekst) – üldinimliku sõnumiga teos.

Välistellimuste toel on sündinud ka enamik **Erkki-Sven Tüüri** (1959) suurvorme, nagu näiteks ka hiljutine “De Profundis” (2013) sümfooniaorkestrile Helsingi filharmoniaorkestri ja Olari Eltsi esiettekandes. Aga Tüüril on lisaks tähelepainuväärsetele vokaalsuurvormidele ka kaheksa sümfooni, loodud ajavaheajal 1984–2010. Alanud erinevaid võtteid ja elemente ühendavate poliitiliste teostega, kasutab ta alates 4. sümfooniast “Magma” (2002) nn vektoriaalset meetodit, mis loob muusikas võimsaid dünaamilisi pingevälju.

Kuidagi ei saa mainimata jätta **Toivo Tulevi** (1958), **Galina Grigorieva** (1962) ja **Tõnu Kõrvitsa** (1969) (kooritsükkel “Kreegi vihik” segakoorile ja keelpilliorkestrile, 2007) kooriteoseid, mis pikkuselt, koosseisult või vormilt alati ei mahu mingi klassikalise suurvormižanri raamidesse, kuid mille sisendujõud tõstavad need sellesse klassi.

Mitte siis ainult ulatuslik eepiline või dramaatiline jutustus, vaid ka vabas vormis, kontemplatiivne teekond pluss võimas muusikaline “energeetika”, mis alati ei kasutagi jõudu, vaid võib kõnelda ka näiteks vaikuse keeles – nii võiks ehk määratleda suurvormi olemustunnuseid nüüdisajast. Ja suuri lugusid on alati jutustada. Tähtsaim nendest on inimhinge saladus.

Helilooja

ERKKI-SVEN TÜÜRI

(1959) muusikast oli EMPil viimati kavas 2012. aastal teos “Fata Morgana”. Esimest korda ilmus tema muusika EMPi kavadesse 1986. aastal. 2009. aastal toimus Tüüri autorikontsert ja kohtumine heliloojaga sarjas “Helilooja, kes sa oled?”.

Helilooja

HEINO ELLERI

(1887–1970) muusika on EMPil ikka au sees olnud. 2007. aastal tellis festival Indrek Hirvelt Elleri elul põhineva mononäidendi “Pauluse kiriku kella”. Viimati oli festivali kavas Elleri sümfooniline poeem “Koit” 2010. aastal.

Helilooja

ARVO PÄRT

(1935) osales juba esimesel festivalil 1979. aastal (tollal Nõukogude Eesti muusika festival). Pärast emigreerumist 1980. aastal tema muusikat mõnda aega ei esitatud, kuid 1989. aasta festivali kavast võib leida taas Pärdi teose, oreli-missa “Annum per annum”.

4. 04 kell 15.00
Hopneri maja
**Klassikalise laulu õpilaste kontsert
koos Tartu Elleri kooli õpilastega**

6. 04 kell 15.00
OTSA KOOLI SAAL
**Uno Naissoo nimeline 30. loomingu-
ja interpretatsioonikonkurss**

10. 04 kell 12.30
Tallinna Jaani kirik
"Lõunamuusika"
Esinevad puhkpilli eriala õpilased

17. 04 kell 15.00
EMTA kammersaal
Kammeransambli õpilaste kontsert

27. 04 kell 19.00
Lauluväljaku klaassaal
Päikeseloojangu kontsert "Risti-Rästi"

29. 04 kell 17.30
Tallinna Keskraamatukogu saal
**Klaveri eriala õpilase Kristina Šatuho
kontsert**

Helena Tulve
juures õppinud Islandi
helilooja **PÁLL RAGNAR
PÁLSSONI** (1977) loomingut
on Eestis mängitud võrdlemisi
sageli, näiteks 2013. aasta
EMPil kõlas tema teos "Rahu
ülemvõim" kammeror-
kestrile.

Helilooja
MÄRT-MATIS LILLE
(1975) loomingust tõi Uus
Tallinna Trio 2013. aasta EMPil
esiettekandele teose "Õine tee".
2011. aastal toimus EMPil projek-
ti "Resideeruv helilooja igale
Tallinna linnaosale" raames
tema autorikontsert
Mustamäel.

Kõik on suhteline ja värviline, enamasti inimlik, vahel isegi jumalik

KAI TAAL
muusikaajakirjanik

Dirigent
TAAVI KULL on
EMPil varem osalenud
festivali ametliku
fotograafina, seekord
teeb ta debüüdi
dirigendina.

Meil on põhjust uhkust tunda. Kirjutan seda lugu vabariigi aastapäeva künnisel ning hinges on suur rõõm eesti muusikute üle. Samal ajal kui eesti sportlased esinevad taliolümpial tagasihoidlikult väljendudes alla oma võimete, saame pidevalt uhkust tunda õnnestumiste üle kontserdisaalides. Rääkimata veel hiljutisest Grammy võidust. Tähelepanu, ma ei räägi potentsiaalset, vaid just nimelt konkreetsetest saavutustest! Ja seda kõike oludes, kus kultuur on juba aastakümneid alarahastatud ning kunstnikud mitmete töökohtade vahel rabeldes ilmselgelt üleväsinud. Au ja kiitus kõigile, kes vastu peavad ega murdu, ning sügav imetus nende ees, kes tähti taevast alla toovad!

Suursündmus

ERSO talviste kontsertide säravaim õhtu oli 14. veebruaril, kui toimus sarja “Festivo” kolmas kontsert alapealkirjaga “**Beethoven**”. Dirigeeris orkestri peaküladirigent **Olari Elts**, kaastegevana astus üles **YXUS-kvartett** koosseisus **Harry Traksmann, Juta Õunapuu-Mocanita, Torsten Tiebout** ja **Leho Karin**.

See kontsert oli mulle suureks üllatuseks. ERSO kontsertide pideva kuulajana tajun meie rahvusorkestri suurt potentsiaali ning Olari Eltsi kiiret arengut dirigendina on olnud vaimustav jälgida, kuid ometi ületas see õhtu kõik ootused. Olen

Eltsi alati pidanud väga andekaks ja võimekaks muusikuks. Mul oli au ja rõõm saada osa kontsertidest palju aastaid tagasi, kui ta tegi esimesi samme Beethoveni dirigeerimises. See, kuhu ta nüüdseks on oma arengus jõudnud, väärib suuremat tähelepanu.

Õhtut raamisid Beethoveni teosed ning kontsert algas ja lõppes *in C*: avanumbrina kõlas avamäng “Coriolanus” c-mollis ning õhtu lõpetas Esimene sümfoonia C-duuris. Pean tunnustama, et ei tundnud ERSOt ära! Orkester mängis erakordselt täpselt, puhtalt, hea stiilitunde ja energiaga, tekstitruult, läbipaistva faktuuri ning kaasakiskuva emotsiooniga. Vaimustas teoste ülesehitus – just hea vorm

on minu meelest lausa obligatoorne tingimus Beethoveni ettekannete õnnestumisel. Eraldi kiidan häid temposid ja eriti nende omavahelisi suhteid sümfoonia. Täiesti uuel tasemel ERSO mängus oli aga kõla kvaliteet ja muusikaline reetoorika kõigis pillirühmades, mistõttu muusika kõnetas igal hetkel, polnud “tühje kohti” ning arusaamatut interpretatsiooni. Iga noot ja paus oli mõtestatud ning osa loo jutustamisest. Vaid kontserdi lõpus kipusid need uued kvaliteedid pisut kaduma, ilmselt tingituna orkestrantide väsimusest. Kuid kas pole see ka loomulik, kui nõudmised oma mängule olid määratult suuremad? Kui tähtis pole enam “mis”, vaid “kuidas” ning seda iga orkestrandi puhul?

Olari Eltsi žestid on muutunud mitmekesisemaks, ka täpsemaks ja napimaks ning tundub, et see tuleb ainult kasuks, sest orkester reageeris tundlikult. Eriti avaldas muljet kindlus ja üleolek, millega Elts juhatas kahte käesoleval sajandil kirjutatud ülirasket teost: sel õhtul kõlasid Eesti esiettekanadena John Adamsi “Absolut Jest” keelpillikvartetile ja orkestrile ning Brett Deani “Testament”, Beethovenist inspireeritud helitööd. Adamsi teose hüpnotiseeriv ja nõiduslik, hästi organiseeritud ning samas stiihiline kõlamaailm pulbitses kõikides faktuurikihtides, tõusud ja langused olid täpselt ajastatud, kuid mõjusid samas siiski loomulike, ainuõi-

gete ning emotsionaalsetena. YXUS-kvarteti liikmed, Eltsi nn võitluskaaslaste uuema muusika esitamisel juba aastaid, olid kahtlemata selle teose puhul parim valik. Olari Elts, kes on nüüdismuusikaga n-ö üles kasvanud, on juba varasest noorusest pidevalt esitanud ja plaadistanud viimase sajandi muusikat, nii NYDD Ensemble kui orkestritega. On selgelt kuulda, kui dirigent esitab muusikat, kus ta on täiesti “kodus” ning mida tunnetab kui emakeelt. Eltsi nüüdismuusika tõlgendused on juba ainuüksi selle kogemustepagasi tajutavuse tõttu väga erilised ja väärtuslikud, omanäolised ja haaravad niikuinii. Adamsi ja Deani teoste esitused viisid ERSO uuele tasemele ning täiesti ootuspäralt

On selgelt kuulda, kui dirigent esitab muusikat, kus ta on täiesti “kodus” ning mida tunnetab kui emakeelt.

gete ning emotsionaalsetena. YXUS-kvarteti liikmed, Eltsi nn võitluskaaslaste uuema muusika esitamisel juba aastaid, olid kahtlemata selle teose puhul parim valik. Olari Elts, kes on nüüdismuusikaga n-ö üles kasvanud, on juba varasest noorusest pidevalt esitanud ja plaadistanud viimase sajandi muusikat, nii NYDD Ensemble kui orkestritega. On selgelt kuulda, kui dirigent esitab muusikat, kus ta on täiesti “kodus” ning mida tunnetab kui emakeelt. Eltsi nüüdismuusika tõlgendused on juba ainuüksi selle kogemustepagasi tajutavuse tõttu väga erilised ja väärtuslikud, omanäolised ja haaravad niikuinii. Adamsi ja Deani teoste esitused viisid ERSO uuele tasemele ning täiesti ootuspäralt

Viiuldaja
**ANDRUS
HAAV** on Soome
Rahvusoooperi ja Rahvusoooper
Estonia kontsertmeister.

Dirigent **OLARI ELTS** (1971) osales viimati muusikajuhina 2007. aasta EMPil Gavin Bryarsi muusikaga etenduses "Õnne valem – To Define Happiness." Elts osales dirigendina pea kõigil 1990. aastate EMPidel.

"Beethoven" oli ERSO talviste kontsertide säravaim õhtu. Dirigeeris orkestri peaküüalisdirigent Olari Elts, kaastegev oli YXUS-kvartett.

FOTO MAARJA KASEMA

polnud need pelgalt Eesti esittekanded, täis tehnilist tulevärki ja kaelamurdvaid ülesandeid, vaid suure elamuse pakkunud muusikalised õnnestumised. Eriti jäi meelde **Marrit Gerretz-Traksmanni** tundlik klaveripartii ning keelpillirühma ühtsus ja kõnekus, eriline tänu kuulub orkestri kontsertmeistrile **Arvo Leiburile**.

Noortest ja noortele

Lõppenud aastal tähistati inglise 20. sajandi suurkuju **Benjamin Britteni** 100. sünniaastapäeva ning ERSO tegi kuulsale heliloojale kummarduse kahel kontserdil. 6. detsembril esitati Britteni väga ulatuslik ja suure esituskoosseisuga "Sõjareekviem". Selle suurepärase ettekande juures olid kaastegevad segakoor **Latvija, RO Estonia poistekoor, sopran Svetlana Kasjan, tenor Paul Nilon** ja **bariton Gavin Carr**; teost juhatas Suurbritannia üheks parimaks dirigendiks tituleeritud **Jan Latham-Koenig**. Unustamatu elamus kõigile, kes sellest osa said! Britteni muusika kõlas ka nõndal hiljem, kui **Arvo Volmer** juhatas kava "Tuul tiibades"; soleeris konkursi "Klassikatähed" võitja, TMKK abiturient **Marcel-Johannes Kits**. Tšellist oli saali meelitanud erakordselt palju noo-

ri, kes kontserti suure huviga ja kesken-dunult kuulasid. Ning ausalt öeldes sobivamat kava noorele publikule olekski raske leida!

Kontserdi avaloona esitati Britteni "Variatsioonid ja fuuga Purcell'i teemale" ehk "Noorte teejuht orkestri juurde". See pedagoogilise suunitlusega teos toob muusika noorte kuulajateni kergesti mõistetavalt ja vaimukalt, eesmärk on õpetada kuulama ja märkama suure sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi. Ettekandes oli reipust ja erksust, mitmete soolodega jäid kõrva puu- ja vaskpuhkpillid. Eriti mõjuv oli lõpufuuga, mille Volmer hästi kujundas ja üles ehitas.

Juba visuaalselt sobis Kits Elgari Tšellokontserti esitama imehästi: tema härrasmehelik olek seondub iseenesest inglasklikuga. Samal ajal on noore interpreedi mängus palju looduslapselikku emotsionaalsust, soojust ja südamlikkust, mis ei lasknud muusikal muutuda britilikult jahedaks ja reserveerituks. Väga meeldisid Kitse toon ja fraseerimine ning artistlik lavaline olek, teose kiiretes osades oli head energialaengut ning aeglastes tehnilist veenvust. Professionaalne ja mõjuv esitus nii noorelt interpreedilt! Arvo Volmer oli talle suurepärase partner, jälgis solisti väga tundlikult ning tšello ja orkester olid

heas balansis. Teises pooles kõlanud Saint-Saënsi Sümfoonia nr 3 c-moll ("Orelisümfoonia") kuulub ilmselt mitmete muusikute lapsepõlve lemmikteoste hulka ning ehkki orkestris võis tajuda mõningat loidust, võttis publik loo väga hästi vastu. *Vox populi, vox dei!*

Noorterohke oli ka 7. veebruari kontsert, kus kanti ette katkendeid Engelbert Humperdincki muinasjutu-ooperist "Hans ja Grete", dirigeeris **Anu Tali**. See õhtu pani laiemalt mõtlema meie kontserdipubliku järelkasvu ja tema ootuste üle. Teose pikki orkestrivahemänge kuulasid lapsed vaikselt ja huviga. Samuti meenub, et Põhjamaade Sümfooniaorkestri eelmise hooaja kontsert, kui saalitäiele lastele esitati ülipikk Mahleri Viies sümfoonia, ei lõppenud üldsegi fiaskoga – ligi 75-minutine komplitseeritud helikeelega teos pole järelikult noortele ületamatu vastu võtta! Kui lastel pole raske keskenduda puhtale muusikale, miks siis täiskasvanutele mõeldud kontserdid peaksid olema võimalikult atraktiivsed ja huvitavad? Ma ei räägi siinkohal ERSOst, kes siiani on jäänud kõige paremas mõttes akadeemiliseks.

"Hansu ja Grete" puhul oli muidugi ka silmale palju vaadata: tegelased olid kostümeeritud ning mingil määral oli ka lavalist liikumist, niipalju kui ruumi jagus. Väga sümpaatselt mõjus **Evelin Võigemast** jutustajana ning südikalt esines **Estonia poistekoor**. Orkestris oli tavapärasest rohkem loginat ja intonatsioonilisi ebatäpsusi, põhjuseks ilmselt väsimus, kuna päeval oli juba olnud sama kavaga kontsert. Lapsi see aga ei häirinud, nad elasid kaasa tuttavatele lauluviisidele "Üks mehikene elutseb männikus", "Lumi tuli maha ja valgeks läks maa" jne, mis pakkusid äratundmisrõõmu ilmselt ka paljudele lapseva-

Dirigent **PAUL MÄGI** (1953) dirigeeris eesti muusikat juba 1979. aastal toimunud esimesel festivalil. Ta juhatas oma seni viimase EMPi kontserdi 2006. aastal, ettekandel olid Helena Tulve, Eino Tambergi, Ülo Kriguli ja Tõnis Kaumanni teosed.

Hinnatud suurvorme-
misolist **IRIS OJA** astus
viimasel EMPil üles
Eugene Birmani kurikuul-
sas teoses, nn twitterioo-
peris "Nostra culpa".

PÄRNU
LINNAORKESTER tegi
EMPil viimati kaasa 2010.
aastal Tauno Aintsi autori-
kontserdil, kus ettekandele tuli
"Rändavad laulud" – lugu-
lauleldus näitlejatele,
leierkastile ja kammer-
orkestrile.

nematele. Nii noorte kui ka vanemate
südame võitis üksmeelselt metsosopran
Juuli Lill värvika ja kütkestava Nõiana.
Lill on väga hea karakteritajuga, ta on
laval loomupäraselt veenev ja sundima-
tu. Üha rohkem köidab Estonia solisti-
dest tähelepanu noor sopran **Kadri**
Kipper, kes seekord lõi meeldejäädav
rollid Unehaldja ja Kastepiisana.

Ooperisõpradele

Lauljate päralt oli ka 24. jaanuar, kui toi-
mus ERSO traditsiooniline **ooperigala**.
Algselt väljakuulutatud Eri Klasi asen-
das praegune Estonia loominguline juht
ja peadirigent **Vello Pähn**, kelle koostöö
ERSOga ulatub juba aastakümnete taha.
Kui eelmise aasta ooperigala maestro
Klasi dirigeerimisel on meeles erakord-
selt emotsionaalse ja haarava õhtuna,
siis seekord oli tähelepanu rohkem teh-
nilisel viimistlusel ning nüanssidel.
Orkester esitas ooperinumbreid üllata-
valt veenvalt ja hea tehnilise üleolekuga
ning kohati võis lausa unustada, et tegu
pole iga päev ooperimuusikat mängivate
muusikutega.

Kontserdi avaloona esitatud Mozarti
avamäng ooperile "Figaro pulm" oli üks
õhtu meeldejäävamaid numbreid. Särav,
pandlik, tundlik, väga hea ülesehituse
ja karakteritega, hea ansamblitunnetuse
ja võrratute soolodega. Braavo! Kõik
Mozarti tehnilised ja sisulised karid
tundusid ERSOle olematu probleemina.
Väga meeldisid ka teised orkestrinumb-
rid: Bizet' "Carmeni" avamäng ja IV
vaatuse sissejuhatus ning intermetso
Puccini ooperist "Manon Lescaut". Pole
ERSO't kuulnud nii hästi ooperimuusi-
kat mängimas kui sel õhtul.

Pean tunnista-
ma, et mets-
osopran
Anneli Peebo
kütleva kleidi-
ga ei harjunud
ma lõpuni ära ning
veel koduteel tantsisid
kriitiku silme ees väikesed
rohelist sädemekesed... Särav
riietus on lauljate puhul (ja eriti nii pi-
dulikul sündmusel nagu ooperigala)
kahtlemata kohustuslik element, kuid
kui sädememere seest laulja nägugi eris-
tada raske, siis tundub asi teise äärmus-
se langevat. Jäi mulje, et Peebo hää-
l polnud päris korras, puudu jäi stabiilsusest,
mis on siiani olnud laulja tugevamaid
külgi. Oleks igatsenud rohkem paind-
likkust ja nüansse, eriti kontserdi algu-
ses kõlanud Mozarti numbrites.
Arusaamatuks jäi ka, miks esitas Peebo
Carmeni "Mustlaslaulu" saksa keeles.

Laulja hää-
l on arene-
nud dramaatilise-
maks ja mahuka-
maks ning ehkki aas-
tate eest on ta esita-
nud meeldejäädavalt
klassikalist ja vararo-
mantilist muusikat,
tundub talle praegu
sobivat pigem kõrg-
romantiline helikeel.
Arvan, et palju veen-
vam oleks ta olnud
näiteks Wagnerit või
Verdit esitades.

Läti tenor **Alek-
sandr Antonenko**
on galal esinenud
lauljatest seni kõrgei-
ma tähelelennuga, ol-
les üles astunud
maailma tuntuimates
ooperiteatrites ning
nimekaimate dirigentidega. Tallinnas
hiilgas ta oma tehnilise meisterlikkuse-
ga. Publik võttis vaimustusega vastu
Bizet' José aaria ja Cavaradossi aaria
Puccini "Toscast" ning kõige valjemad
braavo-hüüded pälvis Othello mono-
loog Verdi samanimelisest ooperist.
Ometi oli minu arvates selle õhtu sära-
vaim täht sopran **Aile Asszonyi**, olgugi
et teiste lauljatega võrreldes oli ta tehni-
liselt mõnevõrra ebakindlam. Asszonyi
on väga musikaalne ja huvitav artist, ta

Helilooja
MIRJAM TALLY (1976)
teosed kõlasid EMPil esimest
korda 1998. aastal. Viimati
oli temalt 2012. aasta EMPi
kavas hoopis orkestriseade
Riho Sibula laulust
"Kuulaps".

on selline inter-
preet, kes loob
just "siin ja prae-
gu". Selline hetkes
loomise võlu väl-
jendub erinevates
kõlavärvides, agoo-
gikas, fraasikujun-
duses; pole trafarette
ega stampe, vaid orgaanili-
ne looming. Asszonyi hingesta-
tus ei saa külmaks jätta, sest tema emot-
sioon tuleb muusika sisu avamisest. Just
sellised interpreedid puudutavad publi-
ku hingekeeli.

*

Kunst on kunsti teha nii, et see poleks
kunstlik; kerge on end ära kaotada
ümbritsevate ootustesse ja väljakujune-
nud tavadesse. Olla pidevas kontaktis
enda muutuva minaga ning mitte mur-
da truudust oma südamele, see on ras-
keim mäng maailmas, kuid väär-
ib

küünlaid.

**Samal ajal kui
eesti sportla-
sed esinevad
taliolümpial
tagasihoidlikult
väljendudes alla
oma võimete,
saame pidevalt
uhkust tunda
õnnestumiste
üle kontserdi-
saalides.**

Absoluutseid tõdesid
pole, sest kõik on ala-
ti suhteline ja mitte
mustvalge. Ja mida
annabki tõelisele
kunstile juurde see,
kui ta on kellegi mee-
lest "õige", "kvaliteet-
ne" ja "professionaal-
ne"? Ning kust me
teame, kes on see õige
inimene, kellel on õi-
ge arvamus? Tõeline
kunst on see, mis pa-
neb maailma ja ini-
mesi rohkem armas-
tama; hea kontsert on
see, kui publik väljub
saalist õnnelikuna.
ERSO suudab seda.

**RAHVUSOOPER
ESTONIA KOOR JA
ORKESTER** on osalenud ju-
ba esimesel festivalil 1979. aastal,
kui kavas oli Eino Tambergi
ooper "Cyrano de Bergerac".
Uudisloominguga kontserdikavad
on orkestril olnud harvad juhu-
sed, üks selline leidis aset
1994. aasta EMPil.

Midagi erilist, õrna, hõrku

KRISTEL PAPPAL
muusikateadlane

Helena Tulve kammerooper "It Is Getting So Dark" ("Läheb nii pimedaks", 2003–2004) naiskoorile. Tekst Sei Shōnagoni "Padjaraamatust" ("Makura no Sōshi"; Ian Morrise ingliskeelses tõlkes).

21. ja 22. veebruaril Kadrioru lossis. Dirigent: Veronika Portsmuth. Lavastaja: Reeda Kreen (Toots). Kunstnik: Laura Verte. Kostüümid: Iir Hermeliin. Valguskunstnik: Emil Kallas. Projektikoor, instrumentaalansambel (Eda Peäske, Marion Aruvee, Vigo Uusmäe, Mari Aasa, Tiit Pärtna, Maarja Nuut).

Helena Tulve lavateos "It Is Getting So Dark" on hõrk näide tänapäeva muusikateatri

mitmekülgsetest võimalustest ja avaldumisvormidest ning ooperi elujõust. Valminud kümme aastat tagasi Paul Hillieri tellimisel Eesti Filharmoonia Kammerkoori naislauljatele ja siis ka Linnateatri Taevalaval esiettekandele tulnud, leidis Tulve kammerooper nüüd uue, eelmisest erineva tõlgenduse. Kogu ettevõtmise hing oli seekord dirigent Veronika Portsmuth, kes koori ja instrumentaliste erksalt ja suveräänselt juhatas. Portsmuthi musitseerimises veetlesid detailipeenus ja värvimeel, dirigendil oli aega

Tulve tämbripektrit kuulatleda ja nüansse esile tuua. Sellega löi ta kindla pinna koorile ja instrumentalistidele, kes tunnetasid teose poeetilist maailma ja andsid seda adekvaatselt edasi.

Jaapani keisrinna õuedaami umbes tuhande aasta vanused päevikumärkmed ("padjaraamat") avanevad Tulve ooperis nagu kaunis lehvik: teose kahekümne kahe osas on nii monolooge, dialooge kui ka keisrikoja sigina-sagina kirjeldust. Monolooge esitab solist, häälerühm või kogu naiskoor – rändamine isiklikult üldisele toimub sujuvalt, indiviid on osa

Kogu ettevõtmise hing oli seekord dirigent Veronika Portsmuth, kes koori ja instrumentaliste erksalt ja suveräänselt juhatas.

harmoonilisest tervikust. Teose faktuuris on põnev jälgida häälte kord iseseisvat, kord põimuvat ja ühinevat kulgemist, ümbritsetuna pillide helisevaist akvarellilaikudest või suletõmmetest.

Näib, et just selline kõlamaailm ning isikliku, individuaalse ning ühise kooslus inspireerisid lavastajat Reeda Kreeni ning kunstnik Laura Vertet. Naiskoor ei jäänud massiks, kus aeg-ajalt keegi üksi laulab, vaid oli individuaalsuste kogum, kes omavahel suhtlesid. Mitte ai-

nult lauljate liikumisjoonis, vaid ka vastastikused pilgud, reageeringud, žestid olid suurepäraselt ja muusikaga kooskõlas välja töötatud. Üldiselt lauldi peast, mäluabiks noot stiilselt kujundatud väiksel alusel ehk käsitahvil, millele kujutletavalt ja suurekaareliselt vahetevahel

Helilooja **HELENA TULVE** (1972) teostest oli viimati 2013. aasta EMPil kavas "silences/larmes". Tulve oli 2006. aastal EMPi festivali helilooja, samal aastal toimus ka tema autori-kontsert.

Tulve hõrk ooper kaunis Kadrioru lossis.
FOTO ANTS LUST

midagi märgiti. Kõiki lauljaid oli tegelikult käsitletud solistidena, kelle hääletämbrid aga sulasid vajadusel ühtseks sillerdavaks vooks.

Mõistetav, et Kadrioru lossi saal oli ise nagu pidulik lavapilt – oskuslikult kasutati tagaplaanina aiapoolset tiiba, kuhu daamid aeg-ajalt eemaldusid, seal jalutasid jne. Ruumiline liigendamine aitas selgemalt vormida lavastust ning muutis nähtavaks teose muusikalise struktuuri – kui kogu koor aiatiiba taganes, oli see publikule oluliseks tähiseks, visuaalseks tsesuuriks ja aitas kaasa teose vastuvõtule. Meeleolu konkretiseerisid jaapanipärase löikega veetlevad kostüümid (Iir Hermeiin) ja väga hästi lahendatud valguskujundus (kunstnik Emil Kallas). Seega jäi kõik piisavalt abstraktsele tasandile ning ei tekinud mingit pseudofolklooripidu, samas aga sobis stiililt teksti hingusega ja muusika värvidega.

Lavastaja ja kunstnikud olid hästi tabanud kammerooperi hilitsetud ja samas sisemiselt põlevat väljenduslaadi. Nad töid esile teoses peituvaid kontraste: unustamatu mulje tekitas kaheksanda osa “Putukad” elev ja mänguline putukate “püüdmine” ja pirina imiteerimine, eredaks ja eristavaks värvilaiguks kostüümides oli Keisrinna partiid laulnud kooriliikme (Maarja Leemet) punane rüü.

Tulve “It Is Getting So Dark” on omapärane, filigraanne muusikateater ja sellisena nüüd Kadrioru lossis veenvalt ka tõlgendatud. Samas koosluses peaks püüdma teost veel mitu korda ja mitmes kohas ette kanda.

Helilooja
TATJANA KOZLOVA-JOHANNES (1977) kirjutas viimati uue teose 2012. aasta EMPile. 2010. aastal toimus tema autorikontsert, kus esines ansambel U.

TATJANA KOZLOVA-JOHANNES (esietekandele tuleb “Betweenland”, koos Tarvo Hanno Varresegaga loodud heli- ja videoteos, 8. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul? Kolm olulisemat teost, mida olen viimase aasta jooksul kirjutanud, on ansambel Una Cordale loodud “Minu varju kaheksa varjundit”, “Lost Motion” (“Peatunud liikumine”) Stockholmis saksofonikvartetile ja “Valge lind” fagotile ja viiele keelpillile. Iga koostöö erinevate interpretidega oli olemoodi põnev, arendav ja nauditav. Kui alguses kujutasin tööd Stockholmi kvartetiga ette nõnda, nagu see professionaalidega sageli kujuneb (head mänguoskused pluss napp prooviaeg, mis tähendab sageli seda, et kuigi kõik noodid ja rütmid on õigesti mängitud, ei jää oma nägemuse, seisundi ja kõlaideaali kujundamiseks aega), siis olin positiivselt üllatunud, kui see eelarvamus täiesti ekslikuks kujunes.

Olen kirjutanud ka ühe võrdlemisi lühikese ja napi loo pealkirjaga “Kak narisovat dver” (“Kuidas joonistada ust”) ansambli Resonabilis, mis on mulle tähtis selle poolest, et pöördusin üle pika aja taas emakeelse teksti poole (viimati kasutasin vene keelt teoses aastal 2003). Kirjutasin selle inspireerituna läti luuletaja Inga Gaile tekstist, mida kuulsin autori esituses Artur Punte venekeelses tõlkes festivalil “Skaņu Mežs” (“Helimets”) Riias. Kunagi tahaksin kindlasti ka selle luuletüki järgmisi osi muusikas kasutada – need tekstid on venekeelsetena niivõrd peene ja voolava kõlaga, et just kuulates jäätavad väga sügava mulje.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?

Üheks suureks elamuseks oli kindlasti Mart Kangro NO99 teatris lavastatud “Samm lähemale”, mis oli väga inimlik ja soe ning oma sisu poolest väga sügav etendus. Teine inspireeriv sündmus oli Defunensembel kontsert Kanuti gildi saalis. Just sellist musitseerimist väärtustan kõige rohkem: iga fraas peenelt viimistletud ja mõistetud/mõtestatud. Nüüdismuusika puhul kipub muusika mõistmine sageli jääma tehnilise soorituse varju. Alati on mind vaimustanud ja inspireerinud ka Helena Tulve muusika ning see pole aastatega muutunud. Kuulasin hiljuti tema viimast plaati. Selle lugudest kiirgub puhtust, rahulikku voolavust ja teatud laadi pehmust, mis ei väljendu mitte niivõrd kõlas, vaid pigem mingis pikaajalises muusika jätkuvuses. Arvan, et tema on minu suurim kaasmõtteleja ja seepärast ka julgustaja.

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võtnud?

Suurvormi kirjutamine... on võtnud kindlasti palju aega. Mida on see andnud s i s u l i s e l t, on praegu veel raske öelda, see selgub pigem pärast ettekannet. Kindlasti on see andnud kogemuse töötada elektroakustilise meediumiga ja ka kaasautoriga, kelleks on Tarvo Varres. “Betweenland” on minu esimene teos, mis on loodud koostöös kunstnikuga loomeprotsessi esimestest hetkedest peale.

Helena Tulve ooperi “It Is Getting So Dark” kajastamine kirjakeeles tundub mulle olevat üsna raske ülesanne. Hea, et sellest kirjutas Muusikale Kristel Pappel, kelle tundlik meel ja täpne väljendus äratavad alati usaldust. Teos ise puudutas väga sügavalt... Üdini, üleni, kuninglikult naiselik – kirjutatud ühe, kuid ühtlasi otsekui kõikide maailma naiste poolt korruga, viib see kuulaja teise universumi, mis on nagu uduga ümbritsetud saar, kus aeg ja helid kulgevad teisiti. Kiirustamata ja aegluubis kulgev, laseb see märgata ja uurida iga detaili. Kui sind ümbritsenud helisev kõlaruum lõpuks kaob, tundub, nagu oleksid tükk aega olnud täiuslikus vaikuses, kus eksisteerib vaid unenäotoline hääletu liikumine.

Hetki kaheksandalt Tallinna “Talvefestivalilt”

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

On tore, et Pille Lille Muusikute Toetusfond teavitab kavalehel, milliste preemiatega on muusikuid tunnustatud. PLMF on laialdaste huvidega tegevfond. Lisaks kontserdi- ja korraldusele on fondil tugevad sidemed Eesti Muusikateraapia Ühingu, Muusikateraapia Keskusega ja Tallinna Ülikooli kunstide instituudi muusikaosakonnaga. Kavalehed annavad teada ka lähenevatest koolitustest ja teabepäevadest. Hetkel on põnevaim eelteade aprillil lõpul Tallinna Ülikoolis toimuva rahvusvahelise teaduskonverentsi “Kommunikatsioon ja protsessid” kohta, mille teemaks on muusika- ja kunstikasvatuse muutumine.

Veebruarikuine “Talvefestival” pakub kaheksat eriilmelist kontserti, neist mitu tasuta. Tundub, et eraalgatuslik kontserdiorganisatsioon “Iepib” Tallinna väiksemate kontserdipaikadega. See ei ole sugugi miinus, sest igal saalil on mingi žanri jaoks sobiv suurus, atmosfäär ja võlu. Nii külastasin minagi kolmel öhtul kolme saali.

Rõõmu teeb festivali tihe side noorte muusikutega. Esinesid seitsmenda noorte keelpillimängijate konkurssifestivali laureaadid (11. veebruaril Rootsi-Mihkli kirikus), EMTA dotsendi Aavo Otsa trompetiklassi õppurid (13. veebruaril Rahvusraamatukogu saalis), Tallinna Muusikakeskkooli sümfooniaorkester (18. veebruaril Rootsi-Mihkli kirikus) ja teise vabariikliku vokalistide konkursi laureaadid (19. veebruaril Rahvusraamatukogus). Kammerkontserdid toimusid ka Suurgildi hoones, Õpetajate majas ning Hopneri majas. Muusikavalik ulatus Bachist Piazzollani ja Weberist Webernini.

Muljeid kolmelt festivaliöhtult

19. veebruaril laulsid Rahvusraamatukogus Vello Jürna mälestusele pühendatud teise vabariikliku vokalistide konkursi laureaadid ja finalistid **Olga Zait-**

seva, Aule Urb, Arvids Kleinis ning eelmise aasta konkursi võitja **Tamar Nugis**. Noored on veel õpingute ja ottingute faasis ning päris mõõndusteta nende püüdlikkude esinemisse suhtuda ei saa. Saalitäis rahvast aga võttis esinejad soojalt vastu, iga aaria muusikalise teravikkuse kindlustas omal kombel pianist **Piia Paemurru**. Pille Lille korraldatud kontsertide eripäraks on tema soe suhtlemine nii esinejate kui ka publikuga, mis loob koduse ning pinget ja kriitikatõrjiva õhkkonna. Seda võis kogeda ka päev varem Rootsi-Mihkli kirikus, kus **Tallinna Muusikakeskkooli orkester** mängis **Mikk Murdvee** juhatusel Wolfgang Amadeus Mozarti Esduur kontserti nr 14, solistik **Mariin Gill**. Nii Mariini kui ka eespool mainitud nelja noore laulja tutvustuses on kirjas rohked osavõtted ja saavutused kodumaistel ja rahvusvahelistel konkurssidel. Nii et kogemuste puudumisest justkui rääkida ei saa. Ettekanne jättis ka igati korrektse mulje, orkestri taset olen mitmel moel varem kiitnud. Samal kontserdil pakkus meeliülendava elamuse sopran **Arete Teemets**. Tema jumalast antud kaunis, jõuline hää on saanud Itaalias perfektse koolituse. Ma ei suuda praeguste eesti lauljate puhul meenutada nii meisterlikku hääle valitsemist. Tüdruk teeb sellega, mida vaid soovib! Mozarti, Verdi ja Bachi teoste kõrval kõlas üllatusena ka Mihkel Lüdigi “Minu altar”, laul, mida Teemets laulis lõpmatu nukrusega. Kontserdi supernumbriks kujunes Elena rondo Rossini ooperist “Järve naine”. See on ülitõheline, kaelamurdev kolortuursoprani lugu, ent Arete laulis seda briljantselt. Helid kui kellukesed, särav hää. Kohati, kuid just õigel

**TALLINNA
KAMMERORKESTER**
on viimastel aastatel olnud praktiliselt EMPi majaorkester, mis igal aastal toob publiku ette põnevaid uudisteoseid.

hetkel, on kuulda ka “metalli”. Seda vaimustavat esitust kuulaks veel ja veel. Ka Aretet saatis klaveril Piia Paemurru ja nende nägudelt võis lugeda vastastikust vaimustust heast muusikast ja kordaläänud esitusest.

Suurgildi hoone avar näitusesaal koondas 14. veebruaril **ansambli U:** muusikud ja publiku tihedalt saalinurka väikesele “saarekesele”. Hämaruses pisut müstilisena mõjuv ruum sobis selle muusikaga hästi. U: koosis on professionaalne, hästi “kokku mänginud” ja üksteisemõistmine kõrgema pilootaži tasemel. Repertuaari ei olnud kerge ei kuulata ega ka esitada. Ansambli koosseisus mängivad **Tarmo Johannes** (flöödid), **Helena Tuuling** (klarnetid), **Merje Roomere** (viul), **Levi-Danel Mägila** (tšello), **Vambola Krigul** (löökpillid) ja **Taavi Kerikmäe** (klaver). Ansambel on kaheteistaastane. Nende huvi on suunatud meie aja muusikale, eesti uudisteostele ja nüüdismuusika “klassikale”. Ei põlata ka riske, mis kaasnevad eksperimentaalsete ja keeruliste muusikateoste lavaletoomisega (nt Stockhausen). Kõnealune kontsert pakub viie helilooja töid. **Benjamin Broening** on tuntud elektronmuusika ja akustilise nüüdismuusika viljeleja, kelle 2008. aastal valminud “Muutuv valgus” eksisteerib ka elektroonilise teosena. Akustilistel pillidel saavutas see võibolla isegi nõiduslikuma mulje. See on aeglaselt kulgevate helide maailm ja ma ei üritagi leida sõnu ta rikkuse kirjeldamiseks. Teos on ühtaegu fantaasiarohke “kokku-lahku” liikumine ja samas nagu suur oleskelu helimeres. Fantastiline teos, suurepärase ettekanne.

George Crumb on loonud sageli programmilist, sümbolistlikku, müstilist või lausa teatrailsena mõjuvat muusikat. Ta käekiri on klassi-

Dirigent
DANIEL REUSS (1961)
ei ole varem Eesti muusika päevadel esinenud, kuid aastatel 2008–2013 tellis Eesti Filharmoonia Kammerkoor tema kunstilise juhtimise all eesti heliloojatelt arvukalt uudisteoseid.

kule omaselt selge. Ka “Öömuusika II” viiulile ja klaverile aastast 1964 on üli-aeglane, unenäoline, ent igal hetkel huvi ja tähelepanu köitev. Georges Crumbi on korduvalt pärjatud Grammy ja Pulitzeri auhinnaga. Tema muusikas on omapärane iluideaal ja küllap sellepärast on ta üks enim mängitud USA nüüdisheliloojaid.

Tauno Aintsi “Film” (2006) demonstreeris ansambli meisterlikku koosmängu. Prepareeritud ja mitmeti käsitletud klaver tundus lausa anakronismina, sest mängu tulid täpselt ajastatud ja “häälestatud”, salvestavad ja “mängivad” nutitelefonid ning süntesaatorihelid, taustaks pidev rütmifiguur – nagu metronoom, kell või südame-
tuksed. Tunnistan, et Tauno Aintsi fantaasia üllatas, sest ta lavamuusika on kõlanud kuidagi lihtsalt, vahel lihtsameelseltki...

Kogu selle komplitseerituse järel mõjus “vana hea” **Anton Webern** puhta klassikana. Tšello ja klaver mängisid kahekesi päris tavalisel moel. Nii sai publikki Weberni “Kolme väikese pala” ajal oma tähelepanu lõdvestada. Ent ees ootas öhtu nael, **Toivo Tulevi** helitöö “Kohal” flöödile, klarnetile, viiulile, tšellole, klaverile, löökpillidele ja elektroonikale. Viimase roll on väga suur, sest elektroonika ongi instrumentide mängitu kohal ja selle ülene, ta alustab, lõpetab ja võidab. Ja see m i s k i on salvestatud ja töödeldud peole laul. Ja läheneva äikese kõmin... Ja rahu ja rahu, mis neist helidest sünnib. Taas jäävad sõnad mannetuks, sest selle teosega astus ruumi mingi pühitus, miski, mis on isegi suurem kui muusika ise. Teose mõju kuulajatele oli erakordne, natukene valus, natukene õnnestav.

Helilooja
TOIVO TULEV (1958) oli kümme aastat tagasi, festivali 25. sünnipäeval, esimene EMPi festivalihelilooja. Toimus ka Tulevi autorikontsert, kus esitleti tema esimest autoriplaati. Ta on EMTA kompositsiooniosakonna juhatajana juba aastaid kureerinud ka EMPil toimuvat EMTA kompositsiooniõpilaste kontserti.

Stseen “Savoy ballist”.
FOTO HARRI ROSPU

Konservatiivsus kaunis kleidis

KADRI ROOD

TÜ semiootika ja kultuuriteooria magistrant

Estonias mängitakse taas Pál Ábrahami operetti “Savoy ball”, lavastajaks ja arranzeerijaks **Mart Sander**. Seda lugu on Eestis varem lavastatud mitmel korral: Estonias kohe opereti valmimisele järgnenud hooajal 1933/34 (lavastaja **Agü Lüüdik**), seejärel sealsamas 1981/82 (lavastaja **Ago-Endrik Kerge**) ning Vanemuises 2008/09 (lavastaja **Georg Malvius**). 1985. aastal valmis sellest samuti Ago-Endrik Kerge lavastatud film, mis sai populaarseks kogu Nõukogude Liidus.

“Savoy balli” sisu on operetile omaselt kerge ja lihtsakoeline: kõrgklassi kuuluv värske abielunaine kahtlustab oma meest truudusetuses ning otsustab kättemaksuks samaga vastata. Kokkusattumused, valed, juhused ja suhted põimuvad iga-aastaselt heategevuslikul Savoy ballil, mida tuntakse vabameelsuse, seikluste ja kerglaste suhete paigana. Lõpuks arusaamatused loomulikult lahenevad ning kõik armastajapaarid jäävad või saavad kokku. Opereti sünniajal Weimari vabariigis oli naistegelaste otsustavus ja kindlameelsus meeste tegevusele reageerimisel pigem moodne ja vabameelne, tänapäevaks sellest aga palju

järele jäänud pole ning tegu on pigem tavapärase stereotüüpidele toetuva (abielu)suhetekomöödiaga. Tegevusaeg oli Sanderi lavastuses nihutatud Teise maailmasõja eelõhtusse, kuid see ei andnud midagi juurde, kuivõrd ühiskondlikud pained algse teose sisus kuidagi ei kajastunud ja neid polnud sinna ka koos tegevusaja muutmiseks sisse toodud. Poleks ilmselt mõtetki olnud, sest operett jääb ju ikka operetiks ning mingite tumedate allhoovuste sissetoomine sellesse oleks mõjunud pigem naeruväärselt.

Nähtud koosseisus kehastas värsket abielunaisest Madeleine de Faublas'd **Janne Ševtšenko**, tema abikaasat markii de Faublas'd **Aare Saal**, Madeleine'i Ameerikast saabunud noort sugulast ja varjunime all tegutsevat heliloojat Daisy Darlingtoni **Maris Liloson**, markii sõpra ja Türgi saatkonna atašeed Mustafa Beid **Urmas Põldma** ning võrgutajast tantsijannat Tangolit **Merle Palmiste**. Väga suur osa mõlema koosseisu näitlejatest-lauljatest on Estonias külalistena. Kuna nii eelmisest Estonia lavastusest kui ka filmist on publikule meelde jäänud tugevad osatäitmised (enim mainitakse Jüri Krjukovit Mustafa rollis), on seekordsel

koosseisul seisnud ees üsna raske ülesanne. Aga kuna mina oma nooruse tõttu varasemate kuulsate ja publikule meelde jäänud osatäitmisega vaid salvestuste kaudu tutvuda sain, siis need minu hinnangut ei mõjutanud.

Lavastaja Mart Sanderi sõnul oli seekord püütud saavutada autentsemat 1930ndate aastate atmosfääri kui eelmises Estonia lavastuses, kus sellest tema hinnangul puudu jäi. Sander on ka lavastuse kujundaja ja kostüümikunstnik ning samuti kirjutas ta teosele uue libreto ja kohandas muusikaseadet vastavalt osatäitjate eripärale. Autentsusepüüdlus paistab lavakujundusest ja kostüümidest tõesti välja, eriti noorpaari villa *art déco*’likus sisustuses. Pilku püüdsid mõned nägusad detailid, nagu suur minimalistlik kell seinal, mis erinevates vaadustes ka erinevat aega näitas, ning värviliselt valgustatud sambad ballisaalis. Kostüümid andsid edasi 1930ndate aastate elegantsi koos uute vabameelsemate tuultega moemaailmas. Siiski ei tundunud lavastuslik eripära filmi ja Estonia eelmise versiooniga võrreldes nii suur – kõik kolm on tegelikult väga klassikalise lahendusega ning selles mõttes polnud Mart Sanderi versioonil peale täpsema ajastutunnetuse tegelikult midagi oluliselt erinevat pakkuda. Ka püüdnud teost humoorikamaks teha ei andnud minu meelest midagi juurde, sest naljad piirdusid peamiselt mitte just uudsusega hiilgava teravmeelitemisega meeste ja naiste suhete teemal ning sõnapoolte ümberpööramisega liitsõnadest türklaste Mustafa kõneviisi eripärana. “Seltskonna” pööramine “konnaseltsiks” ei tundunud just kõige väljapeetuma huumori näitena.

Osatäitjad paistsid olevat valitud eelkõige tüpaaži järgi ning selles mõttes sobisid oma rollidesse väga hästi, eriti Janne Ševtšenko ja Maris Liloson, kuid ka Urmas Põldma Mustafa osas. Veidi häiris aga osatäitjate vokaalsete võimete erinevus: Janne Ševtšenko koolitatud hääl kandis hästi, kuid Merle Palmiste kippus veidi orkestri varju jääma.

Vaatasin võrdluseks videolõiku

“Savoy balli” eelmise aasta lavastusest Berliini Koomilises ooperis ning see paistis silma üsna teistsuguse lähenemise poolest. Loobutud oli autentsusepüüdest ja klassikalistest lahendustest ning mindud rahulikult kaasa opereti kerglase süžeele.

Rõhku oli pandud koreograafiale, tantsunumbrid olid ekstravagantsed ja osalisterohked. Estonia lavastuses koreograafial nii olulist osa ei olnud ja tantsunumbrid olid vaid illustratiivsed nagu kergemates lavateostes ikka. Berliini versioonis olid väga erinevad ka kostüümid ja näitlemine, pigem oli tegu sädeleva, veidi siivutu ja paroodiamaigulise eklektika kui traditsioonilise operetilavastusega. Samas paistis aga olevat rõhku pandud osatäitjate vokaalsetele võimetele ja mitte niivõrd nende füüsilisele sobivusele rolli, mis korraga nii lisas kaalu muusikalisele poolele kui ka võimendas üldist paroodilist muljet.

Erinevalt Berliini lavastusest on kõik Eestis etendunud versioonid “Savoy ballist” olnud väga klassikalise lavastusliku lahendusega ning mingeid julgeid eksperimente pole tehtud. Nii lavastajad kui ka osatäitjad ei väsi intervjuudes rõhutamast opereti kui žanri kergest olemusest ning ühtlasi ka oma versiooni meelelahutuslikkust. Operetti võrreldakse šampanjaga ning räägitakse särast ja glamuurist. On vist paratamatu, et publiku enamik jääb ikka ja alati eelistama kergemeelelahutust sügavmõttelisematele teostele, kuid tekib siiski põhimõtteline küsimus, kas on vaja lavastada ikka ja jälle (peaaegu) sama asja, millega ei öelda midagi uut ega hakata peale midagi originaalset? Pidamata suuremat lugu kontseptsioonist “meelelahutus meelelahutuse pärast”, vaataksin selliseid kergemaid teoseid vähemasti uues vormis (*à la* Berliini variant), kus võib näha mängu žanri konventsioonidega ja isegi kergemeelelahutust või teadlikku mängimist omaenese tühisusega. Selle eelistuse jagajaid väga palju siiski ei paista olevat, kuna “Savoy ball” tõi saali täis ja piletid on veel mitmeks järgmisekski etenduseks välja müüdnud.

TÕNIS KAUMANN (esiettekandele tuleb “Three Tails” sümfooniaorkestrile: I osa 9. IV, II osa 10. IV, III osa 11. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?

Olulised on olnud teosed, millega olen ise korduvalt laval olnud ja mis on kollektiivide käes edasi arenenud. Võiks mainida Vox Clamantise esituses lühikest “Ave Mariat”, mis kõlas kümnetel kontsertidel, samuti läbi aastate Hortus Musicusega esitatud “Stabat Materit”. Eelmisse sügisesse jäi ka “Õpetussõnade” esiettekanne Hortusega, loodetavasti saame ka seda veel korduvalt esitada.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?

Üks suuremaid elamusi oli kindlasti džibiisafari Canyonlandsi rahvusparkis Utah’ osariigis. Meil oli Heinavankri USA-tuuri ajal paar vaba päeva ja kasutasime võimalust. Kuigi tegu oli fossiilkütuse vastutustundetu põletamisega, oli elamus siiski suur.

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võtnud?

Suurema loo kirjutamine annab/võtab sedasama, mis väiksemategi, lihtsalt proportsioonid on veidi suuremad. Eks see kõik ole tinglik, nii mõnigi geniaalne helilooja on väiksema ajaühiku jooksul suutnud väljendada rohkem kui paljud keskpärasemad oma suuremates teostes.

Ausalt öeldes ei mäleta ma oma viimast operetikülastust, kindlasti on sellest üle kolmekümne aasta möödas. Olen opereti alal täielik vohik ning lähiajal pole plaanis ka seda olukorda muuta. Põhiosa artiklist, mis kirjeldab “Savoy balli” lavastust ja ka kogemust sama teosega Berliinis, ei saa ma seega kuidagi kommenteerida. Küll aga olen üsnagi nõus artikli kokkuvõtliku lõpuosaga.

“Vana Kannel” XI Kodavere regilaulud

Koostajad: Liina Saarlo, Edna Tuvi.
Toimetajad: Janika Oras, Kristi Salve.
Eesti Kirjandusmuuseumi
Teaduskirjastus, 2014.

Eesti Rahvaluule Arhiivi teadurid esitlesid 30. jaanuaril monumentaalse sarja “Vana Kannel” XI osa “Kodavere regilaulud”. Väljaande algatas 19. sajandi viimasel veerandil Jakob Hurt, kes avaldas suurteose kaks esimest osa. Järgmiste osade koostamisega on tegelnud mitme põlvkonna regilaulu-uurijad. Täna on ilmunud Põlva, Kolga-Jaani, Kuusalu, Karksi, Mustjala, Haljala, Kihnu, Jõhvi ja Iisaku, Lügä-nuse, Paide ja Anna ning nüüd Kodavere kihelkonna väljaanded.

Millised on “Vana Kandle” olulisimad põhimõtted?

JANIKA ORAS: “Vana Kannel” on teaduslikult korrastatud regilaulukogumik, kihelkondlik väljaanne, kus avaldatakse kõik selle kihelkonna regilaulud ja ka vanemaid mitteregivärsilisi žanreid esindavad laulud ja loitsud. Alates kolmandast, Kuusalu kogumikust on avaldatud ka kõik nende laulude juurde käivad viisid. Kodavere kogumikus on lautekste 1528 ja viise 167. See kokku arutamine on alati natuke tinglik, sest sama inimene on sama laulu võibolla mitu korda eri kogujatele esitanud, need on siin eri viisidena kirja läinud. Varasemal ajal on koguja näiteks kirjutanud, et “seda lauldakse sellesama viisiga”, nii et mitme laulu juurde kuulub üks ja sama viis. Selliseid tekste on 46, mille puhul on teada, millise viisiga (kirjutaja üles kirjutatud viisidest) neid lauldi.

Milline on uurijale Kallaste ja Alatskivi kandis asuv Kodavere piirkond?

LIINA SAARLO: Kodavere on Peipsiäärne piirkond Omedust kuni Varnjani,

see on alati olnud ääremaa. Uurijale on Kodavere huvitav kui vana ida-eestilise kultuuri tuumikala. Teiseks on oluline paiknemine põhjaeesti ja lõunaeesti keele piiril, mis väljendub ka laulukultuuris. Kodaverelastel oli tihedaid sidemeid teiste Peipsi äärsete rahvastega, kultuurikontaktid lähevad Kirde-Eestisse ja Vadjasse, samuti Lõuna-Eestisse ja Setuni välja. See kõik teeb selle piirkonna väga huvitavaks.

Lugesin eessõnast, et plaan anda välja Kodavere “Vana Kannel” oli esimest korda jutuks 1973. aastal, sellest on möödas üle neljakümne aasta.

LIINA SAARLO: Neid plaane on võibolla varemgi tehtud, aga siis öeldi esimest korda see avalikult välja. Toona tehti “Vanade Kannelde” jätkamise perspektiivplaani ja kuna tolleks ajaks oli Kodaverest juba kogutud palju huvitavat materjali, siis otsustati, et ka see köide võiks ilmuda. Eks plaane võib teha igasuguseid, aga plaanidele on vaja teostajaid. Ja regilaulu-uurijaid ei ole Eestis kunagi üleliia olnud. “Vana Kannel” monumentaalse teadusliku tekstikogumikuna on ettevõtmine, mis vajab palju tööd ja ka raha, mida juba toona ei olnud alati võtta. Sellepärast sellised plaanid venivad. 1980ndate aastate lõpul võttis need laulud ja hakkas neid korrastama uurija Urmas Oras. 1990ndate algul ülikoolis õppides sain ettepaneku nendega tegeleda oma juhendaja Tiitu Jaago kaudu. Noore naiivse inimesena olin muidugi nõus, sest kujutasin ette, et see käib ruttu. Tulemust andis üheksateist aastat oodata.

On muljetavaldav, et “Vana Kannel” on põlvkondade koostöö vili. Mis plaanid praegu folkloristidel “Vana Kandlega” on?

LIINA SAARLO: Ma arvan, et igal re-

Kodavere “Vana Kandle” tegijad Janika Oras (vasakul) ja Liina Saarlo.
FOTO LIINA VAINUMETSA

gilaulu-uurijal on südamel mõni piirkond, mille laulud on kuidagi eriti armsad ja mille kogumikku ta tahaks koostada. Kuna “Vanad Kandle” ei ole ainult laulud, vaid ka ülevaade kihelkonna ajaloost, murdekeelest, inimestest, kes on laule kogunud ja esitanud, siis selle tööga väärtustame peale regilaulu ka seda piirkonda. “Vana Kandle” koostamine ei ole kahjuks kõrgelt koteeritud tegevus. Seda ei loeta tippteaduseks, vaid poolenisti populariseerivaks, kuigi see on tõeliselt vanas stiilis filoloogiateaduslik töö. Seetõttu valmivad nad põhitöö kõrvalt. Näiteks eelmised, Lügä-nuse ning Paide ja Anna kogumiku lõpetasid Ruth Mirov ja Otilie Kõiva juba pensionil olles.

Ometi võiks näha “Vana Kandle” väljaandeid kultuuri baastekstide kogumikena.

JANIKA ORAS: Jah. On olemas ka

riiklik programm, mis seda tööd toetab. Programm "Eesti keel ja rahvuslik mälu" algas 2004. aastal, jätkas nimega "Eesti keel ja kultuurimälu" ning õnneks nüüd on otsustatud, et programm ka jätkub. Sellise finantseerimise toel saab üldse seda tööd teha, sest uurijad, kes tegelevad teadusega, neile on pigem oluline teadusartiklite avaldamine kogumikes ja ajakirjades. Ja tänapäeval on harjutud kõike kiiresti tegema. Nii et sellise pikaajalise töö jaoks on põhimõtteliselt teistsugust rahastust vaja. Samast programmist oleme teinud ka meie interneti regilaulude andmebaasi <http://www.folklore.ee/regilaul/>, seega nagu igal pool, jääb raha väheks. Ometi on suur asi, et on olnud võimalik "Vana Kannelt" tasapisi jätkata. Ja regilaulude avaldamine käib seega kahes liinis.

Jakob Hurda plaan oli avaldada kõik eesti regilaulud. Tema algatatud on kihelkondlik väljaandmise põhimõte ja sellel on oma õigustus, sest piirkonnal ja selle lauludel on oma nägu, nad moodustavad omamoodi terviku. Praegu on küsimus selles, mis on prioriteet – kas regilaulude andmebaas, kus tekstide läbitöötatuse aste on kordi väiksem kui korralikus teaduslikus väljaandes nagu "Vana Kannel", või kihelkondade kaupa läbi töötamine. Tundub, et siin tuleb leida tasakaal ja neid kahte projekti integreerida, nii palju kui võimalik. See nõuab seisukohavõtmisi ja siin on palju arenguruumi.

Kui palju on Eestis praegu regilaulu-uurijaid?

JANIKA ORAS: Eesti regilaulu-uurijad on peamiselt koondunud Eesti Kirjandusmuuseumi, eriti Eesti Rahvaluule Arhiivi. Mõned tegelevadki ainult regilauluga, mõned tegelevad ka muude teemade ja projektidega. Meil on Mari Sarv, Liina Saarlo, Andreas Kalkun, Kanni Labi, usundi poolelt on regilauluga tegelnud Aado Lintrop, viise ja muusika poolelt Taive Särg, Helen Kömmus, Edna Tuvi, mina ka...

Ülikoolis tegelevad või on tegelnud regilauluga Tiiu Jaago, Madis Arukask, Ülo Valk, EMTAs uurib seto regiviise Žanna Pärtlas. Ja lisaks neile, kes praegu töötavad, on veel mitmeid tegusaid pensionile läinud uurijaid, nagu eelmise väljaande koostaja Ottilie Kõiva (kes praegu koostab ka järgmist "Vana Kandle" köidet Peetri kihelkonna lauludest), Kristi Salve, Ruth Mirov, Ülo Tedre, Paul Hagu. Enamik vanema põlvkonna uurijatest on ühtlasi "Vanade Kannelde" koostajad.

Liina Vainumetsa
Klassikaraadio toimetaja

**EMP 2014
KEELPILLIKVARTETT**
esineb festivalil sellises
koosseisus esimest
korda.

LIIS VIIRA
(esiettekanded tuleb heliluule-sümfooniaorkestrile "Tähevaikus", 10. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?

Kui emaks olemine ja interpreeditöö välja arvata, on tunne, et pole midagi olulist teinud. Loomingu poolt lähemalt vaadates võib aga iga pisike, tühine ja näiliselt ebaoluline tegevus või detail terviku suhtes oluliseks osutada. Näiteks see, et proovisin ükskord kannatlikult Tiibeti liivamandala alusstruktuurile pihta saada ja seda ise joonestada, võis mõjutada ettekandele tulevat teost ja seda, kuidas ma sellega töötasin. Pisikesi, esmapilgul ebaolulisi juhtumisi koguneb palju-palju. Meenub, et midagi olulist pääses liikuma eseesid kirjutades, milles vaatlesin kahe visuaalse muusika ja abstraktse animatsiooni klassiku, Oskar Fischingeri ja Stan Brakhage'i tegemisi.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?

Elamus number üks on igahommikune ärkamine armsate lähedaste inimeste kõrval. Veel võiks paljude seast mainida Eik Hermannini filosoofialoenguid EKAs, Paavo Järvi ja Hilary Hahni kontserti Pärnu muusikafestivalil, Valdur Mikita raamatut "Lingvistiline mets", väikest kontserdi tuuri Jandra Puusepa, Iris Oja ja Neeme Punderiga novembris

2013 ning Aleksander Skrjabini "Ekstaasipoeemi" esitamist Läänemere Noorte Filharmonikutega (dir Kristjan Järvi) lausa kolm korda. Viimane segatuna tugeva anuse mikitaliku perifeeriaga võis isegi kaudselt mõjutada toda tulevast lugu, mille pärast siin vastust annan.

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võtnud?

Mulle on antud haruldane võimalus kohtuda silmast silma ühe hiiglasliku sümfoonilise olendiga. Olen ette tänulik selle võimaluse eest. Ta on natuke hirmutav ka ja väärilt suursugune, kindlasti ei tunne ma veel tema keha iga raku. Võib ka juhtuda, et kohtan sinakasroheline isendi asemel seekord oranži. Teekond alles kestab, pole aimu, milline tuleb meie kohtumine. Võibolla ta neelab mu alla? Ei tea, kas pai lubab teha? Isegi kui ma näen teda vaid eemalt vilksamisi, tean vähemalt, et olen veetnud väärtuslikult aega temaga kohtumiseks valmistudes.

Regilaulude ja folkloori uurimine, kogumine ja väljaandmine on kahtlemata tänuväärne töö, mis vajab toetust ja tunnustust. Eriti nüüd, kus Tallinna (ja vahest ka välismaiste mõjude) poole kaldu ollakse, on maa vaimsed annid ehk ennemuistne sisekaemus-kino – nagu regilaulud minu jaoks on – eriti tähenduslikud.

Miina Härma 150

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

“Ja tasa laulvad minu vaiksed leinad, kui öitsvad kodus valged ristikeinad...” Need Ernst Enno luuleread inspireerisid sada aastat tagasi Miina Härmat siis, kui rahvusromantika mõistegi polnud veel eesti rahva teadvusse juurdunud. Sündis “Kojuigatsus”, üks neist mõnekümnest Miina Härma igavesti elujõulisest laulust, milles ilme ka muusikalise mõtte ja petlikult lihtsana paistva tundesügavusega on kujundatud täiuslik luule ja muusika tervik. (Nüüd kaalutlevad professionaalid, kas rahvusromantiline tundelisus meie aja tegijate jaoks ehk liiga magus pole.)

Imetlen Eesti Segakooride Liitu ja Kooriühingut, kes praeguses kultuurisituatsioonis ei kartnud olla vanamoeline ja Miina Härma 150. sünniaastapäeva kaudu tuletas meile meelde üht olulist episoodi kultuuriloost. Pilgeni täis saalidele oli nautida kaks minilaulupeo mastaapi kontserti. 9. veebruaril Tartus ülikoolilinna enda ja Võru kooride osavõtul ning 16. veebruaril Tallinnas Rakvere ja Tallinna lauljatega siinsete dirigentide juhatusel. Sünnipäevakontsertide koostaja ja kunstiline juht oli Elo Üleoja, Saari Tamme infotihedaid ja soojasisulisi vahetkeste esitasid Toomas Suuman ja Marika Mesipuu. Need koputasid meie kultuurimälule paljude unustatud teadmiskildudega. Kui andekad ja tarmu-

kad noored eesti naised Miina Hermann-Härma, Anna Haava ja Aino Tamm, sündinud kõik kolm 1864. aastal (kas lisaksime siia ka paarkümmend aastat vanema Lydia Koidula?), ideaalide ja hariduse lainel oma kunstiga tegelesid, siis Tartu Ülikool ei võtnud veel naistudengeid vastugi! Miina Härma, Peterburi konservatooriumi haridusega organist, helilooja, koorijuht ja pedagoog, avas oma sihikindla muusika-alase ja ühiskondliku tegevusega tee naiskooride tekkeks ja arenguks Eestis. Temast räägitakse ikka kui rahvusvaheliselt tuntud lauljanna Aino Tamme saatjast, ent ta andis ka orelikontserte Eestis, Soomes, Peterburis, Saksamaal ja Inglismaal. Õpingute järel töötas Miina Härma Peterburis, asutas seal eesti lastekoori ja juhatas Eesti Hariduse Seltsi

Praegune Eesti on andekatest naisheliloojatest rikas, ent esimesena kõrgub selles reas professionaalina Miina Härma.

koori. 1894. aastal asutas ta Eestis oma segakoori, mis arenes tugevaks kontsertkooriks ja esines ka välismaal. Selle koori järjepidevus elab Tartu koorimuusikas senini. Ta korraldas koorilaulude trükkimist, hilisema kolmekümne aasta jooksul andis ta välja veel kümme koorilauluvalimikku ja “Laulmise õpetuse koolidele”. Ta töötas väsimatult organisti, koorijuhi ja pedagoogina (praegune Miina Härma nimeline gümnaasium Tartus) oli ka veel ka Eesti Muusika Kuukirja peatoimetaja ja Muusikalehe toimetuse liige. Miina Härma toetas oma autoriteediga Tartu Kõrgema Muusikakooli rajamist ja tema aktiivsust jätkus kõikjale, isegi rahvaviiside kogumiseks. Ta pärand on üle paarisaja

Põhiliselt Taanis tegutsev dirigent **KAISA ROOSE** (1969) astus EMPil viimati üles 2012. aastal, juhatahes Esbjerg Ensemble'it.

koorilaulu, kimp soololaule, kantaat “Kalev ja Linda” ning laulumäng “Murueide tütar”. Kui Aino Tamme kaunist sopranist teame vaid mälestuste põhjal, siis Anna Haava luule ja Miina Härma looming elavad klassikana edasi. 20–30 üle aegade elama jäänud laulu ligi kahesajast – see ei ole väike protsent. Võibolla on osa väärtuslikku veel leidmatagi. Ka nende kontsertide 27 laulu hulgas oli avastusi, nagu juba Sirbis viitas Ants Sööt. Praegune Eesti on andekatest naisheliloojatest rikas, ent esimesena kõrgub selles reas professionaalina Miina Härma. Ka meie esimese naisorganisti ja naiskoorijuhina.

Koorid, kes osalesid neil sünnipäevakontsertidel, andsid oma võimete kohaselt parima. Tänu ja kiitus neile ja nende juhtidele. Kontsertidest kujunes menukas saalilaulupidu. Miks need laulud siis ikka elavad? Heliloojana valitses Miina Härma mitut kasulikku võtet. Tema laulude algused on suure sisenusjõuga, haaravad, originaalsed. Mõelgem kasvõi “Meestelaulule”. Erakordse peenusega tajub ta sõna ja luule rütmi (Anna Haava, Lydia Koidula, Ernst Enno, Juhan Liiv, Gustav Suits, rahvaluule). Mis aga kõige olulisem: kooride spetsiifika tundjana paneb ta oma laulud võimsalt helisema ja neid on mõnus laulda. Seda, millal “Tuljaku” võidukäik laulupidude apoteosina läbi saab, on võimatu ette arvata. Ent tabasin end vaikselt mõtlemast, et ühendkooride esitusel nende vaimsure,

jõu ja iluga ei kõlaks “Kojuigatsus” mitte vähem sugestiivselt kui “Mis maa see on” või Erne-saksa, Vinteri, Eespere isamaalised laulud.

Helilooja **MARIA KÖRVITSA** (1987) loomingust kõlas 2011. aastal kompositsiooni-tudengite kontserdil teos “kuld/kollane” elektrikitarile ja elektroonikale.

Helilooja **LIIS VIIRA** (1983) loomingust oli 2013. aastal uue koorimuusika kontserdil “Koorimine” kavas populaarseks osutunud laul “Ei ole mina su raadio”, samuti tuli “Mammutkontserdil” esiettekandele tema ühe päeva jooksul loodud klaveripala “Sel ööl / Tol ööl”.

Üks auväärsemaid kultuuripreemia saajaid, helilooja Ester Mägi.

FOTO DELFI

Riiklikud kultuuripreemiad

Veebruarikuus selgusid tänavused riigi kultuuripreemiate saajad. Pikaajalise väljapaistva loomingu tegevuse eest pälvisid riigi kultuuriauhinna helilooja ja Ester Mägi, telerežissöör ja filmilavastaja Toivo-Peep Puks ning maalikunstnik ja kirjanik Enn Põldroos. Helilooja Erkki-Sven Tüür sai kultuuripreemia loomingu saavutuste eest 2013. aastal, eriti tõsteti esile klarnetikonseriti “Ekstaatiline palverändur” ja “De Profundist”. Eelmise aasta silmapaistva loomingu tegevuse eest said riikliku kultuuripreemia ka Ain Anger, Ivo Lill, Anu Raud ja Mati Sirkel.

Vabariigi teenetemärgid

Eesti president Toomas Hendrik Ilves andis iseseisvuspäeva eel 23. veebruaril riigi teenetemärgid 99 inimesele. Muusikutest said Valgetähe teenetemärgi tänapäeva üks huvitavamaid Eesti heliloojaid Galina Grigorjeva, trompetikoolkonna eestvedaja ja EMTA õppejõud Aavo Ots, koorijuht ja pedagoog, raadio laste laulustuudio ja Püha Miikaeli poistekoori juhendaja Kadri Hunt, Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia direktor, folklorist Anzori Barkalaja, lavastaja Neeme Kuningas, helilooja ja EMTA õppejõud Margo Kõlar, dirigent, trompetist ja 40 aastat puhkpilliorkestrit Popsid vedanud Enno Tubli, muusikakultuuri edendaja, raadiosaate “Vibratsioon” kauaaegne juht Raul Saaremets ning ansambli J.M.K.E. solist ja kitarrist, iseseisvuse

taastamise eelse Eesti protestimuusik Villu Tamme.

Tallinna Filharmoonia uus direktor

Tallinna Filharmoonia uueks direktoriks valiti Margit Tohver-Aints. Margit Tohver-Aints on lõpetanud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) klaveri erialal, õppinud Londoni Guildhalli Muusika ja Draama koolis ning omandanud EMTAs magistriraadi kultuurikorralduse erialal. Ta on töötanud produtsendina Eesti Riiklikus Sümfooniaorkestris, kontserdikorraldaja ja asedirektorina majanduse alal Tallinna Muusikakeskkoolis, samuti tegutsenud eraettevõttes OÜ Aints Management. Margit Tohver-Aints on korraldanud kontserte ja organiseerinud orkestrite esinemisi Eestis ning välismaal. Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti juhataja Aini Härmi sõnul on tegemist hea juhivalikuga. “Margit Tohver-Aintsil on kogemused, tahe ja soov arendada edasi niivõrd väärrika muusikaorganisatsiooni nagu Tallinna Filharmoonia tegevust. Olen kindel, et selgeid sihte omava ja tegusa juhiga läheb organisatsioonil edukamalt kui kunagi varem.”

Eesti Muusikakoolide Liit tunnustas parimat omavalitsust

Eesti Muusikakoolide Liit (EML) tunnustas koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Kultuuriministeeriumiga parimat kohalikku omavalitsust. Selle autasuga soovib EML tänada omavalitsusi, kes on möödunud aastal tuntavalt toetanud kohaliku muusikakooli tegevust. Autasu antakse välja esimest korda ning selle pälvisid Jõelähtme ja Türi vald.

Jõelähtme valda asutati muusika- ja kunstikool 2010. aastal, mil Eestis oli keeruline majanduslik olukord. EML hindab kõrgelt kooli filiaale rannaküla (Loo, Kostivere, Neeme). Hinnatav on vallavalitsuse kultuurispetsialisti algatus anda rahvusvahelisel muusikapäeval välja noore muusiku auhinda. Jõelähtme vallas tasustatakse muusikakooli õpetajaid võrdselt üldhariduskoolide

õpetajatega. Rõõmustab, et ei takistata teiste valdade lastel õppida Jõelähtmel. EML väärtustab Kostivere filiaali uute ruumide avamist.

Ka Türi vallas saavad muusikakooli õpetajad valla üldhariduskoolide õpetajatega samaväärset töötasu. Türi MK maja on heas korras, sealhulgas paigaldati 2013. aastal uus ventilatsioonisüsteem. Kooli pillipark on äärmiselt kõrgel tasemel. EML tunnustab ka õpilaste premeerimise süsteemi. Auhinna pälvinud omavalitsused said kingituseks konkursi “Klassikatähed 2014” finalistide kontserdi vallavalitsuses.

Saksa muusikateadlase uurimus Tobiasest

Märtsikuus viibis Tallinnas saksa muusikateadlane ja organist Elke Voelker, et tutvustada siinmail oma värskelt valminud põhjalikku uurimust Eesti muusikaklassiku Rudolf Tobiasi elust ja loometööst. Eestis pole siiani tehtud ühegi meie helilooja kohta niisuguse põhjalikusega lõpule viidud tööd.

Saksamaal organisti ja pedagoogina tegutsev Elke Voelker ütles, et mõte hakata Tobiasi loominguga lähemalt tutvuma tekkis tal, kuulates Neeme Järvi juhata tud oratooriumi “Joonase läheta mine” ettekannet Tallinnas. Materjalide kogumine algas 1996. aastal. Aastatel 1994–1996 õppis Elke Voelker ka eesti keelt. Ühel või teisel põhjusel tulid tööse vaheajad, kuni 2013. aasta novembris oli 382-leheküljeline käsikirja Heidelbergi ülikoolis avaldatuna kaante vahel. Elke Voelkeri dissertatsioon “Der estnische Komponist Rudolf Tobias. Leben und Werk” (“Eesti helilooja Rudolf Tobias. Elu ja looming”) on avalikuks kasutamiseks arhiveeritud ka Heidelbergi ülikooli raamatukogu dokumentide serveris <http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/15639>. Dissertatsioon jaguneb neljaks: elulooline osa, heliloomingu tutvustus, oratooriumi “Joonase läheta mine” üksikasjalisem analüüs ning lisad. Paljud käsitlused ja teemad valgustavad Eesti muusikaelu ja kultuuripilti laiemalt, kui ainult Tobiasi vaatenurgast.

Elke Voelker kohtus Tallinnas paljude Eesti muusikategelastega ning sõlmis

uusi sidemeid siinsete muusika- ja kultuuriasutustega raamatukogudest kuni Eesti Rahvusringhäälinguni. Ta on kinkinud oma uurimuse käsikirja ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse osakonnale ja raamatukogule, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumile ning Eesti Rahvusraamatukogule.

Noorema rühma omaloominguvooru võitja **Triinu Piirsalu** oma pala esitamas.

FOTO IA REMMEL

VII muusikaolümpiaad

15. veebruaril toimus EMTAs VII üleriigilise muusikaolümpiaadi lõppvoor. Olümpiaadi osadeks olid traditsiooniliselt muusikaalaseid teadmisi kontrolliv kirjalik test, noodist laulmine, laulu esitus, omalooming ning muusikateemaline kirjutis ehk esse. Võisteldi kahes vanuserühmas. Nooremas rühmas hindas õpilaste teadmisi žürii koosseisus **Olav Ehala, Janne Fridolin, Kristi Kiulu, Kerri Kotta, Anne-Liis Poll, Katrin Raamat, Aive Skuin** ja Liivi Urbel ning vanemas rühmas **Timo Steiner, Kadi Härma, Koidu Ilmjärv, Eve Karp, Jaan Krivel, Inge Raudsepp** ja **Ia Remmel**.

Nooremas rühmas osales 21 ja vanemas rühmas 23 õpilast. Koolidest olid esindatud Gustav Adolfi gümnaasium, Tartu Kivilinna gümnaasium, Konguta kool, Tallinna reaalkool, Jõgeva ja Kehtna põhikool, Vändra gümnaasium, Tallinna Mustamäe gümnaasium, Türi põhikool, Kuressaare gümnaasium, Tallinna 21. kool, Pärnu Kuninga tänava põhikool, Sillamäe Kannuka kool, Kadrina keskkool, Orava põhikool,

Keila kool, Otepää gümnaasium, Haanja kool, Võhma põhikool, Narva Kreenholmi gümnaasium, Pärnu Sütevaka humanitaargümnaasium, Elva gümnaasium, Tartu Karlova gümnaasium, Saaremaa ühisgümnaasium, Tallinna inglise kolledž, Rapla ühisgümnaasium, Värskä gümnaasium, Narva Vanalinna riigikool, Antsla, Tarvastu, Paldiski, Paide, Jõgevamaa ja Rakvere gümnaasium.

Nooremas vanuserühmas pälvis I koha ja kulddiplomi **Angelika Anette Antsmäe** (GAG, õp Moonika Tooming, Lembi Mets), II koha ja kulddiplomi **Marta Külaots** (Konguta kool, õp Katrin Libe, Evald Raidma), III koha ja kulddiplomi **Triinu Hommik** (Tartu Kivilinna gümnaasium, õp Inga Sermat, Egle Pöder). Parima omaloomingu eripreemia sai **Triinu Piirsalu** (GAG, õp Moonika Tooming, Katrin Talmar), parim laulu esitus – **Sirle Allikivi** (Pärnu Kuninga tänava põhikool, õp Reet Jürima, Toomas Voll), parim noodist laulmine – **Susanna Liisa Onoper** (Tallinna reaalkool, õp Heli Roos, Maire Roovik), parim kirjalik töö – **Angelika Anette Antsmäe**, parim esse – **Pille Riin Erikson** (Kadrina keskkool, õp Elene Altmäe).

Vanema rühma I koht ja kulddiplom – **Rael Rent** (Pärnu Sütevaka humanitaargümnaasium, õp Aire Luhaoja), II koht ja kulddiplom – **Marianne Leibur** (GAG, õp Merle Ilus), III koht ja kulddiplom – **Karin Kuulpak** (GAG, õp Merle Ilus). Eripreemiad: parim omalooming – **Paula Pajusaar** (Tallinna inglise kolledž, õp Margot Peterson, Ranno Nurmsaar), parim laulu esitus – **Timo Mäeots** (Paide ühisgümnaasium, õp Anne Rikberg), parim noodist laulmine – **Rael Rent**, parim kirjalik töö – **Rael Rent**, parim esse – **Saimi Ester Kortelainen** (Tartu Karlova gümnaasium, õp Imbi Goldman) ja **Timo Mäeots**.

Kummagi vanuserühma kolm esimest esindavad Eestit 30. aprillist

Bass **RAINER VILU** osaleb EMPil solistina esimest korda, varem on ta festivalil laulnud Eesti Filharmoonia Kammerkoori ridades.

3. maini Riias toimival rahvusvahelisel muusikaolümpiaadil.

Klaveripäev “Kodumaine viis”

7. märtsil, Heino Elleri sünnipäeval toimus üle Eesti noorte klaveripäev “Kodumaine viis”. Päev kujunes väga meeleolukaks ja osavõtjaterohkeks. Sellega ühines 433 noort klaverimängijat ning 33 muusikakooli: Antsla, Ahtme, Aruküla, Aseri, Tartu H. Elleri MK, Jõelähtme, Kärkla, Keila, Kuressaare, Lasnamäe, Lagedi, Loksa, Märjamaa, Narva, Nõmme, Nõo, G. Otsa MK, Otepää, Orissaare, Paide, Rae, Rakvere, Saue, Saku, Tallinna, Tallinna muusikakeskkool, Tõrva, Türi, Võru, Valga, Viljandi, Vanalinna Hariduskolleegeiumi ja Ülenurme muusikakoolid. “Soovime selle päevaga osutada tähelepanu meie noortele klaverimängijatele, suurepärasele klaveriõpetajatele, meie rikkalikule klaverimuusikapärandile ning meenutada eesti muusika klassikut Heino Elleri,” ütles ürituse kunstiline juht **Lembit Orgse**.

Kokku kõlas klaveripäeval 85 helilooja teoseid, sealhulgas mängisid kahekümmend õpilast omaloomingulist pala. Väga palju esitati mõistagi Heino Elleri loomingut (26 teost), rohkesti oli kavades ka Eino Tambergi (23), Riine Pajusaare (21) ja Urmas Sisaski palu (19). Nooremate seas olid armastatud Leelo Kõlari seaded ja palad. Populaarsed olid ka Katri Hallik-Rebase, Ester Mägi ja Raimo Kangro lood. Teiste hulgas olid kavades veel meie rahvusklassikute Eduard Tubina, Rudolf Tobiase ja Mart Saare teosed, samuti Els Aarne, Edgar Arro, Uno Antoni, René Eespere, Lea Gabrali, Lepo Sumera,

Eugen ja Villem Kapi, Riho Pätsi, Ilmar Pakri, Mati

Kuulbergi, Heino Lemmiku, Anti Marguste, Raimond Lätte, Andrus Vahisalu, Alo Põldmäe, Jaan Räätsa, Rein Rannapi, Eda Sterni ja Selvadore Rähni palad. Uuemast loo-

Saami joiguja **WIMME** (ka Wimme Saari, 1959) on esinenud Viljandi pärimusmuusika festivalil 1998. ja 2012. aastal. Eesti heliloojate autoriloomingut esitab too saami traditsioonilise muusikale kaasaegseid vorme leidev laulik esimest korda.

Antsla muusikakooli tublid klaveripäevalised.
FOTO ERAKOGUST

mingust tuli ettekandele Arvo Pärdi, Erkki-Sven Tüüri, Helena Tulve, Tõnu Kõrvitsa, Tõnis Kaumanni, Margo Kõlari ja Pärt Uusbergi muusika. Kuulda sai ka päris noorte, veel õppivate heliloojate loomingut: Anne-Mai Edala, Martin Kirsiste, Marili Tomingase, Tuuli Pruuli (kirjutatud konkursile “Lustlik klaver”) ning Matis Leima palu.

Klaveripäevast osavõtjad ja kontserdil esinejad said kõik “Kodumaise viisi” spetsiaalselt kujundatud märgi ning nende vahel loositi välja meeneid ja kingitusi. Päeva lõpetas pianist **Sten Lassmanni** kontsert G. Otsa MKs Elleri klaverimuusikast, kavas “Kodumaine viis”, Tokaata, “La fille du nord”, “13 klaveripala eesti motiividel”, “Episood revolutsioonijast” ja Sonaat nr 2. G. Otsa MK õpilaste ja Sten Lassmanni kontserdist toimus ka veebiülekanne, kontserdid üle Eesti salvestati. Kõik “Kodumaise viisi” videod ja muud materjalid on nähtavad ürituse kodulehel <http://www.tmm.ee/kodumaineviisi> ja facebookis.

Väga suur osalejate hulk kinnitab taas, et klaveriõpe on olnud ja on jätkuvalt üks muusikahariduse alustalasid ja seda õppida on hoolimata muusika ja stiilide muutumisest kasulik igale noorele. Võime ka õigusega tunda uhkust oma rahvusvahelisel tasemel pianistide koolkonna ning pädevate ja loominguliste klaveriõpetajate üle. Klaveripäeva korraldajateks olid **G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool** ning **Eesti Teatri- ja Muusikamuseum**. Päeva toetasid **H. Elleri nim. Tartu Muusikakool**, **EMTA Interpretatsioonipedagoogika instituut** ning **Eesti Klaveriõpetajate Ühing**.

Alo Mattiiseni muusikapäevad

Märtsis toimusid Jõgeval MTÜ Tähetund eestvedamisel 18. **Alo Mattiisenile pühendatud muusikapäevad**. Nädal aega kestva ürituse esimeses pooles toimusid kontserdid. 7.–8. märtsil oli festivali raames üleriigiline vokaalansambli konkurss, kus osales 53 ansambli ligi 300 noore lauljaga. Muusikapäevi on Jõgeva gümnaasiumi muusikaõpetaja **Maret Oja** eestvedamisel korraldatud juba alates 1997. aastast.

TULEMUSED

- *Grand prix* – Tallinna 21. kooli segaansambel **2Loud** (juh Grettel Killing)
- Esikohad – IV–V klass – **Türi põhikooli poisteansambel Vennad** (juh Tea Saar)
- VI – VII klass – **Meero muusik tütarlaste ansambel Keskmised** (juh Anu Lõhmus)
- VIII – IX klass – **Räpina MK tütarlaste ansambel Blue-s** (juh Margot Suur, Riivo Jõgi)
- X – XII klass – **Põlva MK neidude ansambel Mustad klahvid** (juh Margot Suur, Riivo Jõgi)
- Parim meesansambel – **Tartu Jaan Poska gümnaasiumi meesansambel** (juh Kaie Mägimets)
- Parim segaansambel – **Viljandi MK segaansambel Viva la musica** (juh Hedi-Kai Pai)
- Kuni 26-aastased – **Neidude ansambel**

Jazzin Sisters

- Inspireeriva juhendaja eripreemia – **Anu Lõhmus** (Erahuvialakool Meero muusik)
- Maitseka klaverisaate eripreemia – **Hedi-Kai Pai** (Viljandi MK)
- Targa juhendaja eripreemia – **Margot Suur** (Räpina ja Põlva MK)
- Heade seadete eripreemia – **Grettel Killing** (Tallinna 21. kool)
- Heliloomingu eripreemia – **Karin Kuulbak**
- Trubamehe eripreemia – **Marilill Suvi** (Põlva MK neidudeansambel Mustad klahvid)
- Karjapoisi eripreemia – **Chrystian Mairold Saarse** (Türi põhikooli ansambel Vennad, juh Tea Saar)
- Talve igatsuse eripreemia – **MTÜ Siiruse meesansambli Murdlaine “Troika” laul** (juh Siirius Sikka)
- Humoorika esituse eest – **Türi kultuurimaja meesansambli Poissmehed “Piirivalvurite laul”** (juh Tea Saar)
- Saateinstrumentide hea kasutuse eest – **Erahuvialakooli Meero muusik tütarlasteansambel Keskmised** (juh Anu Lõhmus)
- Alo laulu südantpuudutava esituse eest – **Tartu Jaan Poska gümnaasiumi meesansambel** (juh Kaie Mägimets)
- Klassikaraadio eripreemia (kuus tundi salvestust) – **Räpina MK tütarlasteansambel Blue-s** (juh Margot Suur, Riivo Jõgi)

Tallinna ülikoolis tulekul suur kunstikasvatuskonverents

24. ja 25. aprillil toimub Tallinna ülikoolis konverents **CFMAE14 “Muusika- ja kunstikasvatus muutumises”**. Tänavune on juba kümnes, juubelikonverents. Alates 2004. aastast peeti üritust nime all “Muusikakasvatus muutumises”, 2014. aastal muutus konverentsi nimi ja kontseptsioon:

nimi ja kontseptsioon:

“Muusika- ja kunstikasvatuse muutumises”

CFMAE14 viib kokku teadlasi, õpetajaid ja kunstnikke üle maailma, et kaardistada, edendada ja genereerida ideid

Foto- ja videokunstnik **TARVO HANNO VARRES** (1970) on aastatel 2008–2012 EMPil kuireerinud “Videomuusika” sündmust. Tema enda osalusel valmis EMPil 2009. aastal koostöös Tatjana Kozlova-Johannesega teos “Liikumatus dimensioon”.

Sopran **KÄDY PLAAS** osales viimati 2007. aasta EMPil solistina Gavin Bryarsi teoses "Õnne valem – To Define Happiness".

VANEMUISE SÜMFOONIA-ORKESTER (tollal RAT "Vanemuine" kammerorkester, dirigent Endel Nõgene), esines esimesel EMPil 1979. aastal ning hiljemgi 1980. aastatel.

kunsti ja kunstikasvatuse vallas.

Konverentsi peateemaks on seekord kommunikatsioon ja protsessid. Laiemas tähenduses viitab kommunikatsioon sellele, kuidas me kultuuriliselt, sotsiaalselt, verbaalselt/visuaalselt või kehaliselt suhtleme, mis omakorda väljendub erinevates muusika- ja kunstitegevustes. Konverentsi eesmärk on tõsta esile kommunikatsiooni olulisust kasvatuses ja sellega seotud aladel ning genereerida ideid, kuidas suurendatud tähelepanu protsessuaalsetele aspektidele võib parandada meie igapäevapraktikat.

Konverentsinädalal toimuvad rahvusvaheliste lektoritega muusikapsühholoogia, muusikaimprovisatsiooni ja e-õppe kursused. Konverentsile eelneb rahvusvaheline sümposium, mis keskendub teadusajakirjade toimetamisele ja väljaandmisele ning on pühendatud The Music Educators Journal 100 aasta juubelile. Samuti toimub Riho Pätsi 115. sünniaastapäevale pühendatud sümposium ning IV õpetajakoolituse seminar. Konverentsi lõpptseremoonial kuulutatakse välja koolinoorte suunatud esimese digitaalse heliloomingu konkursi võitjad. Täpsem info www.tlu.ee/muusika,

www.tlu.ee/CFMAE.

5. APRILL, 19.00
Estonia kontserdisaal

MOZART
Fantaasia c-moll

BEETHOVEN
Rondo G-duur

DEBUSSY
Images („Kujundid“)

CHOPIN
Ballaad As-duur

SCHUBERT
Sonaat (Fantaasia) G-duur

Piletid 10€ / 5€

PILETILEVI
Kultuurilise loomingu

40 RALF TAAL

Plmf
Phonics of Music
www.plmf.ee

MONIKA MATTIESEN (esiettekandele tuleb "meng-leng-geleng" lugejale, orkestrile ja live-elektronikale, 6. IV)

Sinu olulisemaid töid ja ettekandeid viimase aasta jooksul?

Flötistina olid olulisemad Galina Grigorjeva "Antiphone" esiettekanne ja Kaija Saariaho "Changing Light" Euroopa esiettekanne koos suurepärase flötisti Camilla Hoitengaga, Helena Tulve "Hõbevalge" flöödi ja orkestriversiooni esiettekanne Tallinna Kammerorkestriga, Erkki-Sven Tüüri teose "Viled ja sosinad Uluru kaljul" flöötide ja orkestriversiooni ettekanded Tallinna Kammerorkestri ja Valgevene Riikliku Raadio ja Televisiooni sümfooniaorkestriga. Heliloojana olid tähtsamad teoste "Glowing" ja "Remotus" esiettekanne Tallinna Kammerorkestri ja Valgevene sümfooniaorkestriga, dirigendid Mikko Murdvee ja Erki Pehk.

Palju aega pühendan ka Eesti heliloojate festivaliga seotud tegemistele: kuulan läbi uuemat eesti heliloomingut, külastan välisfestivale, et leida uusi kontakte ja koostöövõimalusi eesti heliloojatele ja nüüdismuusikainterpreetidele.

Suuremaid elamusi või avastusi viimase aasta jooksul?

Suurim elamus oli Berliini filharmoonias kuulnud Bachi "Johannese passioon" Peter Sellarsi lavastuses.

Mida on suurvormi kirjutamine sulle andnud ja/või sinult võtnud?

Suurvormi kirjutamine on andnud võimaluse pügeda interpreedi nahast helilooja kuube ja taasavastada nende rollide vahetuse painajalikus ja rõõms.

Helena Tulve heliuniversumite mõjus ("Arboles lloran por lluvia") üllatab jätkuvalt. Sünesteetilisi aistinguid ergutav, hingehoidjana usaldatav kuulamiskogemus.

Arboles lloran por lluvia. Helena Tulve.

ECM New Series

ECMi plaadimärgi all ei ilmu lihtsalt plaate. Iga selle firma helikandja on kunstiteos, terviklik ja eriline. Seda teame juba ammu. “Arboles” on Helena Tulve teine plaat ECMilt. See plaat on nagu unenägu, kulgedes justkui hoomatavas haardeulatuses, kuid hajudes peost, niipea kui püüad kuuldule tagasi mõeldes muljet sõnadesse sättida. Nüansse on palju, üksteise alt ja kõrvalt ujub välja järjest uusi kihte ja tämbreid, mida varem polnud mahti märgata. Mida rohkem kuulad, seda paremaks läheb. Helena Tulve on euroopaliku muusikatradiitsiooni hüljanud. Peategelased pole mitte eesmärk ja tung(d)lemine, vaid sissevaade, paigalseis ja kuulatlemine. Valitud tekstid on kaugetest kultuuridest ja aegadest, kaunid ja ajatud. Muusikas on palju ilu: sekund mõjub konsoneerivalt, tertsis on saanud puhas intervall, kvint käib ringi, unisooni nägu peas.

Avaloo “Reyah hadas ’ala” instrumentaalosa ümbritseb õhuliselt heljuva suitsuna soojatämbrilike Vox Clamantise (dirigent Jaan-Eik Tulve) lauldud iidset viisi. Selle üks koht on nii ilus, et hakkab kummitama. Kolmes teoses on solist Arianna Savall. Tema sire, kõrge sopran mõjub instrumentaalselt, oboega paaris oboelikult, keelpillidega koos viiulina; sealjuures saab ta aega mängida harfi. Plaadi nimilugu raamib leidlik vihmakujund, erilist värvi annab sellele nyckelharpa. Vokaali ümber keerutanud lugudele järgneb “Extinction des choses vues” (ERSO, dirigent Olari Elts) – müstiline heliookean, kord hiiglaslik, hoomamatu ja hirmutav, siis jälle tüüne, aga ikkagi mitte turvaline, vaid

jätkuvalt pelutav, lõpus kilgendav ja kummaline. Helena eriliselt peen orkestritämbrimeel käib õnnelikult käsikäes leidlikkusega. Tema vähesed orkestriteosed on tasunud ootamist.

See muusika on esitajale üli-nõudlik. Ettekanded on imetlusväärised, ükski närv ei tundu nõtkuvat ega lihas värahtavat. Kõik on ECMi kõrgtaseme vääriiline.

VIRGE JOAMETS

Francis Poulenc. Stabat Mater. Carolyn Sampson, Cappella Amsterdam, Eesti Filharmonia Kammerkoor, ERSO, Daniel Reuss.

Harmonia Mundi

Teosed, mis sellel plaadil kõlavad, on pärit viiekümnendates eluaastates Poulenci sulest. Albumi peateos “Stabat Mater” kanti esimest korda ette 1951. aastal ning Leonard Bernsteinini 1959. aastal tellitud “Sept Répons de Ténèbres” veidi pärast helilooja surma 1963. aastal. Poulenci helikeelt on iseloomustatud kui “mõrumagusat” ning neid maitseid on tunda ka selle plaadi kahes teoses. Poulenci muusikat suunas alates kolmekümnendatest taasleitnud katoliku usk ja reaktsioonid isiklikele läbielamistele. Tema lähenemine on väga tekstikeskne ning emotsionaalne, vajadusel lausa ka prantsuspäraselt sensuaalne. Avateoses “Sept Répons de Ténèbres” üllatavad dramaatilised kõlad ja meloodiajoonise teravnurgad, mis vahelduvad Poulencile iseloomulike tundeliste paisutustega. Eriti mõjuv on seitsmeosalise kompositsiooni sisuline ja vormiline kese, viies osa “Tenebrae factae sunt”.

Väga kaunis on ka lepitava loomuga lõpunumber “Ecce quomodo moritur justus”. On ilmne, et seda teost luues saatis heliloojat kontemplatsioon iseenda surelikkuse üle. On ka huvitav, et Poulenc nõudis, et teost peab esitama tingimata poistekoor.

“Stabat Mater” kohta on öeldud, et see on “ilma ahastuseta reekviem”. Ka selles teoses on palju ilujanu. Mina armastangi Poulenci muusikas seda, et vaatamata tollastele uue muusika trendidele (serialism, hermeeitiline akademism, mitut moodi radikaalne avangardism ja kuulajast võõrandumine) ei kartnud helilooja olla tundeline, tundlik ja isiklik. Mõru ja magus käivad tema muusikas käsikäes, esimehe nõuab esitamisel resoluutset, karget fraasi ja teine meelelist, aromaatselt kõlakujundust. Dirigent Daniel Reussi interpretatsioonis on need kontrastid selgelt välja toodud. Eriti võlvalt kõlavad kooride kantileensed liinid ja rikkalik, sageli lausa jazzilik, paljuhääline akordika. Hollandi ja Eesti koor ongi plaadi peakangelased – ehkki kaasa teeb ka sopranisolist Carolyn Sampson, maalib helilooja eelkõige koorivärvidega.

JOOSEP SANG

Üle latvade lailab üks hõik. Priit Pedajas.

Eesti Draamateater

Selle varakevadel ilmunud sygisesse plaadi näol on ehk tegemist kõige olulisema eesti trubaduuri antologiseerimisega. Pedaja loomulikud ja looduslähedased laulud on andnud tõuke nii Jaak Tuksamile kui ka vendadele Johansonidele (Mart on siinset avapala “Kui päikene loojub” ka esitanud) ning kasvanud Anne Maasiku heliilma vanema vennana. Kymned noored näpud on

mänginud hymnilise “See maailm, mis elab Sinus” duure. Ei tea küll, miks see e lugu siit puudub, nagu ka “Ma olen madalal syndinud”, “Lumirüü”, “Eesti kaart”... Yhesõnaga, mehe lauluvara pole kaugeltki ammendatud. Pedaja algheliks on kõrgluulega toetatud sugrilik tumemeel. Vendade Sarvedega koos mängitud Enno “Kujuigatsus” on üks selliseid lugusid, mis tundub alati olemas olnuvat ja vainudelt vastu kajaavat. Masingu “Ühel kaunil päeval” kulus kõrva vanalt vinyyllilt. Underi viisistused on kõige helgemad. Muusikas valdab Pedajas nii karget romanssi kui ka bluusi, satub valssima, pikib vahemänge, viskab maata kuninga loos pisut Dylanit ja suudab oma kitarrist isegi dowländliku lauto kõlad välja võluda (“Ilus pikk poiss...”). Regilaulu pisiku sai ta Hellero poistelt. Vaeslapse viis “Lätsi mõtsa” on lõunaeesti kõrvale väheke puine, rahvalaulude mõju oivaline kылг ilmub yrgugri kõlaga lugudes (“Mida saab vastata neile”, “Edasi aeg liigub”), mis mängitud mansi näppepilli *sankvaltrap*’iga. Koos hingegugulase Kaplinski tekstidega tekib sest unikaalne ja lummutav sulam. “Otsijad” läheb vaata et vanakreeka meloodikanäidete kanti. Tooni muudab teise plaadi lõpp, kus syntesaator astub diaalooги hääle naturaalse jõulisusega. Väga huvitav kompott on “Maapagu 1”, kus uusromantilise syndi tämber ja popilik fraseerimine kohtuvad madaladel nootidel urrava loitsuga. “Aednik yteles” loob mingit puhangulist sakraalset omastiili. Loo “Yhele lapsele” vahemängud on tore-dad, kuid selle karakter justkui irdub teksti sisust. Mu jaoks tabab Tuksami viis Suitsu *feeling*’ut täpselt. Ilmselt seetõttu, et ma ei elanud Vene aja ängis nii kaua, tundub mõni pala yledramatiseerituna ja teine mõtlikust tekstist läbi kappavana. Kuid selles valus ja rapsimises pole valet. Trubaduurlus synnibki ainuvõimalikuna oma ajastu vahetus tukses. Seda palukavarrelist eestiikkust ja tumeda sõnumi selgust oleks praegust laulikutel siit õppida.

LAURI SOMMER
kirjanik ja muusik

Tõnu Naissoo Trio.

Jazzgression

Plaat koosneb 1968. aastal lindistatud ja 1970. aastal avaldatud stuudioalvestisest, millele on lisatud seitse varem avaldamata kontserdipala samast loomeperioodist. Salvestuste ajal oli pianist vanuses kuusteist kuni kaheksateist aastat. Kuid nooruse loomuliku värskuse ja veetluse nimel ei ole siin tarvidust hinnaalandust teha. Jah, on eakohast armsat naiivsust, romantikat programmides-pealkirjades. Kes seda pahaks paneb! On ka konarusi, mõnda krobekat. On kompositsiooniideede kiiret ammendamist (nooruslikult rutakat?), pisut küsitavust kollaažilike kompositsioonide teoseosade vaheldumise loogikas. Mõningane ka leidoskoopilisus vastas siis ka täpselt toonase eurojazzi moesuundadele. Viimane otsis oma teed jazz'i sünnimaa jõulise eneseväljenduse mõjuväljas ent teistsuguses taustsüsteemis. Kasutati intonatsioone, mis pillimeeste pärandis ja muusikalises sõnavaras loomulikult viisil olemas. Kõik olid ju "kamminud" Bachi ja etüüde. No ja rahvamuusika intonatsioonidest on raske pääseda rahvapilliantsamblikes osalematagi. Omapära rõhutas sofistikeeritus, filosoofilisus, peen huumoriga (Jan Johansson).

Juba verinoorel Tõnu Naissool on kõik see olemas, briliantselt. Klassikastuudium. Jazzimaailma, sealhulgas kõige kaasaegsema, põhjalik tudeerimine nii isa Uno Naissoo kõrval kui ka omal käel. Cool jazz'iliku kontseptsiooni (Bill Evans jt) sekka kuuleb mitmes palas ka McCoy Tyneri moodi "mürgitamist". Lisaks isa poolt kasutusele võetud rahvusliku jazz'i elemendid ja biitmuusika mõjud.

Klaveritriot on värvimas ühes palas Els Himma, kahes Avo Joala flöödil. Nagu tolle aja jazzis juba moesõnaks, ei ripu kontrabassisti poogengi enam jõude (Jüri Pliznik, Aleksander Samohvalov).

Mõni põhilisel kontsertettekannet välja arvatud, on suuremale osale kogumikust omane mõningane emotsionaalne suletus. Siin pole pruugiks äärmine väljenduslikkus, tunnete jõuline aktualiseerimine. Väljendusvõimsusele ei pöörata liialt tähelepanu. Nagu härrasmeeste tennis versus kaasaegse tippspordi väänlemine-püherdamine.

Sellise sordiini all oleks muusika nagu kergelt abstraheeritud. Ja distantsist hoolimata ometi paeluv.

SANDER UDIKAS muusik

Minu laulu pidu. Andre Maaker.

Paw Marks Music

See oli 2008. aastal, kui praegune "kõrsik" ja toonane soolooartist Bonzo andis välja ärkamis-aegsete laulude plaadi "Ei saa mitte vaiki olla". Mäletan, et vabariigi aastapäeva pidustuste ja järgmisel aastal toimunud üldlaulupeo valguses arutleti nii noorte kui ka vanade keskel, nii muusikute kui ka mittemuusikute seas, kas selliseid pühasid laule nagu "Mu isamaa on minu arm" või "Sind surmani" tohib ikka sellise "ragiseva-rõgiseva" häälega esitada. Ja üldse selle üle, mida tohib või ei tohi ärkamis-aegsete lauludega teha. Olgu öeldud, et mulle Bonzo plaat väga meeldis.

Andre Maakeri sooloplaat kindlasti sellist poleemikat ei tekitata. Kõik lood on mängitud kurnikõlalisel nailonkeeltelgitarril. Paljud laulud on põhjalikult rear-

ranžeeritud ja reharmoniseeritud, kuid tulemus ei mõju sellegipoolest mitte mingis mõttes radikaalse ega lugupidamatu pühaduseteotusena. Vastupidi, kogu ettevõtmise žestist ja sisulisest lahendusest kumab läbi siiras soov võtta eestlaste südame-laulud ja esitada neid nii, nagu üks muusik oma pilliga veedetud intiimsel hetkedel neid kuulma on hakanud.

Maakeri valikus on vanu laule, nagu "Eesti lipp", "Meil aiaäärne tänavas" ja Ernesaksa "Mu isamaa on minu arm", uuemat laulupeorepertuaari, näiteks Uno Naissoo "Mu kodu", Olav Ehala "Vitsalaul" ja Ülo Vinteri "Kodulaul", ning veel uuemaid laulupeolaule – Tõnis Mäe "Koit" ja Peep Sarapiku "Ta lendab mesipuu poole". Olemata kitarrist, ei suuda ma laskuda liiga spetsiifilistesse kitarritehnikalistesse finessidesse, aga Maakeri seitsmekeelne pill kõlab väga kaunit ja laulvalt. Meloodialiinide, akordika ja bassifunktsiooni kombineerimine nõuab suurt mängutehnilist meisterlikkust ja kitarrist näitab sageli oma virtuoosseid võimeid. Selle vahest parim kinnitus on flamenkolik töötlus Ehala-Viidingu "Vitsalaulust". Omaette väärtus on ka seaded. Nagu öeldud, ei pruugi kuulaja kohe mõnda tuttavat laulu ära tundagi. Koos laulukaare all lauldud lood on kõigil peas ja südames. Kui tuttavatele viisidele antakse uus vorm ja kontekst, saab seda pidada ainult meie muusikapärandit rikastavaks. Sümpaatne on seegi, et Andre Maaker ei kogunud kokku staaridest kubisevat projektiansamblit, vaid otsustas tulla välja otsast lõpuni isikliku muusikalise *statement'*iga.

JOOSEP SANG

Enter Projector. Faun Racket.

Vitamiin Loft Records

Elektroonikaartistid puhul kehtib tõsiasi, et hea *sound* on pool võitu. Isikupärase helikeelega Faun Racketil on see kenasti olemas. Faun Racket on duo Andres Lõo ja Talis Paide. Mõlemad on muu-

sikasõpradele vanad head tuttavdad. Lõo istus trummide taga progepundis Luarvik Luarvik ning laulis rock-elektronilises Opium Firdis. Pluss veel oma nime all ilmunud huvitavad albumid. Talis Paide bändid on olnud State of Zoe ja Kosmosepealinn.

Nüüd on meeste teed ristunud vastastikuse lugupidamise klubis, vahel unistavas, vahel tantsulises ja mõlemal juhul oht- ra bassiga garneeritud projektis Faun Racket, mille debüütalbum on tegijate enda kinnitusele inspireeritud linnafloorast. Album oleks päris kindlasti olnud oluliselt kõrgemal positsioonil meie mullustes aastatabelites, kui see poleks ilmunud jõulude lähedal, mil enamik tabelleid oli juba koostatud.

Linn koos oma rütmide, hingamise, võlude ja pahedega on Faun Racketi loodus. Plaadi materjaliga hakkas Andres Lõo töötama siis, kui ta elas New Yorgis. Selle megalinna pilti saab näha bändi muusikavideos "I Am New York". See ei ole turistide New York, need räämas majad, auru-pilved ja halvasti lapitud tänavad. Huvitava kontrastina miljonlinna temaatikale on albumil ka pala "Toonela", küllap otsese vihjena põliseestlaste mütoloogiale. Toonelasse jõudes hing puhkab ja sünnib uuesti, et jätkata kogemuste hankimist. Muusikaliselt on aga unistava tekstuuriga "I Am New York" võrdlemisi neurootilise "Toonela" täielik vastand. Ühes intervjuus mainisid mehed, et kui mingi pala üldse, siis just "Toonela" sümboliseerib Tallinna, kuid vaatamata nendele konkreetsetele vihjetele on plaadi peategelaseks siiski niimetu linn kui sümbol.

Elektrooniline art-pop Faun Racketi interpretatsioon on baaseerub nii masinlikumal *techno'* kui ka humanistliku kallakuga *ambient'*il. Elektroonika kui žanr

on end keldritest ja magamistubadest ammu välja murdnud, kuid Faun Racketil on endiselt juures mõnus *underground*’i hõng. Õhuline “Enter Projector” esindab kindlat maailmavaadet ning elustiili ja on unistav, kuid mitte kurvameelne, vaid küps ja tugeva inimliku puudutusega.

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik

Särav vaikus. Hanna-Liina Vösa, Kristjan Randalu, keelpilli-kvartett Prezioso.

Kamber

Albumil “Särav vaikus” ühinevad koostööks lauljatar Hanna-Liina Vösa ja pianist Kristjan Randalu. Ühise heliloominguna on sündinud ka plaadil kõlav muusika. Laulude tekstid pärinevad Kristiina Ehini luulekogudest, kõlapilti rikastab keelpillikvartett Prezioso.

Kel õnnestus möödunud kevadel Kumu auditoriumis näha ja kuulda Hanna-Liina Vösa lavastatud ja laulnud-mängitud monomuusikali “Viimane monogaamlane”, on plaadi sisu tuttav. Etendusest on välja võetud kõnetekst ja alles jäetud laulud, samas järjekorras nagu need lavastuses olid. Tegu pole siiski etenduse salvestusega, plaat on sisse mängitud pisut hiljem, 2013. aasta suvel. Veidral kombel pole plaadiümbrisel sõnakestki sellest, et tegu on lavamuusikaga konkreetsest teatritükist.

Muusika mõjub siiski hästi ka ilma lavastuseta. Kui aga juba loobuti seosest konkreetse süžeeaga, võinuks proovida lauludest hoopis teismoodi tervikut luua. Näiteks laul “Püüa mitte surra” sobinuks oma draamatilisusega kulminatsioonipingega kas-

vatamise eesmärki arvestades pigem eelviimaseks, plaadil jääb ta lugude reas esimesse poolde.

Laulud on eraldi võetuna head. Üks nende tugevusi on Kristiina Ehini sulest pärinev verbaalne pool, mis eristab palu tavapärastest banaalse sõnumiga või lausa mõttelagedatest pophitikestest. Seesama argikonkretstiga raskesti haakuv sisu saab kohati takistuseks laulude universaalsele kasutamisele, kuid kui meenutada mõne silmapaistvama eesti artisti laulutekste, sobib “Särava vaikus” sisu samasse seltskonda suurepäraselt. Heaks näiteks on Kristjan Randalu varasema koostööpartneri Vaiko Eplikuga loomine.

Mõnelgi Vösa ja Randalu laulul võiks teistsuguse instrumentatsiooni puhul olla asja ka popi edetabelitesse. Näiteks “Klaasist sildu kerkib jalge ette” võiks võrrelda mõne Lenna looga ning laulust “Kui päike punastades vaatas maha” saaks vormida indie-hiti, kui klaverisaade kitarripartiiks ümber kujundada.

MARJE INGEL
kuulamishuviline

Hugo Lepnurme. Koraalieelmängud. Virve Soode, Ene Salumäe, Kristel Aer.

Organisti, helilooja ja pedagoogi Hugo Lepnurme 100. sünniaastapäevaks valminud CDle on koondatud aastatel 1965–1998 valminud nelikümmend viis koraalieelmängu, mida on võimalik leida ka helilooja 95. sünniaastapäeva puhul ilmunud orelinoodist. Heliloojat on inspireerinud vajadus koraalieelmängude järele juumatelastustel. Tundes hästi koguduste organistide mänguta-

set, on ta loonud nii lihtsamaid (“Ma kummardan Sind, Armuvägi”), “Miks sa ennast, hingeke”, “Eks see ole arm ja heldus”, “Imeline Issand”, “Mu süda, ärka üles”) kui ka meisterlikku pillivaldamist eeldavaid eelmänge (“Eks mu kohus tänu teha”, “Halleluuja, koorid kostke”, “Halleluuja, tahan laulda”, “Jumal, vägev valitseja”, “Oh anna tuhat keelt Sa mulle”, “Ülestõusmispühiks” jt).

Heliloojale on omane muusikaline avaliolek, milles väljendub nii hugolepnumelik rõõmsameelusus kui ka kohati koguni (jumala)vallatu ülemeelikus. ““Mu järel!” hüüab Jeesuke” on hoogsalt vallatu punkteeritud rütmiga, “Oh anna tuhat keelt Sa mulle!” rõõmus ja “Sull, Sull, Jehoova, tahan laulda!” koguni tantsuline.

Lood on salvestanud helilooja tütar Virve Soode ning õpilased Ene Salumäe ja Kristel Aer. CD märgib ajaloolist hetke veel seetõttu, et tegu on esimeste salvestustega 2011. aastal Tallinna Metodisti kirikus valmis saanud Belgia orelimeistri Guido Schumacheri ehitatud Hugo Lepnurme mälestusorelil. Sellel oreil on kirikus vääriline ja väga loomulik asukoht. Jääb mulje, et pill on seal olnud hoone ehitusest peale. Kahekümne nelja registri, kahe manuaali ja pedaali-ga oreli traktuur on mehaaniline ja selle ainulaadne kõla ühendab saksa ja prantsuse traditsiooni. Sisukad bukletitekstid on kirjutanud Ene Salumäe ja Kristel Aer, kõneka kujunduse autor on helilooja lapselaps Piibe Piirma. Fotodel näeme Hugo Lepnurme oma parimas loomeeas. Ta sündis õnnelikul ajal, mil maailm oli veel valla ning ka ühel lihtsal Tsitre küla noormehel oli võimalik õppida Pariisi École Normale’is Marcel Dupré ja Joseph Gilles’i juures ning Schola Cantorumis Olivier Messiaeni käe all. Tal oli, mida õhinaga koju jäänud August Topmani jüngritele kirja teel jagada. CDd kuulates tunnen tänulikku lähedust kunagise õpetajaga. On koguni pühapäevane tunne, justkui oleks äsja tulnud (kodu)kirikust. Seda erilist tunnet süvendab viimase koraalieelmängu “Vaikselt võtan

vastu” sügavalt läbitunnetatud palveline esitus.

ENE PILLIROOG
muusikateadlane

Hetk. Lea Gabral.

Lea Gabral

Plaadil on üheksateist klaveripala, mis kõik kirjutatud aastal 2013. Album on pühendatud Lea Gabrali emale Helvi Johansonile. Lea Gabral on töötanud pikka aega Tallinna balletikooli klaveriõpetajana ning loonud muusikat nii oma õpilastele kui ka teistele muusikahuvilistele. Suur osa klaveripaladest sel plaadil on hea pedagoogiline repertuaar muusikakoolidele. Neis leidub nii tehnilisi oskusi treenivaid klaveripalu (“Mereriigis”, “Sisaliku tants”, “Ajamasin”) kui ka laulvaid ja oskuslikult pikka fraasi kujundavaid palu (“Lill tuules”, “Vihma laul”, “Sulle”). Lea Gabrali loomine on enamasti tonaalne, romantiline ja laulev. Plaadi viimases loos “Revalist Tallinna” avame otsekui oma pealinna ajalugu käsitleva raamatu, kus keskaegne tants vaheldub schumannliku laia käeulatust nõudva akordikaga, jõudes lõpuks tungleva harmoonia kaudu kaasaegse inimese rahutu sisemaailmani.

Lea Gabral on ka hea laulja ning klaveripaladeski on tunda vokaalse lähenemise tähtsust. Kõik klaveripalad on plaadile mänginud helilooja ise, CD valmis Lea Gabrali poja Martin Sioni igakülgsele toel.

PIRET RIPS-LAUL
helilooja ja muusikaõpetaja

Peedu Kass

Jazzisessioonide sarja kolmandaks külaliseks on kontrabassist Peedu Kass. 2010. aastal noore jazzitalendi auhinna pälvinud Peedu Kass on hetkel üks rahvusvaheliselt aktiivsemaid noori jazzmuusikuid Eestis. Vahetult pärast Jazzisessiooni toimumist läks ta näiteks kontserttuurile Balti riikide muusikuid koondeva kollektiivi Tree Stones Quartet koosseisus. Ka festivalil "Jazzkaar" on Kass hõivatud mitme projektiga, muu hulgas astub ta koos kõigi teiste seni jazzitalendi auhinna pälvinud muusikutega üles 19. aprillil toimuval galakontserdil "Noor Eesti jazz".

Seekordne sessioon toimus hiljuti Tallinnas Tatari tänaval avatud jazzklubis Philly Joe's, kus Peedu Kassi võib sageli mängimas näha, nii iga esmaspäeva õhtul lavalaudadele astuvas ansamblis Raul Sööt Deeper Sound kui ka teistes koosseisudes. Peedu suutis ära arvata enamiku jazzilegendidest, kelle kohta talt kommentaare palusin, lisades juurde huvitavaid äärmärkusi ja fakte jazziajaloo kohta. Järgnevalt väike kokkuvõtte juust, mida ühel märtsikuu päeval jazzklubis räägiti.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Sonny Rollins, "The Very Thought of You". (Plaadilt "Love at First Sight", 1980)
Enne pala avalikustamist: Esimese

hooga võin öelda, et ma pole seda saksofonimängijat vist väga palju kuul-

nud. Ajastust tekib küll mingi ettekuju. Kuna peab pakkuma, siis ma pakuksin Sonny Rollinsit.

Pärast: Nähtavasti mul vedas. Saksofoni vibrato reedab tema tooni. Rollins on üks väheseid jazzigigante, kes ei ole olnud kohutavalt uuenduslik, võrreldes Milesi, Coltrane'i või teistega.

Brian Blade Fellowship Band, "The Return of the Prodigal Son". (Plaadilt "Season of Changes", 2007)

Enne: Kui sa selle loo peale panid,

turgatas mulle esimesena meelde Brian Blade Fellowship. Vist kompositsioonistiili pärast. Jon Cowherd on pianist, kes kirjutab neil vist enamiku lugudest. Brian Blade on ääretult kihvt muusik, täiesti teistmoodi suurkuju jazzimaailmas.

Pärast: Blade ei ole tüüp, kes paistaks silma millegi väga uuenduslikuga, ta hiilgab just oma musikaalsuse ja maitsekusega. Peab ju olema mitmekülgne, kui oled ühel hetkel trummar Wayne Shorteri kvartetis ja järgmisel hetkel mängid koos Norah Jonesi või Joni Mitchelliga.

Ivo Heinloo: Oled sa teda kontserdil kuulnud?

Ainult Chick Corea trio koosseisus Tallinnas. See polnud küll minu arust parim näide tema võimekusest. Wayne Shorteri bändis on ta mulle väga meeldinud. Blade võib keset kontserti trummikomplekti tagant püsti tõusta, lihtsalt midagi äkitselt karjuda ja kõik see sobib...

I. H.: Blade'i kohta räägitakse ka seda, et ta on väga hea kaasmuusikute kuulaja...

See on ilmselt ka üks kõige raskemini omandatav oskus. Oskus teisi kuulata peaks olema elementaarne, aga selle saavutamiseni on pikk tee. Pole ühtegi otsest meetodit või õpetust, kuidas seda paremini teha. Või kui see on olemas, siis ma tahaks igal juhul väga seda teada saada.

Esbjörn Svensson Trio, "Mingle in the Mincing Machine". (Plaadilt "Seven Days of Falling", 2003)

Enne: Helikeel on

pigem lihtsakoeline, lugu kõlab väga kaasaegselt ja klaverikäsitlus on natuke popilik. Vijay Iyer? Orkestratsiooni järgi on tunda, et see on pianisti bänd.

Kontrabass kõlab nii, nagu elektrikitarr

ja kontrabass mängiksid unisoonis, aga vist on ikka tegu trioga. Esbjörn Svenssoni trio bassist Dan Berglund on muidugi palju selliseid asju teinud, sa-
mas mulle ei meenu nende repertuaarist see konkreetne lugu...

Pärast: Ongi Dan Berglund? Antud näide mulle nii väga ei meeldi, aga üldiselt pole kontrabassiste, kes valdaks ka elektroonikat, eriti palju. Paljude EST lugude kulminatsioon on üles ehitatud selle peale, et Berglund mängib loo lõpus nii-öelda *lead-sound*’iga soolo, mida on bassil poognaga päris raske teha. Kui oled stuudios ja sul on sellist resultaati vaja, siis on palju lihtsam ju tuttavale kitarristile helistada.

Mis selle loo nimi oligi? “Flirt hakk-lihamasinas”? EST-l on üldse väga põnevad pealkirjad, näiteks “When God Created the Coffee Break”. See on hea bänd, kelle kaudu sattuda jazzi kuulama. Kohe ei saa n-ö süvajazzi kuulama hakata, ilma hüppelauata, vaheastmete-
ta. EST suutis tuua jazzi juurde laiema publiku.

Marcus Miller, “Goodbye Pork Pie Hat”. (Plaadilt “M 2”, 2001)

Enne: Kes seal seda *fretless*’i nii magusalt mängib? Selline “seksikas”, mahe *sound* ei sobi minu meelest kokku looga, mis kirjutatud järelhüüdena Charles Mingusele.

Pärast: Marcus Miller on üks neid nii-öelda suuri bassistaare, keda ma kunagi väga palju kuulasin, aga minu huvi tema vastu on nüüdseks mõnevõrra taandunud.

Mathias Eick, “Oslo”. (Plaadilt “Skala”, 2011)

Enne: Väga huvitav, et sa just selle loo ja plaadi valisid, sest praegu on mul

Viljandi kultuuriakadeemia tudengitega tegeldes just Mathias Eick käsil. See plaat on mul praktiliselt peas.

Pärast: I. H.: Sa oled hästi kursis Skandinaavia jazzieluga. Milles Norra

teistest eristub?

Norra jazzmuusika tase on ilmselgelt teiste Põhjamaade omast kõrgem. Mis on huvitav – kui olen norrakatega jazzi teemadel vestelnud, on nad pigem imestunud, kuuldes, et meie muusikut tegelevad paljude eri projektidega korraga. Nemad eelistavad keskenduda ühele konkreetsele asjale ja teha seda nii hästi kui võimalik.

Return to Forever, “After the Cosmic Rain”. (Plaadilt “Hymn of the Seventh Galaxy”, 1973)

Enne: Siin on paar erinevat võimalust: Mahavishnu Orchestra, Weather Report...

Pärast: Nojah, ma polegi seda Chick Corea ansamblit nii palju kuulanud, pigem tema teisi projekte, Elektric Bandi näiteks. *Fusion* on jällegi üks hea viis jazzist kaugemaid inimesi jazzis juurde tuua. Ka ma ise jõudsin jazzini ju hoopis teistsuguseid teid pidi, alustades Led Zeppelinist ja teistest sellistest artistidest.

Tulevik täis muusikat

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid aprillis

<p>5. aprill kell 12.00 Hopneri maja Esinevad üldklaveri õpilased</p>	<p>17. aprill kell 17.00 Keskraamatukogu suur saal Esinevad Toomas Nestori vioola-õpilased</p>	<p>24. aprill kell 17.00 Keskraamatukogu suur saal Esinevad Ene Metsjärve klaveri-õpilased</p>
<p>6. aprill kell 16.00 EMTA orelisaal Esinevad Niina Murdvee viiuliõpilased</p>	<p>19. aprill kell 16.00 EMTA kammersaal Esineb TMKK keelpilliorkester Dirigent Toivo Peäske</p>	<p>26. aprill kell 14.00 EMTA orelisaal Esinevad Mirjam Keremi viiuliõpilased</p>
<p>12. aprill kell 16.00 Estonia kontserdisaal Galakontsert “À la Paganini” vol. 2 Esinevad TMKK solistid ja ansamblid <i>Piletid 3.-/1.50</i></p>	<p>20. aprill kell 13.00 EMTA orelisaal Esinevad Kersti Sumera klaveri-õpilased</p>	<p>26. aprill kell 17.00 EMTA orelisaal Esinevad Ira Flossi ja Eike Sild-Neeme klaveriõpilased</p>

18.-27.04.2014

18.04 kell 20.30 Lennusadam

Ülo Krigul
"Lend nr JK025"

22.04 kell 18 Merepaviljon

Avishai Cohen (Iisrael) &
Andres Mustonen jazzkvartett

19.04 kell 16 Merepaviljon

"Noor Eesti jazz"

25.04 kell 19 Nokia Kontserdimaja

Cassandra Wilson (USA)

23.04 kell 21 Merepaviljon

Fatoumata Diawara (Mali)

27.04 kell 19 Nokia Kontserdimaja

Pat Metheny
Unity Group (USA)

Vaata kogu programmi www.jazzkaar.ee

Piletid müügil Piletilevi müügipunktides ja internetis www.piletilevi.ee.
Cassandra Wilsoni ja Pat Metheny Unity Groupi kontsertide piletid müügil ka Ticketpro müügipunktides ja internetis www.ticketpro.ee.

